

Miljö- och jordbruksutskottets betänkande 2020/21:MJU15

Skogspolitik

Sammanfattning

Utskottet föreslår ett tillkännagivande till regeringen med anledning av motionsyrkanden som rör skogspolitik. Enligt utskottet ska regeringen ge lämplig myndighet eller forskningsinstitut, t.ex. Skogforsk, i uppdrag att ta fram och genomföra ett växtförädlingsprojekt för resistens mot almsjuka respektive askskottsjuka.

Utskottet föreslår att riksdagen avslår övriga motionsyrkanden om skogspolitik från allmänna motionstiden 2020/21, främst med hänvisning till pågående arbete. Motionsyrkandena handlar bl.a. om en hållbar skogspolitik, bioekonomi, nyckelbiotoper, skydd av skog, avverkningsanmälningar, pågående markanvändning och EU:s skogsstrategi.

I betänkandet finns 26 reservationer (S, M, SD, V, KD, L, MP) och åtta särskilda yttranden (M, SD, C, V, KD, L). I en reservation (S, V, L, MP) föreslås att riksdagen inte ska göra något tillkännagivande till regeringen.

Behandlade förslag

Cirka 120 yrkanden i motioner från allmänna motionstiden 2020/21.

Innehållsförteckning

Utskottets förslag till riksdagsbeslut	4
Redogörelse för ärendet	9
Ärendet och dess beredning	9
Utskottets överväganden	10
Ett hållbart och långsiktigt skogsbruk	10
Bioekonomi	26
Nyckelbiotoper	34
Skydd av skog	39
Avverkningsanmälningar	52
Pågående markanvändning	65
Relationen mellan EU:s skogsstrategi och EU:s strategi för biologisk mångfald	67
Övriga skogspolitiska frågor	70
Motioner som bereds förenklats	76
Reservationer	77
1. Miljöanpassning av skogsbruket, punkt 1 (V)	77
2. Skogen och klimatet, punkt 2 (M)	77
3. Skogsproduktion och biologisk mångfald, punkt 4 (M)	78
4. Förvaltning av skogen, punkt 5 (V)	80
5. Miljökvalitetsmålet Levande skogar, punkt 6 (M, SD)	81
6. Skogsbrukets bidrag till bioekonomin, punkt 7 (M, SD)	81
7. Skogsbrukets bidrag till bioekonomin, punkt 7 (L)	82
8. Forskning om skogens möjligheter inom ramen för bioekonomin, punkt 8 (M)	83
9. Statens roll vid utformningen av ett nytt system för nyckelbiotoper, punkt 9 (SD)	84
10. Nyckelbiotopsregistrering i övrigt, punkt 10 (M, SD, KD)	85
11. Nyckelbiotopsregistrering i övrigt, punkt 10 (V)	86
12. Tillvägagångssätt vid skydd av skog, punkt 11 (SD)	87
13. Effektiva former för skydd av skog, punkt 12 (SD)	88
14. Effektiva former för skydd av skog, punkt 12 (V)	89
15. Effektiva former för skydd av skog, punkt 12 (KD)	90
16. Äganderätt, punkt 13 (SD)	91
17. Handläggningstid och arealgräns för avverkningsanmälningar, punkt 14 (M)	92
18. Handläggningstid och arealgräns för avverkningsanmälningar, punkt 14 (SD)	93
19. Handläggningstid och arealgräns för avverkningsanmälningar, punkt 14 (KD)	93
20. Slutavverkningsålder, punkt 15 (M)	94
21. Slutavverkningsålder, punkt 15 (KD)	94
22. Avverkningsanmälningar i övrigt, punkt 16 (SD)	95
23. Avverkningsanmälningar i övrigt, punkt 16 (KD)	96
24. Pågående markanvändning, punkt 17 (M, SD)	97
25. Relationen mellan EU:s skogsstrategi och EU:s strategi för biologisk mångfald, punkt 18 (SD)	97
26. Åtgärder mot almsjuka och askskottsjuka, punkt 19 (S, V, L, MP)	98
Särskilda yttranden	100

1. Motioner som bereds förenklat, punkt 21 (M).....	100
2. Motioner som bereds förenklat, punkt 21 (SD)	100
3. Motioner som bereds förenklat, punkt 21 (C).....	100
4. Motioner som bereds förenklat, punkt 21 (V)	100
5. Motioner som bereds förenklat, punkt 21 (KD).....	101
6. Motioner som bereds förenklat, punkt 21 (L)	101
7. Centerpartiets förslag för skogspolitiken (C).....	101
8. Liberalernas förslag för skogspolitiken (L)	102
<i>Bilaga 1</i>	
Förteckning över behandlade förslag	104
Motioner från allmänna motionstiden 2020/21	104
<i>Bilaga 2</i>	
Motionsyrkanden som avstyrks av utskottet	116

Utskottets förslag till riksdagsbeslut

Ett hållbart och långsiktigt skogsbruk

1. Miljöanpassning av skogsbruket

Riksdagen avslår motionerna

2020/21:1311 av Elin Segerlind m.fl. (V) yrkande 14 och

2020/21:2709 av Maria Gardfjell m.fl. (MP) yrkande 11.

Reservation 1 (V)

2. Skogen och klimatet

Riksdagen avslår motionerna

2020/21:2709 av Maria Gardfjell m.fl. (MP) yrkande 12,

2020/21:3273 av Nina Lundström m.fl. (L) yrkandena 2 och 3 samt

2020/21:3349 av Jessica Rosencrantz m.fl. (M) yrkande 36.

Reservation 2 (M)

3. Skogens ekosystemtjänster

Riksdagen avslår motionerna

2020/21:3236 av Nina Lundström m.fl. (L) yrkande 8 och

2020/21:3273 av Nina Lundström m.fl. (L) yrkande 11.

4. Skogsproduktion och biologisk mångfald

Riksdagen avslår motionerna

2020/21:2928 av Peter Helander m.fl. (C) yrkande 8,

2020/21:3356 av Jessica Rosencrantz m.fl. (M) yrkande 16 och

2020/21:3359 av Jessica Rosencrantz m.fl. (M) yrkande 13.

Reservation 3 (M)

5. Förvaltning av skogen

Riksdagen avslår motion

2020/21:1311 av Elin Segerlind m.fl. (V) yrkande 8.

Reservation 4 (V)

6. Miljökvalitetsmålet Levande skogar

Riksdagen avslår motion

2020/21:3356 av Jessica Rosencrantz m.fl. (M) yrkande 25.

Reservation 5 (M, SD)

Bioekonomi

7. Skogsbrukets bidrag till bioekonomin

Riksdagen avslår motionerna

2020/21:729 av Mats Nordberg m.fl. (SD) yrkande 3,
2020/21:2918 av Magnus Ek m.fl. (C) yrkande 6,
2020/21:3368 av Ulf Kristersson m.fl. (M) yrkande 60 och
2020/21:3679 av Johan Pehrson m.fl. (L) yrkandena 19 och 24.

Reservation 6 (M, SD)

Reservation 7 (L)

8. Forskning om skogens möjligheter inom ramen för bioekonomin

Riksdagen avslår motion

2020/21:3356 av Jessica Rosencrantz m.fl. (M) yrkande 24.

Reservation 8 (M)

Nyckelbiotoper

9. Statens roll vid utformningen av ett nytt system för nyckelbiotoper

Riksdagen avslår motion

2020/21:729 av Mats Nordberg m.fl. (SD) yrkande 11.

Reservation 9 (SD)

10. Nyckelbiotopsregistrering i övrigt

Riksdagen avslår motionerna

2020/21:729 av Mats Nordberg m.fl. (SD) yrkandena 10 och 13,

2020/21:1311 av Elin Segerlind m.fl. (V) yrkande 10,

2020/21:2616 av Ann-Britt Åsebol (M),

2020/21:2808 av Magnus Oscarsson m.fl. (KD) yrkande 72,

2020/21:3183 av Helena Lindahl och Peter Helander (båda C) och

2020/21:3356 av Jessica Rosencrantz m.fl. (M) yrkandena 11–13.

Reservation 10 (M, SD, KD)

Reservation 11 (V)

Skydd av skog

11. Tillvägagångssätt vid skydd av skog

Riksdagen avslår motionerna

2020/21:729 av Mats Nordberg m.fl. (SD) yrkande 15 i denna del,

2020/21:733 av Mats Nordberg m.fl. (SD) yrkandena 2, 4 och 14,

2020/21:1319 av John Widegren (M) och

2020/21:1793 av Sten Bergheden (M).

Reservation 12 (SD)

12. Effektiva former för skydd av skog

Riksdagen avslår motionerna

2020/21:729 av Mats Nordberg m.fl. (SD) yrkandena 2 och 18,

2020/21:949 av Sten Bergheden (M),

2020/21:1311 av Elin Segerlind m.fl. (V) yrkandena 2 och 12,
 2020/21:2808 av Magnus Oscarsson m.fl. (KD) yrkandena 73 och 75
 samt
 2020/21:3273 av Nina Lundström m.fl. (L) yrkande 12.

Reservation 13 (SD)

Reservation 14 (V)

Reservation 15 (KD)

13. Äganderätt

Riksdagen avslår motionerna

2020/21:700 av Eric Palmqvist m.fl. (SD) yrkande 29,

2020/21:1194 av Edward Riedl (M),

2020/21:1283 av Mattias Karlsson i Luleå (M),

2020/21:1336 av Ann-Charlotte Hammar Johnsson m.fl. (M) yrkande 1
 och

2020/21:3562 av Cecilia Widegren (M) yrkande 3.

Reservation 16 (SD)

Avverkningsanmälningar

14. Handläggningstid och arealgräns för avverkningsanmälningar

Riksdagen avslår motionerna

2020/21:729 av Mats Nordberg m.fl. (SD) yrkandena 14 och 23,

2020/21:2808 av Magnus Oscarsson m.fl. (KD) yrkande 70 och

2020/21:3356 av Jessica Rosencrantz m.fl. (M) yrkande 3.

Reservation 17 (M)

Reservation 18 (SD)

Reservation 19 (KD)

15. Slutavverkningsålder

Riksdagen avslår motionerna

2020/21:2808 av Magnus Oscarsson m.fl. (KD) yrkande 69,

2020/21:2928 av Peter Helander m.fl. (C) yrkande 11 och

2020/21:3356 av Jessica Rosencrantz m.fl. (M) yrkande 4 i denna del.

Reservation 20 (M)

Reservation 21 (KD)

16. Avverkningsanmälningar i övrigt

Riksdagen avslår motionerna

2020/21:729 av Mats Nordberg m.fl. (SD) yrkande 24,

2020/21:733 av Mats Nordberg m.fl. (SD) yrkandena 5 och 7 samt

2020/21:2808 av Magnus Oscarsson m.fl. (KD) yrkande 74.

Reservation 22 (SD)

Reservation 23 (KD)

*Markanvändning***17. Pågående markanvändning**

Riksdagen avslår motionerna

2020/21:733 av Mats Nordberg m.fl. (SD) yrkande 9 och

2020/21:3356 av Jessica Rosencrantz m.fl. (M) yrkande 6.

Reservation 24 (M, SD)

*EU:s skogsstrategi***18. Relationen mellan EU:s skogsstrategi och EU:s strategi för biologisk mångfald**

Riksdagen avslår motionerna

2020/21:700 av Eric Palmqvist m.fl. (SD) yrkande 32 och

2020/21:729 av Mats Nordberg m.fl. (SD) yrkande 33.

Reservation 25 (SD)

*Övriga skogspolitiska frågor***19. Åtgärder mot almsjuka och askskottsjuka**

Riksdagen ställer sig bakom det som utskottet anför om att regeringen ska ge lämplig myndighet eller forskningsinstitut, t.ex. Skogforsk, i uppdrag att ta fram och genomföra ett växtförädlingsprojekt för resistens mot almsjuka respektive askskottsjuka och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motionerna

2020/21:729 av Mats Nordberg m.fl. (SD) yrkande 38 och

2020/21:3356 av Jessica Rosencrantz m.fl. (M) yrkande 22.

Reservation 26 (S, V, L, MP)

20. Bedömningar av biologisk funktionalitet

Riksdagen avslår motion

2020/21:2709 av Maria Gardfjell m.fl. (MP) yrkande 13.

*Förenklad beredning***21. Motioner som bereds förenklat**

Riksdagen avslår de motionsyrkanden som finns upptagna under denna punkt i utskottets förteckning över avstyrkta motionsyrkanden.

Stockholm den 15 april 2021

På miljö- och jordbruksutskottets vägnar

Maria Gardfjell

Följande ledamöter har deltagit i beslutet: Maria Gardfjell (MP), Jessica Rosencrantz (M), Hanna Westerén (S), Isak From (S), John Widegren (M), Runar Filper (SD), Magnus Manhammar (S), Kristina Yngwe (C), Elin Segerlind (V), Betty Malmberg (M), Martin Kinnunen (SD), Malin Larsson (S), Magnus Oscarsson (KD), Marlene Burwick (S), Nina Lundström (L), Staffan Eklöf (SD) och Peter Helander (C).

Redogörelse för ärendet

Ärendet och dess beredning

I detta betänkande behandlar utskottet 116 motionsyrkanden från allmänna motionstiden 2020/21 som bl.a. handlar om en hållbar skogspolitik, bioekonomi, nyckelbiotoper, skydd av skog, avverkningsanmälningar, pågående markanvändning, EU:s skogsstrategi samt åtgärder mot almsjuka och askskottsjuka. Ett antal yrkanden tar upp samma eller i huvudsak samma frågor som riksdagen har behandlat tidigare under valperioden och behandlas därför i förenklad ordning.

Förslagen i motionerna finns i bilaga 1. Motionsyrkanden som behandlas i förenklad ordning redovisas i bilaga 2.

Vid utskottets sammanträde den 14 januari 2021 presenterade utredare Agneta Ögren med medarbetare Skogsutredningens betänkande Stärkt äganderätt, flexibla skyddsformer och naturvård i skogen (SOU 2020:73).

Utskottets överväganden

Ett hållbart och långsiktigt skogsbruk

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår motionsyrkanden om miljöanpassning av skogsbruket, skogen och klimatet, skogens ekosystemtjänster, skogsproduktion och biologisk mångfald, förvaltning av skogen samt miljö kvalitetsmålet Levande skogar.

Jämför reservation 1 (V), 2 (M), 3 (M), 4 (V) och 5 (M, SD).

Motionerna

En hållbar skogspolitik

Miljöanpassning av skogsbruket

Enligt kommittémotion 2020/21:1311 av Elin Segerlind m.fl. (V) yrkande 14 bör regeringen se till att en översyn av skogspolitiken genomförs för att stärka uppfyllelsen av miljö kvalitetsmålen och för att uppnå hållbart nyttjande av naturresurser. Motionärerna anser att regeringens skogspolitik försvårar möjligheten att nå ett flertal av miljö kvalitetsmålen och att stärkt miljö hänsyn fortfarande är underordnat åtgärder för att stimulera produktionsintressen. För att skogen ska brukas och skyddas så att resurser nyttjas hållbart anser motionärerna att skogsvårdslagstiftningen måste moderniseras.

I kommittémotion 2020/21:2709 av Maria Gardfjell m.fl. (MP) yrkande 11 anförs att det behövs ett starkare lagligt skydd för Sveriges skogar. Den övergripande målsättningen för motionärerna är att lagstiftningen för skogen ska införlivas i miljöbalken eftersom skogsbruket är en verksamhet med mycket stor miljö påverkan. Dagens skogsvårdslagstiftning är enligt motionärerna otillräcklig för att bevara arter och nå Sveriges miljömål, och kraven på miljö hänsyn ger inte avsedd effekt när det gäller miljöanpassning av skogsbruket.

Skogen och klimatet

Enligt kommittémotion 2020/21:2709 av Maria Gardfjell m.fl. (MP) yrkande 12 måste klimatnyttan med skogen även inbegripa kolinlagring i levande skogar, ökad biologisk mångfald och skydd av ekosystemtjänster. Motionärerna anför att skogen inte gör störst klimatnytta om den brukas så att virkesproduktionen maximeras, utan det krävs en helhetssyn för hela klimatnyttan med skogen. En hållbar skogspolitik behöver enligt motionärerna säkerställa skogens alla funktioner och även omfatta åtgärder som påverkar efterfrågan på jungfrulig råvara från skogen.

I kommittémotion 2020/21:3273 av Nina Lundström m.fl. (L) yrkande 2 framhålls skogens betydelse för klimatet. Enligt motionärerna är skogsbruket viktigt för klimatomställningen och för naturupplevelser. Ett hållbart skogsbruk är en del av lösningen på dagens miljöutmaningar. Motionärerna anser att det behövs fokus på klimatfrågan, hållbart brukande, landskapsvård, miljöskydd och bevarad biologisk mångfald.

I yrkande 3 i samma motion framhålls skogens motståndskraft mot klimatförändringar och att förvaltningen av skogen bör beakta klimatförändringar genom exempelvis vad som återplanteras. Motionärerna anför att granplantager skapar sårbarhet i skogsbeståndet. Skyddade tätortsnära skogar kan enligt motionärerna fylla en mycket viktig funktion. Även naturreservat kan mildra konsekvenserna av extremt väder t.ex. när det gäller värme, omfattande regn och förmåga att binda damm.

I kommittémotion 2020/21:3349 av Jessica Rosencrantz m.fl. (M) yrkande 36 framhålls den svenska skogens klimatnytta. Enligt motionärerna gör den aktivt och hållbart brukade skogen störst nytta för miljön och klimatet. Om kraven på att skydda mer skog fortsätter skulle det enligt motionärerna innebära en kraftig inskränkning i skogsägarnas frihet och försvara skogens bidrag till klimatomställningen. Motionärerna anför att det hållbara aktiva skogsbruket är en förutsättning för att Sverige ska kunna fortsätta övergången till en cirkulär bioekonomi där höga naturvärden och biologisk mångfald värnas.

Skogens ekosystemtjänster

Enligt kommittémotion 2020/21:3273 av Nina Lundström m.fl. (L) yrkande 11 ska förvaltningen och brukandet av skogen beakta påverkan på skogens ekosystemtjänster. Både staten och skogsnäringen har enligt motionärerna ett stort ansvar för att skydda skogens ekosystem, bevara den biologiska mångfalden och slå vakt om naturvård och miljöhänsyn. Motionärerna anser därför att effekter på både klimat och miljö behöver stå i fokus vad gäller åtgärder inom skogsbruket. Skydd av skogens ekosystemtjänster lyfts även fram i kommittémotion 2020/21:3236 av Nina Lundström m.fl. (L) yrkande 8.

Skogsproduktion och biologisk mångfald

Peter Helander m.fl. (C) anför i kommittémotion 2020/21:2928 yrkande 8 att regelverk behöver utformas för att möjliggöra ett ökat, långsiktigt och hållbart utnyttjande av skogsråvara även i fortsättningen. Motionärerna anser att skogsvårdslagstiftningens inriktning ska baseras på jämställda mål mellan uthållig produktion som ger en god avkastning och bibehållandet av biologisk mångfald.

I kommittémotion 2020/21:3356 av Jessica Rosencrantz m.fl. (M) yrkande 16 framhålls potentialen för en ökad skogsproduktion med fortsatt bevarande av den biologiska mångfalden. Även enligt kommittémotion 2020/21:3359 av Jessica Rosencrantz m.fl. (M) yrkande 13 ska den biologiska

mångfalden i skogen värnas genom ett aktivt hållbart skogsbruk och en stark äganderätt. Motionärerna anför att den privata äganderätten ligger till grund för ett framgångsrikt och hållbart svenskt skogsbruk. Inom miljöpolitiken är det därför enligt motionärerna överlag viktigt att incitament för hållbart brukande av skog, mark och vatten inte ställer produktionsmål och miljömål i konflikt med varandra. Vidare anför motionärerna att det också är viktigt att den äganderättsutredning som regeringen tillsatt säkerställer långsiktigt hållbara spelregler för vatten-, jord- och skogsbrukare.

Förvaltning av skogen

Enligt kommittémotion 2020/21:1311 av Elin Segerlind m.fl. (V) yrkande 8 bör regeringen genomföra en översyn av skogslagstiftningen i syfte att stimulera ökad andel blandskog genom reglering av föryngringsåtgärder, röjning och gallring. Motionärerna anför att skogsbestånden på många skogsmarker skulle få en betydligt större artvariation och ökat inslag av lövträd om skogen självföryngrades och inte planterades, men även om det skapades förutsättningar för blandskog vid röjning och gallring. Genom att i högre grad styra produktionen mot träarter som är naturliga för skogsmarken och därmed öka det totala inslaget av lövträd ökar dessutom skogens återhämtningsförmåga vid störningar som uppstår på grund av klimatförändringarna, enligt motionärerna.

Miljö kvalitetsmålet Levande skogar

Enligt kommittémotion 2020/21:3356 av Jessica Rosencrantz m.fl. (M) yrkande 25 bör miljömålet Levande skogar omformuleras så att det blir nåbart. Motionärerna anför att det är bra och viktigt att Sverige har ambitiösa miljömål när det gäller skogen, men målen måste samtidigt vara realistiska.

Tidigare behandling och kompletterande information

En hållbar skogspolitik

I maj 2018 fattade regeringen beslut om Sveriges första nationella skogsprogram. I skogsprogrammet finns mål för fem fokusområden som ska bidra till att uppnå programmets vision, arbete och organisation. Visionen för skogsprogrammet är att skogen, det gröna guldets, ska bidra med jobb och hållbar tillväxt i hela landet samt till utvecklingen av en växande bioekonomi. De fem fokusområdena är

- Ett hållbart skogsbruk med ökad klimatnytta
- Mångbruk av skog för fler jobb och hållbar tillväxt i hela landet
- Innovationer och förädlad skogsråvara i världsklass
- Hållbart brukande och bevarande av skogen som en profilfråga i svenskt internationellt samarbete
- Ett kunskapskliv för ett hållbart brukande och bevarande av skogen.

Den 12 juli 2018 beslutade regeringen om en handlingsplan med åtgärder för skogsprogrammet. Handlingsplanen omfattar framför allt åtgärder där staten har ett huvudansvar och kommer att uppdateras i dialog med intressenter, där strategisk rådgivning av skogsprogrammets programråd kommer att spela en central roll. Regeringens förhoppning är att skogssektorn och samhället i stort medverkar med åtgärder för att förverkliga visionen och målen.

Regeringen gav även i juli 2018 Skogsstyrelsen i uppdrag att fördela medel till regionala insatser som stöder det nationella skogsprogrammets vision och målen för de fem fokusområdena i skogsprogrammets strategi (dnr N2018/03142/SK). Insatserna ska skapa förutsättningar för en långsiktig och strategisk samverkan och dialog mellan befintliga och nya intressenter som är verksamma på regional nivå och som vill bidra till skogsprogrammets genomförande.

I budgetpropositionen för 2021 (prop. 2020/21:1 utg.omr. 23) bedömer regeringen att den befintliga modellen för skogsförvaltningen i huvudsak är anpassad för att uppnå de riksdagsbundna målen. Samtidigt finns det områden som behöver utvecklas. I den växande cirkulära bioekonomin måste ett långsiktigt hållbart uttag av skogsråvara säkras samtidigt som också biologisk mångfald och sociala värden säkerställs. Skogsbruket har en stor påverkan på det svenska landskapet. Hittillsvarande åtgärder har inte varit tillräckliga för att nå Levande skogar och andra berörda miljömål. Regeringen anför att den miljöhänsyn som tas i samband med skogsbruk visar både en långsiktig positiv utveckling och behov av att skogsbruket förbättrar hänsynen till naturvårdens och kulturmiljövårdens intressen vid skötsel och brukande av skog. Med stöd av bl.a. de framtagna målbilderna för god miljöhänsyn samt samverkan och dialog kommer miljöhänsynen att kunna förbättras ytterligare.

Skogssektorn har sedan 2011 arbetat med gemensamma målbilder för god miljöhänsyn som ska ge vägledning om hur miljöhänsyn bör tas vid planering och genomförande av skogsbruksåtgärder i produktionsskog. Målbilderna är framtagna i bred samverkan med utgångspunkt från rådande skogspolitik och bästa tillgängliga kunskap för användning i praktiskt skogsbruk.

Regeringen anför i budgetpropositionen för 2021 att inriktningen för skogspolitiken ligger fast. Den svenska skogspolitiken bygger på de jämställda målen om produktion och miljö. En grundläggande del av skogspolitiken är skogsbrukets sektorsansvar och skogsägarnas frihet under ansvar. Regeringen anser att äganderätten till skog behöver stärkas och värnas. Skogens viktiga roll i klimatarbetet, en växande cirkulär bioekonomi och rollen för hållbar utveckling ska synliggöras, liksom betydelsen för biologisk mångfald och sociala värden.

Vidare redovisas i propositionen att det nationella skogsprogrammet utvecklas för att ytterligare främja en växande skogsnäring och ett hållbart skogsbruk. Att det nationella skogsprogrammet ska utvecklas är en del av januariavtalet, den sakpolitiska överenskommelsen mellan Socialdemokraterna, Miljöpartiet, Centerpartiet och Liberalerna. Programmet ska bygga på skogsvårdslagens (1979:429) två mål om produktion och

miljöhänsyn, och särskilt fokus ska läggas på goda villkor för företagande i skogssektorn. Regeringen anför att det regionala arbetet med skogsprogram och strategier utgör en allt viktigare del i genomförandet av skogsprogrammet. Regeringen bedömer att skogsprogrammet utvecklas väl och att programmets olika aktiviteter och dialog bidrar till att ytterligare främja en växande skogsnäring och ett hållbart skogsbruk.

Inom utgiftsområde 20 redovisar regeringen att nuvarande beslutade eller planerade styrmedel inte är tillräckliga för att nå miljökvalitetsmålet Levande skogar. Regeringen bedömer att trenden är negativ eftersom skyddsvärda skogar fortsätter att bli avverkade och antalet arter som blir rödlistade ökar. Regeringen har en tydlig ambition att skyddsvärda skogar inte ska avverkas utan bevaras, antingen genom formellt skydd eller frivilliga avsättningar, samt att miljöhänsynen i skogsbruket ska öka. Regeringens satsningar på skydd av och åtgärder för värdefull natur från 2015 och framåt gav positivt resultat under 2019.

Regeringen anför att det behövs ökad kunskap och medvetenhet om att många naturvärden inte kan återskapas under överskådlig tid och att värdena går förlorade om kvarvarande skogar med höga naturvärden avverkas. Huvuddelen av kvarvarande areal med höga naturvärden, ca 3 miljoner hektar, finns i områden som inte är skyddade, vare sig formellt eller frivilligt. Många skogslevande arter påverkas negativt av trakthyggesbruk och förlusten av biologisk mångfald har inte bromsats upp. Takten i skyddet behöver därför öka enligt regeringen, och det krävs fortsatta insatser för att nå en långsiktig fungerande grön infrastruktur med tillräckliga mängder av olika livsmiljöer för att bevara våra naturligt förekommande arter.

Regeringen anför att myndigheternas redovisning av regeringsuppdraget om värdefulla skogar ska kunna användas i regeringens arbete med att utveckla nya etappmål för skydd av skog i syfte att uppnå ett kostnadseffektivt skydd. Behovet av naturvårdande skötselåtgärder är även i fortsättningen stort i hela landet.

Naturvårdsverket och Skogsstyrelsen redovisade uppdraget om värdefulla skogar i januari 2017 i skrivelsen Värdefulla skogar – Redovisning av regeringsuppdrag (2017-01-31). I skrivelsen redovisar myndigheterna den reviderade nationella strategin för formellt skydd av skog men gör även en översiktlig genomgång av kunskapsläget om värdefulla skogar och listar ett antal påbörjade och möjliga insatser för att stärka kunskapen om dessa. Naturvårdsverket och Skogsstyrelsen anför att de ser ett stort behov av att fortsätta arbetet med att skydda skogar formellt även när det nuvarande etappmålet har uppnåtts. Myndigheterna understryker betydelsen av nya etappmål för det arbetet och lämnar rekommendationer till arbetet med att utforma nya etappmål. Särskilt viktigt är det att låta göra en ny nationell behovsanalys för skyddet av skog och att närmare utreda hur olika naturtyper och andra förutsättningar för biologisk mångfald är representerade i formellt skydd och frivilliga avsättningar av skog.

Regeringen anför i budgetpropositionen för 2021 att den hänsyn som skogsägarna tar vid brukandet av skogen är en viktig del för att uppnå miljökvalitetsmålet Levande skogar. Därför är det nödvändigt att miljöhänsynen i alla skogsbruksåtgärder är transparent och ekologiskt funktionell. Regeringen anser att det pågående arbetet med att förhindra skador på forn- och kulturlämningar visar lovande resultat och bidrar till att skador undviks. Skogsstyrelsen har tagit fram en vägledande strategi för myndighetens arbete med kulturmiljöfrågor (Kulturmiljövård – en självklar del i skogslandskapet, rapport 2019/20). Uppföljningen av skogsbrukets hänsyn till kulturmiljöer och fornämningar från 2019 visar att skadorna minskar.

Vidare anför regeringen att Sveriges skogsägare gör ett mycket viktigt miljöarbete, både genom frivilliga avsättningar och genom den generella hänsyn som tas. Samtidigt måste hänsynen till natur- och kulturmiljön i skogsbruket öka. Ekosystembaserat skogsbruk behöver uppmärksammas ytterligare och mängden naturligt föryngrade skogar behöver öka där så är lämpligt. För ett hållbart och livskraftigt skogsbruk är en viltstam i balans en viktig förutsättning. Det statliga skogsbruket ska vara ett föredöme för ett hållbart skogsbruk och ska ta stor natur- och kulturmiljöhänsyn.

I Naturvårdsverkets uppföljning av miljömålen 2020 (Miljömålen. Årlig uppföljning av Sveriges nationella miljömål 2020 – Med fokus på statliga insatser, rapport 6919, mars 2020) redovisas att för att lyckas bevara biologisk mångfald, vidmakthålla olika ekosystemtjänster och ge förutsättningar för motståndskraftiga ekosystem är det förutom långsiktigt skydd av skogar med höga naturvärden av stor betydelse med åtgärder och insatser i de områden där virke produceras. Ett skogsbruk i enlighet med intentionerna i skogspolitiken förutsätter enligt uppföljningen att skogsägarna kollektivt tar ett sektorsansvar som sträcker sig längre än vad som krävs i lagstiftningen. Det finns ett behov av en kontinuerlig diskussion om sektorsansvarets innebörd. Skogsprogrammets intention att målet för fokusområdet Ett hållbart skogsbruk med ökad klimatnytta ska vara en hållbar skoglig tillväxt med god och säkerställd tillgång till nationell biomassa från den svenska skogen, inom ramen för att de nationella miljömålen nås, skapar förutsättningar för diskussioner när Sveriges län ska ta fram regionala strategier för skogen. I många län har arbetet startat, vilket bidragit positivt till dialog mellan olika aktörer.

I juli 2019 tillsatte regeringen en särskild utredare, nedan kallad Skogsutredningen, som skulle undersöka möjligheterna och lämna förslag på åtgärder för stärkt äganderätt till skog, nya flexibla skydds- och ersättningsformer vid skydd av skogsmark samt hur internationella åtaganden om biologisk mångfald skulle kunna förenas med en växande cirkulär bioekonomi (dir. 2019:46). Uppdraget redovisades den 30 november 2020 i betänkandet Stärkt äganderätt, flexibla skyddsformer och naturvård i skogen (SOU 2020:73).

I betänkandet lämnas ett femtiotal förslag på förändringar bl.a. i fråga om nyckelbiotopsregistrering och mer konkreta mål med naturvårdspolitiken. De

flesta förslagen har en nära koppling till varandra, och det är därför enligt utredningen viktigt med en helhetssyn på förslagen i betänkandet. När det gäller att värna biologisk mångfald lämnas ett antal förslag för en tydligare politik för bevarande av biologisk mångfald. Utredningen anser att det behövs kunskap för att kunna fatta politiska beslut om naturvård och föreslår därför bl.a. att regeringen ska tillsätta ett vetenskapligt råd för biologisk mångfald i skogen, som kan ge stöd i bedömningar av tillståndet för biologisk mångfald och vilka skogliga naturtyper och naturvärden som bör prioriteras.

I betänkandet föreslås att regeringen ska besluta vad Sveriges internationella åtaganden innebär och ställa upp ett långsiktigt mål för hur dessa åtaganden ska uppfyllas i skogen. Utredningen föreslår även att regeringen ska besluta om ett nationellt handlingsprogram för biologisk mångfald i skogen. I stället för att dela upp naturvårdsarbetet mellan skydd, skötsel och miljöhänsyn bör de olika delarna ingå i ett sammanhållet handlingsprogram.

Betänkandet har skickats på remiss till den 30 april 2021. Beredning inom Regeringskansliet pågår.

Den 2 mars 2021 konstaterade landsbygdsminister Jennie Nilsson vid debatten av interpellation 2020/21:441 Stärkt miljöhänsyn i skogsbruket att det är politikens uppgift och ansvar att säkerställa långsiktiga spelregler för skogen och för skogens framtida villkor och att det är politiken som måste göra prioriteringar och hitta rätt balans mellan alla intressen. Vidare anförde ministern följande:

Skogsutredningen har en ganska ambitiös ansats när det gäller att ta ett helhetsgrepp om skogen. Man talar om vad man ser krävs för att stärka ägandet, hur kompensation ska ges vid avsättning, på vilken nivå det ska vara frivilligt eller tvingande och hur man ska jobba med att se till att vi har tillräckliga kunskaper om våra skogar. Det är den ena delen.

I den andra delen slår man fast att Sverige har goda skäl att säkerställa att vi jobbar med hållbarhet i brukandet, att vi lever upp till internationella åtaganden och att vi jobbar aktivt med att skydda skyddsvärd skog. Det råder ingen tvekan om att vi ska göra detta. Däremot kan man ha en stor diskussion om hur mycket skog och vilken skog det gäller, vad det får kosta och på bekostnad av vad. Och som sagt var, vår roll kommer att bli att balansera i detta.

Jag tycker att en viktig sak med Skogsutredningen är att den ändå försöker ta ett helhetsgrepp om frågan. Jag saknar så här långt politiker som är beredda att göra detsamma. Så här långt mutar alla in sin grundinställning och sin grundposition i frågan. Det kan vara fullt naturligt i ett läge där vi så småningom behöver förhandla om detta, för vi kommer från olika perspektiv.

Men skogsfrågorna – oavsett om det handlar om att kunna värna och skydda mer skog, utveckla ekosystemtjänster, skapa fler jobb, förädlad produktion och förädlade värdekedjor eller åstadkomma klimat-omställning eller om det är för ägarna – kräver att vi har långsiktighet i botten, vilket skapar långsiktiga förutsättningar.

När det gäller skogens betydelse för klimatet anförde regeringen i den klimatpolitiska handlingsplanen (prop. 2019/20:65) att en hållbar markanvändning som möjliggör substitution av fossilintensiva material och fossila bränslen med förnybara produkter är betydelsefull för en växande bioekonomi och för att nå de nationella klimatmålen. Samtidigt bör långsiktiga kolsänkor bevaras över tid, biologisk mångfald värnas och ekosystemtjänster vidmakthållas. Det nationella skogsprogrammet bör utvecklas för att ytterligare främja en växande skogsnäring och ett hållbart skogsbruk. Regeringen anförde att den ska ta fram en svensk bioekonomistrategi i enlighet med riksdagens tillkännagivande (bet. 2018/19:MJU8 res. 27 punkt 20, rskr. 2018/19:146–147). Strategin ska bidra till ökad tillgång till biomassa och sysselsättning i hela landet och skapa miljö- och klimatnytta. För mer information om bioekonomistrategin, se avsnittet Skogsbrukets bidrag till bioekonomin.

När det gäller miljöbalken och skogsvårdslagstiftningen anförde dåvarande miljöminister Karolina Skog den 12 april 2017 som svar på fråga 2016/17:1208 Skogen och miljöbalken följande:

Jesper Skalberg Karlsson har frågat mig om jag och regeringen har initierat ett arbete att föra in skogen under miljöbalken.

Jag vill inleda med att den svenska skogspolitiken bygger på de två jämställda målen om produktion och miljö. Det är viktigt att skogsbruksåtgärder utförs på ett långsiktigt ekonomiskt, miljömässigt och socialt hållbart sätt.

Miljöbalken gäller parallellt med skogsvårdslagstiftningen, liksom de förordningar som är meddelade med stöd av miljöbalken, exempelvis artskyddsförordningen (2007:845). Bestämmelserna gäller även skogsbruksåtgärder. Det är verksamhetsutövarens ansvar att följa lagstiftningen och tillsynsmyndigheternas ansvar att följa upp att så sker.

Under 2017 arbetade Skogsstyrelsen med att sammanställa kunskap om skogens ekosystemtjänster. Förutom att definiera och beskriva vad de betyder för människan bedömdes också faktorer som påverkar respektive ekosystemtjänst och den aktuella statusen. Drygt 30 av skogens ekosystemtjänster finns beskrivna i Skogsstyrelsens rapport Skogens ekosystemtjänster – status och påverkan (rapport 2017/13). Tolv ekosystemtjänster bedöms ha god status medan åtta får bedömningen otillräcklig. I nio fall bedöms statusen som måttlig. Skogsstyrelsen planerar för en uppdaterad bedömning av skogens ekosystemtjänster under 2021.

Av Skogsstyrelsens regleringsbrev för 2021 framgår att myndigheten ska redovisa vilka insatser som är möjliga för att förbättra statusen på identifierade ekosystemtjänster i skogen som har måttlig eller otillräcklig status.

Som nämns ovan presenterade regeringen i maj 2018 en strategi för Sveriges nationella skogsprogram. När det gäller fokusområdet Ett hållbart skogsbruk med ökad klimatnytta anför regeringen bl.a. att skogsbrukets miljöarbete behöver förbättras ytterligare och effektiviseras för att främja ett variationsrikt skogslandskap och skogens ekosystemtjänster där de nationella miljömålen nås. Markägarens centrala roll för en god miljöhänsyn i

skogsbruket bör vara en viktig utgångspunkt även i fortsättningen, liksom att frihet under ansvar ger utrymme för markägare att sätta sina mål och bidra till ett variationsrikt skogsbruk. Regeringen har gett Skogsstyrelsen ett antal uppdrag för att genomföra skogsprogrammet.

Regeringen anför i budgetpropositionen för 2021 (prop. 2020/21:1 utg. omr. 20) att kunskapen om tillståndet för ekosystemens funktioner och processer på nationell nivå i många fall är bristfällig och att det saknas kunskap om ekosystemens förmåga att klara av störningar och att anpassa sig till ett ändrat klimat. Det finns även stora kunskapsbrister om var i landskapet olika ekosystemtjänster produceras och hur dessa tjänster påverkas av planerings- och exploateringsbeslut. Det innebär både att värdet av ekosystemtjänster inte integreras i verksamheter och beslut och att det därför inte går att följa upp hur ekosystemtjänsterna förändras över tid. Naturvårdsverkets och länsstyrelsernas kommunikationsarbete om värdet av ekosystemtjänster för att uppmuntra till att integrera ekosystemtjänster i verksamhet och beslut fortsatte därför under 2019. Under året tog länsstyrelserna fram regionala handlingsplaner för grön infrastruktur och Naturvårdsverket gjorde en sammanställning som visar på möjliga stöd för att genomföra åtgärder som stärker grön infrastruktur. Naturvårdsverket höll också tillsammans med Skogsstyrelsen riktade skogsdialoger med markägare och naturvårdsorganisationer om hur handlingsplanerna kan bidra till grön infrastruktur i skogslandskapet.

Vidare anför regeringen att människan i hög grad påverkar naturens förmåga att långsiktigt generera ekosystemtjänster. Många ekosystemtjänster kräver en försiktig förvaltning för att nyttjandet ska vara hållbart, och för vissa tjänster är kunskapen otillräcklig. Regeringen bedömer att det saknas ett tydliggörande och utvecklat arbete vad gäller arbetsätt, kommunikation, vägledning och uppföljning som också omfattar nyttan av ekosystemtjänster och grön infrastruktur, inklusive friluftsliv, och kopplingen till den biologiska mångfalden. De tätortsnära natur- och kulturmiljöerna är betydelsefulla för att människor ska förstå värdet av landskapet och den biologiska mångfalden. Dessa miljöer bidrar också till rekreation och folkhälsa.

När det gäller förvaltning av skogen är man enligt skogsvårdslagen (1979:429) skyldig att anlägga ny skog om markens virkesproducerande förmåga inte tillvaratas på ett godtagbart sätt efter avverkning eller skada på skogen. Lagen anger att man ska använda beprövade metoder och trädslag som passar marken. I skogsvårdslagen finns också krav på återväxtens kvalitet. Plantering, sådd eller åtgärder för naturlig förnygring ska göras senast under tredje året efter avverkningsåret. Samma tidskrav gäller vid skada på skogen. Förnygringen måste vara tillräckligt tät för att trygga återväxten av ny skog.

Från 1979 fanns en röjningsplikt i ungskog som avskaffades i och med 1993 års omgjorda skogsvårdslag. Trots att skogsägaren inte är skyldig att röja anger 6 § skogsvårdsförordningen (1993:1096) att ny skog ska vårdas genom hjälpplantering, plantröjning och andra åtgärder som behövs för att den ska utvecklas tillfredsställande. Förordningen anger även att Skogsstyrelsen får meddela föreskrifter om bl.a. röjning. I 3 kap. 2 § Skogsstyrelsens föreskrifter

och allmänna råd (SKSFS 2011:7) till skogsvårdslagen återfinns därmed kvalitativa mål för röjning och gallring i syfte att värna skogsproduktionen.

Det finns inte heller några lagkrav som säger att man måste gallra; däremot finns regler för hur gallringen får genomföras. Om gallringen resulterar i ett alltför utglesat bestånd räknas den som slutavverkning. Enligt 10 § skogsvårdslagen ska avverkning på produktiv skogsmark vara ändamålsenlig för återväxt av ny skog eller främja skogens utveckling. Enligt Skogsstyrelsens föreskrifter och allmänna råd till skogsvårdslagen ska

- gallringen gynna sådana trädslag som med hänsyn till växtplatsens förutsättningar kan ge en tillfredsställande virkesproduktion
- efter gallring stamantal och virkesförråd vara tillräckligt för att tillvarata markens virkesproducerande förmåga
- de kvarlämnade träden i huvudsak vara jämnt fördelade över arealen
- skador på kvarlämnade träd så långt möjligt undvikas.

I Skogsstyrelsens rapport Klimatanpassning av skogen och skogsbruket – mål och förslag på åtgärder (rapport 2019/23) lägger myndigheten fram mål och förslag som ett första steg mot att i samverkan med sektorn systematiskt och fortlöpande verka för, och följa upp, skogsbrukets klimatanpassning i nutid och inför framtiden. Rapporten är en redovisning av de krav som följer av förordningen (2018:1428) om myndigheters klimatanpassningsarbete.

Ett av målen som Skogsstyrelsen lägger fram handlar om att skador ska förebyggas långsiktigt och kostnadseffektivt genom att skogen är ståndortsanpassad, vilket bl.a. handlar om lägsta andel bland- och lövskog, och stormsäker och har hög grad av variation. Under detta mål finns preciseringar om lägsta andel tallföryngring på torra marker, högsta andel viltskadade tallplantor, riskspridning i form av lägsta andel bland- och lövskog samt ökad kunskap om att skapa stormtåliga beståndskanter inför framtiden. Under perioden 2020–2024 avser Skogsstyrelsen att särskilt knyta samman klimatanpassning med produktion och hållbar tillväxt i satsningar inom skogsprogrammet och inom ramen för sitt arbete med sektorsdialoger.

Som en del av det nationella skogsprogrammet fick Skogsstyrelsen i juli 2018 i uppdrag att genom rådgivning och kommunikation bidra till ett mer variationsrikt skogsbruk. Skogsstyrelsens insatser skulle bidra till att ge information om och förslag på hur främst yrkesverksamma, exempelvis entreprenörer, och skogsägare kan skapa en ökad variation i skogen avseende skogsbrukssätt, metoder och trädslagsval.

I februari 2020 slutrapporterade Skogsstyrelsen uppdraget (Slutrapportering av uppdrag inom ramen för det nationella skogsprogrammet, 2020-02-21) och redovisade att myndigheten genomfört aktiviteter inom ramen för kampanjen Skog med variation. Aktiviteterna riktades i första hand till skogsägare, men även gruppen yrkesverksamma i skogsbruket fanns med som en viktig målgrupp. Eftersom den senare gruppen är viktig för att budskapen i kampanjen ska bli genomförda i praktiken har en särskild satsning på yrkesverksamma gjorts i uppdraget. Inom uppdraget har olika typer av stöd-

och informationsmaterial tagits fram. Exempel på detta är nya filmer om skötsel av blandskogar och om lövskogsskötsel, uppdaterat rådgivningsmaterial, en bilaga till tidningen Skogseko och ett digitalt beslutsstöd för målanpassad ungskogsskötsel.

Inför 2020 stärkte Miljömålsrådet samarbetet inom sju strategiska områden för att öka takten i miljöarbetet. Inom det strategiska området Insatser för grön infrastruktur ingår ett projekt som kallas Ett variationsrikt skogsbruk. Projektet syftar till att öka intresset för och kunskapen om ett mer variationsrikt skogsbruk. Det handlar om ökade inslag av lövträd och lövskogar och mer hyggesfria metoder samt om att skapa mer naturvärden i brukad skog. På detta sätt ska förutsättningarna för en grön infrastruktur utvecklas där naturvärden även finns utanför formella och frivilliga avsättningar. Myndigheter och aktörer som medverkar är Skogsstyrelsen, Naturvårdsverket, Riksantikvarieämbetet, länsstyrelserna, skogsbruket och ideella organisationer. Projektet ska bl.a. leverera nya innovativa förslag på hur lövinslaget och mängden lövskog i landskapet ska öka och belysa olika definitioner och typer av hyggesfritt skogsbruk och deras effekter.

Miljökvalitetsmålet Levade skogar

Miljökvalitetsmålet Levande skogar innebär att skogens och skogsmarkens värde för biologisk produktion ska skyddas samtidigt som den biologiska mångfalden bevaras samt kulturmiljövärden och sociala värden värnas. Regeringen har fastställt nio preciseringar av miljökvalitetsmålet Levande skogar:

- Skogsmarkens egenskaper och processer: Skogsmarkens fysikaliska, kemiska, hydrologiska och biologiska egenskaper och processer är bibehållna.
- Ekosystemtjänster: Skogens ekosystemtjänster är vidmakthållna.
- Grön infrastruktur: Skogens biologiska mångfald är bevarad i samtliga naturgeografiska regioner och arter har möjlighet att sprida sig inom sina naturliga utbredningsområden som en del i en grön infrastruktur.
- Gynnsam bevarandestatus och genetisk variation: Naturtyper och naturligt förekommande arter knutna till skogslandskapet har gynnsam bevarandestatus och tillräcklig genetisk variation inom och mellan populationer.
- Hotade arter och återställda livsmiljöer: Hotade arter har återhämtat sig och livsmiljöer har återställts i värdefulla skogar.
- Främmande arter och genotyper: Främmande arter och genotyper hotar inte skogens biologiska mångfald.
- Genetiskt modifierade organismer: Genetiskt modifierade organismer som kan hota den biologiska mångfalden är inte introducerade.
- Bevarade natur- och kulturmiljövärden: Natur- och kulturmiljövärden i skogen är bevarade och förutsättningarna för fortsatt bevarande och utveckling av värdena finns.
- Friluftsliv: Skogens värden för friluftslivet är värnade och bibehållna.

När det gäller en bedömning av hur miljö kvalitetsmålet Levande skogar utvecklas anförde dåvarande klimat- och miljöminister Isabella Lövin den 2 december 2020 följande som svar på fråga 2020/21:644 Miljö kvalitetsmålet Levande skogar:

Regeringens bedömning i budgetpropositionen, som Mats Nordberg hänvisar till, är att trenden för utvecklingen av miljö kvalitetsmålet är negativ eftersom skyddsvärda skogar fortsatt blir avverkade och antalet arter som blir rödlistade ökar. Nuvarande beslutade eller planerade styrmedel är inte tillräckliga för att nå miljö kvalitetsmålet Levande skogar.

Regeringens bedömning av miljö kvalitetsmåtets utveckling bygger bland annat på Skogsstyrelsens uppföljning av miljö kvalitetsmålet som redovisas i deras årliga uppföljning. Skogsstyrelsen redovisar att det finns både positiva och negativa utvecklingsriktningar som tar ut varandra och att det därför inte går att se en tydlig riktning för utvecklingen av miljö kvalitetsmålet.

Regeringens bedömning bygger också på den sammanställning av rödlistade arter som redovisats av Artdatabanken vid Sveriges lantbruksuniversitet. Artdatabankens redovisning av rödlistan publicerades efter att Skogsstyrelsen redovisat sin årliga uppföljning av miljö kvalitetsmålet. Artdatabanken redovisar att antalet arter som har skogen som en viktig livsmiljö och som bedöms vara hotade har ökat från 904 till 999 mellan åren 2015 och 2020. Det motsvarar en ökning med cirka 10 procent.

Tillståndet för hotade arter och livsmiljöer påverkas i hög utsträckning av landskapets ekologiska funktioner och kvaliteter och i synnerhet om kvarvarande skogar med höga naturvärden avverkas. Regeringens samlade bedömning är att trenden är negativ.

Sveriges skogsägare utför ett mycket viktigt miljöarbete, både genom frivilliga avsättningar men även med den generella hänsyn som tas. Den hänsyn som skogsägarna tar vid brukandet av skogen är en viktig del för att uppnå miljö kvalitetsmålet Levande skogar. Med stöd av bl.a. de framtagna målbilderna för god miljö hänsyn samt samverkan och dialog kommer miljö hänsynen kunna förbättras ytterligare.

Regeringen har en tydlig ambition att skyddsvärda skogar inte ska avverkas utan bevaras, antingen genom formellt skydd eller frivilliga avsättningar samt att miljö hänsynen i skogsbruket ska öka. Frågan är viktig för regeringen och i budgetpropositionen för 2021 föreslås att anslagen till skydd av värdefull natur och åtgärder för värdefull natur ska öka.

Som anføres i svaret ovan föreslog regeringen i budgetpropositionen för 2021 (prop. 2020/21:1 utg.omr. 20) en ökning av anslaget för åtgärder för värdefull natur. Bland annat föreslogs följande satsningar: ytterligare insatser för att förstärka den biologiska mångfalden genom t.ex. skötsel av skyddade områden, naturvårdsförvaltning, artbevarande och viltförvaltning, åtgärder för friluftslivet, en satsning på särskilda naturbaserade lösningar för att återväta torvmarker, restaurera och anlägga våtmarker i syfte att minska utsläppen av växthusgaser, balansera vattenflöden, öka tillskottet till grundvattnet och bidra till biologisk mångfald samt minska övergödningen och en förstärkning för att komma igång med bekämpning av invasiva främmande arter. Regeringen bedömde även att det behövs ytterligare insatser för skydd och bevarande av värdefulla naturmiljöer och föreslog därför att anslaget för skydd av värdefull

natur skulle ökas. Riksdagen beslutade i enlighet med regeringens förslag (bet. 2020/21:MJU1, rskr. 2020/21:142).

Skogsutredningen anför i sitt betänkande Stärkt äganderätt, flexibla skyddsformer och naturvård i skogen (SOU 2020:73) att Sverige genom miljö kvalitetsmålet Levande skogar har uttryckt en ambitionsnivå som innebär att naturtyper och naturligt förekommande arter knutna till skogslandskapet har gynnsam bevarandestatus. Utredningens uppfattning är att miljö kvalitetsmålen tillsammans med preciseringar och etappmål inte har varit fullt ut verkningfulla verktyg för att tydliggöra den politiska riktningen för skogen. Utredningen anser att man måste utgå från den tillgängliga kunskapen om behoven för att trygga biologisk mångfald och olika åtgärders effekter när målen för naturvårdspolitiken beslutas. Utredningens uppfattning är att det är politikens uppgift att formulera tydliga mål och ta ställning till vad som krävs för att uppnå dessa. Som underlag för en politisk prioritering krävs kunskap, och utredningen lämnar därför en rad förslag på åtgärder för att förstärka kunskapsupbyggnaden om tillståndet för den biologiska mångfalden i Sveriges skogar. Dessutom lämnas förslag på ett vetenskapligt råd som ska stödja regeringen och dess expertmyndigheter i värderingen av denna kunskap. Betänkandet är på remiss till den 30 april 2021. Beredning inom Regeringskansliet pågår.

Utskottets ställningstagande

En hållbar skogspolitik

Inledningsvis vill utskottet framhålla att den svenska skogspolitiken bygger på de jämställda målen om produktion och miljö. Grundläggande utgångspunkter för skogspolitiken är skogsbrukets sektorsansvar och skogsägarnas frihet under ansvar. Mot bakgrund av de långa tidsperspektiv som kännetecknar skogsbruket är långsiktiga och stabila förutsättningar mycket viktiga för skogssektorn. I en växande cirkulär ekonomi är det viktigt med god tillgång till skogsråvara samtidigt som skogsbruket ska vara hållbart och bedrivas med stor miljöhänsyn. Regeringen tillsatte Skogsutredningen för att bl.a. belysa eventuella målkonflikter och för att nyttja synergier mellan internationella och relevanta nationella åtaganden om biologisk mångfald och en växande cirkulär bioekonomi. Utredningen har nyligen överlämnat sitt betänkande till regeringen och beredning pågår nu av utredningens förslag.

Miljöanpassning av skogsbruket

Utskottet noterar regeringens bedömning att den befintliga modellen för skogsförvaltning i huvudsak är anpassad för att uppnå de riksdagsbundna målen men att det finns områden som behöver utvecklas. Som nämns ovan är det i en växande cirkulär bioekonomi viktigt med ett långsiktigt hållbart uttag av skogsråvara samtidigt som också naturvård, biologisk mångfald och sociala värden säkerställs. Utskottet delar regeringens syn att Sveriges skogsägare gör ett mycket viktigt miljöarbete, både genom frivilliga avsättningar och genom

att ta generella hänsyn. Samtidigt noterar utskottet att det finns ett behov av att ytterligare förbättra förutsättningarna att tillgodose naturvårdens och kulturmiljövårdens intressen vid skötsel och brukande av skog. Det är därför positivt att det pågår arbete med att förbättra förutsättningarna för att ta miljöhänsyn genom samverkan och dialog mellan myndigheter och relevanta aktörer. Vidare noterar utskottet att regeringen har gjort satsningar på skydd av och åtgärder för värdefull natur under en längre tid och att dessa satsningar har gett positiva resultat. Ytterligare resurser har dessutom tillförts för 2021. Utskottet noterar även Skogsutredningens olika förslag för att bättre miljöanpassa skogsbruket. Förslagen är nu under beredning inom Regeringskansliet. Mot bakgrund av det som anförts ovan och i avvaktan på utfallet av den pågående beredningen av Skogsutredningens betänkande anser utskottet att motion 2020/21:1311 (V) yrkande 14 kan lämnas utan åtgärd.

När det gäller ett starkare lagligt skydd för skogen vill utskottet framhålla att skogsvårdslagstiftningen gäller parallellt med miljöbalken och de förordningar och föreskrifter som är meddelade med stöd av miljöbalken. Miljöbalkens bestämmelser gäller således även skogsbruksåtgärder. Utskottet ser ingen anledning att för tillfället ändra denna ordning och avstyrker därför motion 2020/21:2709 (MP) yrkande 11.

Skogen och klimatet

Utskottet delar regeringens bedömning att en hållbar skogs- och markanvändning som möjliggör substitution av fossilintensiva material och fossila bränslen med förnybara produkter är betydelsefull för att nå de nationella klimatmålen samtidigt som biologisk mångfald värnas, ekosystemtjänster vidmakthålls och bioekonomin kan växa. I likhet med regeringen anser utskottet att det nationella skogsprogrammet bör utvecklas för att ytterligare främja en växande skogsnäring och ett hållbart skogsbruk. De åtgärder som regeringen och ansvariga myndigheter vidtar inom ramen för det nationella skogsprogrammet är enligt utskottets bedömning angelägna för den växande cirkulära bioekonomin och för att ta till vara skogens klimatnytta. Vidare konstaterar utskottet att regeringen arbetar med att ta fram en svensk bioekonomistrategi i enlighet med riksdagens tillkännagivande. Enligt utskottets bedömning kan en lämpligt utformad strategi bidra till ökad tillgång till biomassa och ökad sysselsättning i hela landet samtidigt som den skapar miljö- och klimatnytta.

Utskottet noterar vidare att Skogsstyrelsen har tagit fram en rapport om skogsbrukets klimatanpassning och att myndigheten avser att knyta samman klimatanpassning med produktion och hållbar tillväxt i satsningar inom skogsprogrammet och inom ramen för sitt arbete med sektorsdialoger. Enligt utskottets mening är det angeläget med ett skogsbruk som är väl förberett och anpassat för effekterna av klimatförändringar.

Mot bakgrund av det ovan anförda anser utskottet att motionerna 2020/21:2709 (MP) yrkande 12, 2020/21:3273 (L) yrkandena 2 och 3 samt 2020/21:3349 (M) yrkande 36 kan lämnas utan åtgärd.

Skogens ekosystemtjänster

Utskottet noterar att många av skogens ekosystemtjänster bedöms ha statusen måttlig eller otillräcklig, vilket är oroväckande. Regeringen redovisar även att det finns en kunskapsbrist om tillståndet för ekosystemens funktioner och var i landskapet olika tjänster produceras. Skogen är en livsviktig naturresurs som skapar förutsättningar för biologisk mångfald och människors välbefinnande och hälsa. Enligt utskottets mening är det angeläget att skydda skogens ekosystemtjänster och det är därför positivt att det i strategin för det nationella skogsprogrammet ingår att förbättra och effektivisera skogsbrukets miljöarbete ytterligare för att bl.a. främja skogens ekosystemtjänster. Utskottet noterar att Skogsstyrelsen har fått flera uppdrag för att genomföra skogsprogrammet och även att Skogsstyrelsen och Naturvårdsverket hållit riktade dialoger med markägare och naturvårdsorganisationer om hur handlingsplaner för grön infrastruktur kan förbättra ekosystemtjänsternas status i skogslandskapet. Mot denna bakgrund anser utskottet att motionerna 2020/21:3236 (L) yrkande 8 och 2020/21:3237 (L) yrkande 11 kan lämnas utan åtgärd.

Skogsproduktion och biologisk mångfald

I likhet med regeringen anser utskottet att skogens betydelse för bl.a. biologisk mångfald behöver synliggöras, speciellt med tanke på att många skogslevande arter påverkas negativt av trakthyggesbruk och att förlusten av biologisk mångfald inte har bromsats upp. Utskottet anser att det är positivt att mer resurser tillförts i arbetet med skydd av värdefull natur. Skyddet av skog behöver öka för att kunna bevara tillräckliga mängder av olika livsmiljöer så att förutsättningarna förbättras för våra naturligt förekommande arter.

Utskottet noterar att det även behövs åtgärder och insatser i de områden där virkesproduktion bedrivs för att bevara biologisk mångfald, vidmakthålla olika ekosystemtjänster och ge förutsättningar för motståndskraftiga ekosystem. Genomförandet av det nationella skogsprogrammet spelar en viktig roll för hållbar skoglig tillväxt med god miljöhänsyn samtidigt som biologisk mångfald och sociala värden säkerställs. Skogen ska brukas så att alla djur och växter som finns i skogslandskapet kan leva kvar där i livskraftiga bestånd.

Vidare noterar utskottet att Skogsutredningen har lämnat ett antal förslag för en tydligare politik för bevarande av biologisk mångfald i skogen. Utredningen föreslår bl.a. att regeringen ska tillsätta ett vetenskapligt råd för biologisk mångfald i skogen och besluta om ett nationellt handlingsprogram för biologisk mångfald i skogen. Utskottet ser fram emot det kommande resultatet av den beredning som nu pågår inom Regeringskansliet av utredningens olika förslag.

Mot bakgrund av det ovan anförda anser utskottet att motionerna 2020/21:2928 (C) yrkande 8, 2020/21:3356 (M) yrkande 16 och 2020/21:3359 (M) yrkande 13 kan lämnas utan åtgärd.

Förvaltning av skogen

Inledningsvis konstaterar utskottet att bestämmelserna i skogsvårdslagen med tillhörande förordningar och föreskrifter syftar till en hållbar förvaltning av skogen och till att värna skogsproduktionen. Vidare noterar utskottet att Skogsstyrelsen i sitt arbete med klimatanpassning har lagt fram ett mål om att skador ska förebyggas långsiktigt och kostnadseffektivt genom att skogen t.ex. är ståndortsanpassad, vilket bl.a. handlar om lägsta andel bland- och lövskog. Även inom ramen för det nationella skogsprogrammet arbetar Skogsstyrelsen med insatser för att bidra till ett mer variationsrikt skogsbruk. Miljömålsrådet håller också i ett projekt där ambitionen är att bidra till ett mer variationsrikt skogsbruk genom att involvera flera olika myndigheter, skogsbruket och ideella organisationer. Mot bakgrund av dessa pågående insatser för ett mer variationsrikt skogsbruk anser utskottet att det för tillfället inte är nödvändigt med en översyn av skogsvårdslagstiftningen i detta syfte. Motion 2020/21:1311 (V) yrkande 8 bör därför lämnas utan åtgärd.

Miljökvalitetsmålet Levande skogar

Utskottet noterar att regeringen anser att trenden för utvecklingen av miljö-kvalitetsmålet Levande skogar är negativ och att beslutade eller planerade styrmedel inte är tillräckliga för att nå målet. Det är därför positivt att regeringens ambition är att skyddsvärda skogar ska bevaras och att miljö-hänsynen i skogsbruket ska öka. Vidare noterar utskottet att ytterligare medel har tillförts för skydd och bevarande av värdefulla naturmiljöer. Detta är enligt utskottet viktiga steg på vägen för att förbättra förutsättningarna för att nå miljö-kvalitetsmålet Levande skogar.

Utskottet noterar att Skogsutredningen lämnat förslag på åtgärder för att förstärka kunskapen om tillståndet för den biologiska mångfalden i Sveriges skogar. En förstärkt kunskapsuppbyggnad förbättrar förutsättningarna för politiken att formulera tydliga mål och ta ställning till vad som krävs för att uppnå dessa. Enligt utskottets mening är det viktigt med tydliga politiska mål som är långsiktiga och förutsägbara för skogsbruket.

I avvaktan på utfallet av beredningen av Skogsutredningens betänkande anser utskottet att motion 2020/21:3356 (M) yrkande 25 kan lämnas utan åtgärd.

Bioekonomi

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår motionsyrkanden om skogsbrukets bidrag till bioekonomin och forskning om skogens möjligheter inom ramen för bioekonomin.

Jämför reservation 6 (M, SD), 7 (L) och 8 (M).

Motionerna

Skogsbrukets bidrag till bioekonomin

Enligt kommittémotion 2020/21:729 av Mats Nordberg m.fl. (SD) yrkande 3 bör virkesproduktionen öka för att främja en utvecklad bioekonomi. Motionärerna anför att det finns mycket goda skäl för Sverige att vara ledande i utvecklingen av bioekonomin, oavsett om det ses ur ett klimat-, miljö-, landsbygdsutvecklingsperspektiv eller ett nationalekonomiskt perspektiv. Att öka produktionsförmågan i det svenska skogsbruket måste därför enligt motionärerna vara ett av de viktigaste målen med skogspolitiken.

Även i partimotion 2020/21:3368 av Ulf KristerSSon m.fl. (M) yrkande 60 framhålls det aktiva och hållbara skogsbrukets nytta för övergången till en cirkulär bioekonomi och för klimatomställningen. Skogsbruket spelar enligt motionärerna en central roll för miljön, klimatet och omställningen till en cirkulär bioekonomi. De anser att det hållbara aktiva skogsbruket är en förutsättning för att Sverige ska kunna fortsätta övergången till en cirkulär bioekonomi där höga naturvärden och biologisk mångfald värnas.

Enligt kommittémotion 2020/21:2918 av Magnus Ek m.fl. (C) yrkande 6 bör Sverige ta vara på potentialen i den svenska skogen för biobaserade insatsvaror. Motionärerna anser att det i Sverige finns teknisk spetskompetens och en gedigen infrastruktur som tillsammans skapar goda förutsättningar för att öka andelen biobaserade insatsvaror och produkter och på så vis ersätta en hel del fossila alternativ. För att möjliggöra detta behövs enligt motionärerna en nationell strategi och handlingsplan för en konkurrenskraftig bioekonomi som tydliggör de konkreta åtgärder och styrmedel som behövs.

Enligt partimotion 2020/21:3679 av Johan Pehrson m.fl. (L) yrkande 19 är hållbart producerad biomassa en begränsad resurs som ska användas där den har högt förädlingsvärde och binder kolet länge. Motionärerna anför att tillgången på biogas och bioolja är begränsad men att förädlingsvärdet i den kemiska industrin är högt och att det därmed är rationellt att de begränsade polymerer som finns används där.

Enligt yrkande 24 i samma motion ska statens styrmedel utformas så att ett ökat uttag av biomassa bara uppmuntras när klimateffekten av det ökade uttaget är nettopositiv på fem års sikt eller mindre. Enligt motionärerna bör ett uttag bara ökas i fall när biomassan oavsett skulle ha avgett klimatgaser och när kolet i biomassan kan bindas in för lång tid genom infångning och lagring

av koldioxid eller i långlivade produkter eller infrastruktur. Vidare anför motionärerna att tidsperspektivet är viktigt. Eftersom halterna av klimatgaser i atmosfären måste stabiliseras inom två till tre decennier blir kravet på uttaget av biobränslen att det är klimatneutralt på betydligt kortare tid än så.

Forskning om skogens möjligheter inom ramen för bioekonomin

I kommittémotion 2020/21:3356 av Jessica Rosencrantz m.fl. (M) yrkande 24 anför att forskning om skogens möjligheter bör prioriteras för att påskynda arbetet med en bioekonomi. Motionärerna anför att det finns ett stort behov av att skapa bättre förutsättningar och långsiktiga spelregler för förnybara biobränslen samt att säkerställa en bred råvarubas och därför bör mer forskningsresurser riktas till skogens möjligheter att påskynda arbetet med en bioekonomi.

Tidigare behandling och kompletterande information

Skogsbrukets bidrag till bioekonomin

Som nämnts i tidigare avsnitt har regeringen slagit fast en vision för Sveriges nationella skogsprogram, som antogs i maj 2018: Skogen, det gröna guldet, ska bidra med jobb och hållbar tillväxt i hela landet samt till utvecklingen av en växande bioekonomi. För att uppnå visionen som syftar till att ännu bättre ta vara på skogens möjligheter har regeringen, i bred dialog, arbetat fram en strategi för skogsprogrammet. I regeringens strategi för Sveriges nationella skogsprogram (N2018/03142/SK) anför regeringen att det behövs ett långsiktigt skogsprogram för att främja hållbara, konkurrenskraftiga och biobaserade näringar med bas i skogen. En god tillgång till nationell biomassa från den svenska skogen ska säkerställas genom hållbar skoglig tillväxt inom ramen för att de nationella miljömålen nås. Strategin innehåller mål för de fem fokusområdena:

- Mål för fokusområdet Ett hållbart skogsbruk med ökad klimatnytta ska vara en hållbar skoglig tillväxt med god och säkerställd tillgång till nationell biomassa från den svenska skogen, inom ramen för att de nationella miljömålen nås.
- Mål för fokusområdet Mångbruk av skog för fler jobb och hållbar tillväxt i hela landet ska vara ökad sysselsättning, stärkt hållbar tillväxt och landsbygdsutveckling med beaktande av skogens sociala värden. Kompetensen hos såväl kvinnor som män ska tillvaratas i arbetet, inklusive kompetensen hos nyanlända.
- Mål för fokusområdet Innovationer och förädlad skogsråvara i världsklass ska vara att svensk skogsnäring är världsledande när det gäller att skapa och till vara ta innovationer och att hållbart producera förädlad skogsråvara för en växande bioekonomi samt tillgodose efterfrågan på hållbara, fossilfria varor och tjänster på globala marknader.

- Mål för fokusområdet Hållbart brukande och bevarande av skogen som en profilfråga i svenskt internationellt samarbete ska bl.a. vara att skogen och dess värdekedja ska bidra till en global hållbar utveckling och genomförandet av Agenda 2030. Det nationella självbestämmandet över skogsfrågor ska värnas inom EU-arbetet.
- Mål för fokusområdet Ett kunskapskliv för ett hållbart brukande och bevarande av skogen ska vara ökad kunskap och innovation kring skogens alla värden och hela värdekedja för en hållbar och växande biobaserad ekonomi.

I juli 2018 beslutade regeringen om den första handlingsplanen till skogsprogrammet. Handlingsplanen omfattar i huvudsak åtgärder där staten har ett huvudansvar. Skogsstyrelsen har som en av åtgärderna i handlingsplanen initierat en samverkansprocess kring hur en ökad tillväxt kan åstadkommas inom ramen för skogspolitikens jämställda mål för miljö och produktion. Syftet är att ta fram tydliga ställningstaganden och mål inom fyra områden för skogsproduktion:

- Området Skador på skog avser åtgärder för att bl.a. minimera skador av vilt och insekter.
- Området Infrastruktur innehåller bl.a. mål och åtgärder för en ordnad förvaltning av skogsbilvägar och en ökad miljöanpassning när vägar byggs.
- Området Effektiv skogsskötsel behandlar bl.a. åtgärder för en tryggad förnyring som säkerställer ett hållbart nyttjande av skogsmarkens produktionsförmåga och åtgärder som ökar röjningsaktiviteten i skogen.
- Området Produktionshöjande åtgärder beskriver bl.a. hur åtgärder för att främja ökad användning av befintliga diken, skyddsdikning och gödsling samt användandet av främmande trädslag och förädlad plantmaterial kan bidra till ökad skogsproduktion.

Skogsstyrelsen drev under januari 2017 – december 2019 en samverkansprocess för skogsproduktion, detta enligt den rekommendation som gavs i Skogsstyrelsens och Sveriges lantbruksuniversitets (SLU) gemensamma projekt Adaptiv skogsskötsel och i linje med förslaget i Nationella skogsprogrammets arbetsgrupp 2 om att utreda mål för produktionen. Rapporten Skogsskötsel med nya möjligheter (rapport 2019/24) är resultatet av samverkansprocessens arbete. Rapporten ger förslag till hur skogen kan skötas för att på ett hållbart sätt ge en hög skogsproduktion och på så sätt bidra till övergången till ett fossilfritt samhälle och en växande bioekonomi. Rapporten innehåller 88 förslag för en ökad tillväxt och därmed långsiktiga möjligheter såväl att öka produktionen av biobaserade produkter som att binda koldioxid i växande träd. Skogsstyrelsen anför att förslagen i rapporten behöver analyseras särskilt för att ta vara på de möjligheter som finns att öka skogens produktionsförmåga, detta i kombination med olika åtgärder för artbevarande.

Vidare anförs att de åtgärdsförslag som vänder sig till skogsägare bygger mycket på frivillighet. Effekterna av de föreslagna åtgärderna beror på i vilken utsträckning de kommer att genomföras. För Skogsstyrelsens del är rapporten en grund för fortsatt arbete med rådgivning och information till skogsägare och yrkesverksamma i skogsbruket. Skogsstyrelsen kommer i en ny satsning att skapa förutsättningar för att åtgärderna ska bli verklighet.

Den 4 juni 2019 anordnade miljö- och jordbruksutskottet en offentlig utfrågning om den svenska skogen som resurs och livsmiljö. Frågeställningen gällde på vilket sätt det är möjligt att nå miljömålen och samtidigt säkra tillgången på skogsråvara. Utfrågningen föregicks av sex presentationer som framfördes av företrädare för forskning, intresseorganisationer och näringsliv. I flera av presentationerna framhölls det svenska hållbara skogsbruket och tillgången på förnybar råvara som några av de stora fördelarna när det gäller att nå en fossilfri bioekonomi (2018/19:RFR10).

Av budgetpropositionen för 2021 (prop. 2020/21:1 utg.omr. 23) framgår att den årliga avverkningsnivån har ökat de senaste decennierna och alltmer har närmat sig den årliga tillväxt som är tillgänglig för avverkning. Samtidigt förväntas den framtida efterfrågan på svensk biomassa öka kraftigt i takt med övergången till en mer cirkulär och biobaserad ekonomi i enlighet med riksdagens beslutade klimatmål. Även biobaserade material bör återvinnas och bioekonomin utvecklas på ett sätt som är förenligt med arbetet för att nå andra miljö- och samhällsmål och med hänsyn till konsekvenserna för kolsänkor och biologisk mångfald över tid. I detta arbete kommer regeringens aviserade bioekonomistategi att utgöra ett viktigt verktyg. Det är av stor vikt att den hållbara skogliga tillväxten med god och säkerställd tillgång till biomassa från den svenska skogen kan öka inom ramen för att de nationella miljömålen nås. I arbetet bör även skadeeffekterna av ett förändrat klimat såsom en högre andel växtskadegörare beaktas.

Vidare anför regeringen att forsknings- och innovationssatsningar på bioekonomi också är viktiga byggstenar i det fortsatta arbetet med skogsprogrammet. Regeringen anser att skogsprogrammet samtidigt är en viktig del av en kommande bioekonomistategi, som kompletterar strategin för cirkulär ekonomi.

Riksdagen har tillkännagett för regeringen att en nationell bioekonomistategi bör inrättas för att tillsammans med de gröna näringarna skapa större miljö- och klimatnytta (bet. 2018/19: MJU8, rskr. 2018/19:147). Tillkännagivandet är inte slutbehandlat. Regeringen anser att det finns ett stort behov av att skapa bättre förutsättningar och långsiktiga spelregler för biobränslen samt att säkerställa en bred råvarubas. Regeringen avser att ta fram en svensk bioekonomistategi tillsammans med de gröna näringarna som bidrar till ökad tillgång till biomassa och sysselsättning i hela landet och skapar miljö- och klimatnytta. Detta aviserades i klimathandlingsplanen (prop. 2019/20:65).

I Skogsutredningens betänkande Stärkt äganderätt, flexibla skyddsformer och naturvård i skogen (SOU 2020:73) redovisas ett antal förslag i relation till en växande cirkulär bioekonomi, bl.a. att regeringen ska besluta om ett

nationellt mål för ökad tillväxt i skogen och att den bioekonomiska strategi som regeringen arbetar med ska utgå från att handla om en mer genomgripande omställning som berör stora delar av samhället och som kräver ett brett engagemang över många politikområden. I betänkandet lämnas även förslag om att regeringen ska utse en nationell samordnare för skogsprogrammet med ansvar för att som en oberoende, fristående samordnare leda dialogprocessen. Programmet bör även breddas för att tydligare hantera alla frågor som rör skogen integrerat, såsom en växande cirkulär bioekonomi som inkluderar alla näringar som har sin bas i skog, lönsamhet och konkurrenskraft för skogsägarna och skogsnäringen, skogens roll för klimatet, biologisk mångfald, skogens kulturmiljövärden och sociala värden samt kompetensförsörjning.

I betänkandet lämnas flera förslag på åtgärder för att öka tillgången på biomassa för bioekonomin genom tillväxthöjande åtgärder. Utredningen föreslår bl.a. att Skogsstyrelsen ska göra en översyn av skogsvårdslagens bestämmelser om lägsta ålder för förnygringsavverkning, ransoneringsreglerna och tillämpningen av begreppet brukningsenhet. Det övergripande syftet med översynen är att reglerna ska vara ändamålsenliga och motiveras av angelägna syften.

Betänkandet har skickats på remiss till den 30 april 2021. Beredning inom Regeringskansliet pågår.

Den 4 december 2020 anförde dåvarande miljöminister Isabella Lövin vid debatten av interpellation 2020/21:93 Skogen och biobränslet i färdplanerna för fossilfrihet följande om biomassa och bioekonomi:

Den årliga avverkningsnivån har ökat de senaste decennierna och har alltmer närmat sig den årliga tillväxt som är tillgänglig för avverkning. Samtidigt förväntas den framtida efterfrågan på svensk biomassa öka kraftigt i takt med övergången till en mer cirkulär och biobaserad ekonomi i enlighet med riksdagens beslutade klimatmål. Även biobaserade material bör återvinnas, och bioekonomin bör utvecklas på ett sätt som är förenligt med arbetet för att nå andra miljö- och samhällsmål och med hänsyn till konsekvenserna för kolsänkor och biologisk mångfald över tid.

I detta arbete kommer regeringens aviserade bioekonomistrategi att utgöra ett viktigt verktyg. Bioekonomistrategin, som ska tas fram tillsammans med de gröna näringarna, ska bidra till ökad tillgång till biomassa och sysselsättning i hela landet och skapa miljö- och klimatnytta. För att lyckas med omställningen behöver alla samhällssektorer på alla nivåer bidra. [...]

Ett hållbart nyttjande av svensk biomassa kommer även framöver att vara betydelsefullt. För att säkerställa tillgången till ett långsiktigt hållbart uttag av skogsråvara för den växande cirkulära bioekonomin behöver incitament skapas för ett hållbart skogsbruk och ett hållbart skydd av skog, så att Sverige uppnår relevanta nationella och internationella åtaganden om biologisk mångfald. I en välutvecklad bioekonomi med en växande bredd av produkter efterfrågas olika former av biomassa.

I dag används i första hand restprodukter från svensk skogsnäring för att ersätta fossila bränslen. De färdplaner som branscherna inom ramen för Fossilfritt Sverige tagit fram indikerar att efterfrågan på biomassa kommer att öka från flera olika sektorer. Därför behöver bioekonomin baseras på ett effektivt nyttjande av resurserna, där den skogliga resursen kan nyttjas fullt ut inom de hållbarhetsramar som sätts av andra miljö- och

samhällsmål, samtidigt som den långsiktiga kolsänkan i skogen över tid bibehålls eller förbättras.

Regeringen avser att med ökad kraft belysa och bättre tillvarata synergier för samstämmighet mellan olika politikområden.

Av Skogsstyrelsens regleringsbrev för 2021 framgår att myndigheten ska bistå Regeringskansliet i arbetet med att ta fram en nationell bioekonomistategi och därtill knutna handlingsplaner. Uppdraget ska redovisas senast den 31 mars 2022. Skogsstyrelsen ska även redovisa de insatser som myndigheten har gjort för att bidra till att den hållbara skogliga tillväxten med god och säkerställd tillgång till biomassa från den svenska skogen kan öka, inom ramen för att de nationella miljömålen nås. Även Forskningsrådet för miljö, areella näringar och samhällsbyggande (Formas), Havs- och vattenmyndigheten, Naturvårdsverket och SLU har i sina regleringsbrev för 2021 fått i uppdrag att bistå Regeringskansliet i arbetet med den nationella bioekonomistategin och därtill knutna handlingsplaner.

Den 21 januari 2021 hölls det första dialogmötet inom ramen för arbetet med den nationella bioekonomistategin. På mötet presenterades upplägg och tidsram för regeringens arbete med strategin. Bioekonomistategin ska komplettera och samverka med befintliga och kommande strategier och andra regeringsinitiativ för att skapa största möjliga mervärde. Strategin tas fram tillsammans med de gröna näringarna och är en del av den fortsatta omställningen till ett klimatsmart samhälle baserat på förnybara råvaror. Ett andra dialogmöte är preliminärt planerat till senare i vår. Enligt information från Näringsdepartementet är avsikten att strategin ska presenteras under hösten 2021.

I november 2017 presenterade EU-kommissionen en uppdatering av sin bioekonomistategi från 2012 (SWD(2017) 374 final), som följdes upp av meddelandet En hållbar bioekonomi för Europa – En starkare koppling mellan ekonomin, samhället och miljön, den 11 oktober 2018. I den uppdaterade strategin föreslås totalt 14 åtgärder för att bättre bereda väg för ett mer innovativt, resurseffektivt och konkurrenskraftigt samhälle som förenar livsmedelstrygghet med en hållbar användning av förnybara resurser för industriändamål, samtidigt som miljöskyddet säkerställs. Fokus för åtgärderna är att öppna för investeringar och marknader, att påskynda utveckling av lokala bioekonomier samt att förstå bioekonomins ekologiska gränser.

I sin faktapromemoria med anledning av kommissionens meddelande (2018/19:FPM12) uttrycker regeringen sitt stöd för ambitionen att anpassa strategin i enlighet med EU:s övergripande prioriteringar och framhåller att en cirkulär och biobaserad ekonomi är en prioriterad fråga för att öka resurseffektiviteten och minska miljö- och klimatpåverkan samtidigt som det kan gynna näringslivsutveckling och nya jobb.

Kommissionen anför även i meddelandet En ny handlingsplan för den cirkulära ekonomin – För ett renare och mer konkurrenskraftigt Europa (COM(2020) 98) att genomförandet av handlingsplanen för bioekonomi ska stödja en hållbar och cirkulär biobaserad sektor. I faktapromemoria

2019/20:FPM28 anför regeringen att den ser positivt på att kommissionen tar upp bioekonomi och genomförandet av handlingsplanen för bioekonomi som en väg att möjliggöra ökad cirkularitet inom industrin.

Forskning om skogens möjligheter inom ramen för bioekonomin

I budgetpropositionen för 2021 (prop. 2020/21:1 utg.omr. 23) anför regeringen att en cirkulär bioekonomi behöver utvecklas och växa. Regeringen ser därför ett behov av fortsatta satsningar på skogsråvaror och biomassa till forskning och innovationsverksamhet för hållbar utveckling av den gröna och blå biobaserade ekonomin. Det finns även behov av att stärka det innovationsfrämjande arbetet bl.a. genom samverkan mellan finansiärer och innovationssatsningar.

Vidare anför regeringen att forsknings- och innovationssatsningar på bioekonomi också är viktiga byggstenar i det fortsatta arbetet med skogsprogrammet. Regeringen anser att skogsprogrammet samtidigt är en viktig del av en kommande bioekonomistrategi, som kompletterar strategin för cirkulär ekonomi.

Den 17 december 2020 presenterade regeringen den forsknings- och innovationspolitiska propositionen *Forskning, frihet, framtid – kunskap och innovation för Sverige* (prop. 2020/21:60). I propositionen presenteras fem övergripande globala samhällsutmaningar som ligger i linje med Agenda 2030. Regeringen anför att dessa utmaningar behöver mötas med mer kunskap, utbildning, forskning och innovation. En av samhällsutmaningarna är klimat och miljö. Enligt regeringen ska Sverige gå före på klimat- och miljöområdet, och det arbetet ska baseras på forskning och vetenskap.

Regeringen bedömer att det behövs kraftigt ökade medel till forskning inom klimat- och miljöområdet. Därför tillförs nya medel till forskningssatsningar inom områden som klimat, hav och vatten, bioekonomi, hållbart samhällsbyggande och livsmedel.

Regeringen anför att för att nå miljö- och klimatmålen och för att Sverige ska bli ett fossilfritt föregångsland behövs en utveckling mot en mer cirkulär och biobaserad ekonomi där bioekonomins andel ökar samtidigt som den möjliggör tillväxt och sysselsättning i hela landet. Regeringen har antagit en strategi för cirkulär ekonomi (M2020/01133), med målet att omställningen till en cirkulär ekonomi ska bidra till att nå miljö- och klimatmålen samt de globala målen i Agenda 2030, och har inlett arbetet med att ta fram en bioekonomistrategi. Regeringen anför att Sverige har god tillgång till förnybara resurser, teknisk spetskompetens och industriell infrastruktur, vilket ger utmärkta förutsättningar att utveckla en mer cirkulär och biobaserad ekonomi av högsta kvalitet, som bidrar till tillväxt och sysselsättning i hela landet och även kan bidra till klimatnytta och främja biologisk mångfald. Förutom skogsråvara finns även potential för utveckling av biobaserade värdekedjor från jordbruk, hav och vatten samt restströmmar dvs. biprodukter som inte används från jord-, skogs- och vattenbruk samt från

vidareförädlingsprocesser från industrier och samhällen. För att minska klimat- och miljöpåverkan är det enligt regeringen viktigt att även biobaserade material återanvänds och återvinns. Forskning och innovation behövs även för att säkra en klimatanpassad och konkurrenskraftig primärproduktion inklusive en god och säkerställd tillgång till hållbart producerad biomassa från skogen, i linje med strategin för det nationella skogsprogrammet (N2018/03142). Det möjliggör även resurseffektivare användning av grödor och restprodukter från jordbruk och biomassor från hav och vatten, inklusive vattenbruk. Satsningarna på bioekonomins utveckling och tillväxt kan komplettera och skapa positiva synergier med aktörer i andra nationella forskningsprogram och stärka det innovationsfrämjande samarbetet mellan finansörer.

Regeringen anser mot bakgrund av detta att det behövs en forskningssatsning som kan bidra till att den cirkulära och biobaserade ekonomin utvecklas i den gröna och blå näringen, dvs. från jord, skog och vatten. Med nya medel förstärks satsningarna på forskning och innovation inom nya biobaserade material inklusive teknologi som medför lönsamhet i tillvaratagande av restströmmar, dvs. biprodukter som inte används från jord-, skogs- och vattenbruk samt från vidareförädlingsprocesser. Forsknings-satsningen på skogsråvaror och biomassa som presenterades i den forskningspolitiska propositionen 2012 (prop. 2012/13:30) fortsätter och breddas till forskning och innovationsverksamhet för hållbar utveckling av den gröna och blå biobaserade ekonomin, inklusive nya varor, tjänster, återbruk och konsumtion. Detta rör kunskapsområden som också står högt på den globala agendan och där svensk forskning kan bidra. Inom ramen för Formas anslagsökning för forskning och utveckling avsätts 30 miljoner kronor 2021, 40 miljoner kronor 2022, 40 miljoner kronor 2023 och 40 miljoner kronor 2024 för en satsning på hållbar tillväxt och utveckling av den gröna och blå biobaserade ekonomin.

Den 2 mars 2021 anvisade regeringen i Formas regleringsbrev 117 miljoner kronor för att finansiera forskning om livsmedel, den biobaserade ekonomin samt landsbygder och regional utveckling 2021 i enlighet med den forskningspolitiska propositionen. Av dessa avsätts 30 miljoner kronor för forskning och innovation för att ta till vara potentialen i utveckling av biobaserade värdekedjor från skog, jordbruk, hav och vatten samt restströmmar från industrier och samhällen. Regeringen anför att en god och säkerställd tillgång till hållbart producerad biomassa från skogen eftersträvas, i linje med strategin för det nationella skogsprogrammet.

Utskottets ställningstagande

Skogsbrukets bidrag till bioekonomin

Utskottet har i tidigare betänkanden välkomnat regeringens nationella skogsprogram. Det främjar hållbara, konkurrenskraftiga och biobaserade näringar med bas i skogen. Utskottet konstaterar att skogsnäringen och en växande bioekonomi med bl.a. produktionshöjande åtgärder är centrala delar

i strategin för det nationella skogsprogrammet. Vidare noterar utskottet Skogsstyrelsens rapport med förslag till hur skogen kan skötas för att på ett hållbart sätt ge en hög skogsproduktion som kan bidra till en växande bioekonomi. Även i Skogsutredningen lämnas ett antal förslag i relation till en växande cirkulär bioekonomi och för att öka tillgången på biomassa.

Utskottet ser fram emot regeringens aviserade bioekonomistrategi och anser, i likhet med regeringen, att övergången till en mer cirkulär och biobaserad ekonomi kommer att öka efterfrågan på svensk biomassa kraftigt. Det är därför viktigt med en handlingsplan som kan säkerställa en god tillgång till nationell biomassa genom en hållbar skoglig tillväxt och ett effektivt nyttjande av resurserna. Handlingsplanen måste samtidigt utformas på ett sätt som bidrar till att nå de nationella miljömålen.

Mot bakgrund av det anförda och i avvaktan på en bioekonomistrategi anser utskottet att motionerna 2020/21:729 (SD) yrkande 3, 2020/21:2918 (C) yrkande 6, 2020/21:3368 (M) yrkande 60 och 2020/21:3679 (L) yrkandena 19 och 24 kan lämnas utan åtgärd.

Forskning om skogens möjligheter inom ramen för bioekonomin

Utskottet delar regeringens bedömning att det behövs en forskningssatsning som kan bidra till att den cirkulära och biobaserade ekonomin utvecklas. Det är därför positivt att Formas tilldelats medel för att finansiera forskning och innovationssatsningar för att bl.a. ta till vara potentialen i utveckling av biobaserade värdekedjor från skog, jordbruk, hav och vatten. Utskottet välkomnar denna satsning på hållbar utveckling av de gröna och blå biobaserade näringarna. Med hänvisning till vad som nu anförts avstyrker utskottet motion 2020/21:3356 (M) yrkande 24.

Nyckelbiotoper

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår motionsyrkanden om statens roll vid utformningen av ett nytt system för nyckelbiotoper och om nyckelbiotopsregistrering i övrigt.

Jämför reservation 9 (SD), 10 (M, SD, KD) och 11 (V).

Motionerna

Statens roll vid utformningen av ett nytt system för nyckelbiotoper

Enligt kommittémotion 2020/21:729 av Mats Nordberg m.fl. (SD) yrkande 11 bör staten ta en aktiv roll i att få parterna, inklusive Skogsstyrelsen och andra berörda myndigheter, skogsägare, skogsindustriföretag och certifieringsorganisationer, att enas kring ett effektivare och mer rättssäkert system än det som finns i dag för nyckelbiotoper.

Nyckelbiotopsregistrering i övrigt

Enligt kommittémotion 2020/21:729 av Mats Nordberg m.fl. (SD) yrkande 10 ska ytterligare nyckelbiotoper inte registreras, registret ska inte vara allmänt tillgängligt och det behöver göras en noggrann analys av vad som registrerats. Motionärerna anför att systemet med nyckelbiotoper bör slopas eftersom skydd inte bör bygga på en så vid definition som i dag. I stället bör skydd utgå från konstaterad förekomst av verkligt sällsynta arter. Enligt motionärerna blir systemet mer objektivt och naturskyddsinsatser görs där de gör störst nytta i förhållande till kostnaderna för ägarna och för samhället. Vidare anser motionärerna att nuvarande register över nyckelbiotoper bör vara konfidentiellt på grund av bristerna i det och att det inte får leda till åtgärder av annan part än markägaren.

Enligt yrkande 13 i samma motion ska restriktioner när det gäller brukande av skog utöver vad som är tydligt fastlagt i lag alltid och omgående åtföljas av ersättning. För att ett område som registrerats som nyckelbiotop i dag ska leda fram till ekonomisk ersättning till markägaren måste det skyddas i ett formellt avtal. Enligt motionärerna är problemet att även om Skogsstyrelsen beslutar att inte skapa formellt skydd kvarstår nyckelbiotopen registrerad och kan inte avverkas eftersom inga företag kan köpa virket.

Även i kommittémotion 2020/21:2808 av Magnus Oscarsson m.fl. (KD) yrkande 72 anføres att all nyckelbiotopklassning tills vidare bör avbrytas till dess att den kan utföras rättssäkert, vilket bör definieras som att skogsägaren antingen samtycker till klassningen eller kompenseras ekonomiskt. Den landsomfattande utökade nyckelbiotopsinventering som Skogsstyrelsen genomförde tidigare har avbrutits, och den utökade nyckelbiotopsregistreringen miste sin finansiering 2019 och stoppades därmed formellt. Emellertid har enligt motionärerna enskilda länsstyrelser fortsatt att registrera nyckelbiotoper, i synnerhet i samband med avverkningsanmälningar eller ägarskiften.

Enligt kommittémotion 2020/21:1311 av Elin Segerlind m.fl. (V) yrkande 10 bör regeringen ge Skogsstyrelsen i uppdrag att se till att registrering av nyckelbiotoper görs möjligt i samband med avverkningsanmälningar även i fortsättningen. Skogsstyrelsen har beslutat att man ska upphöra med att registrera nyckelbiotoper i samband med avverkningsanmälningar. Motionärerna anser att dessa åtgärder leder oss längre ifrån att uppnå flera av våra miljömål och att det lägger grunden för fortsatt utarmning av den biologiska mångfalden.

Jessica Rosencrantz m.fl. (M) anför i kommittémotion 2020/21:3356 yrkande 11 att det behövs en utvärdering av nyckelbiotopsbegreppet och dess konsekvenser för enskilda skogsägare för att bibehålla ett nödvändigt skydd samtidigt som tydligare hänsyn tas till den enskildes rätt att bruka sin skog. Motionärerna anser att ett sådant arbete behöver göras i direkt dialog med de berörda. Enligt yrkande 12 bör det göras en uppföljning av vilka naturtyper som registreras som nyckelbiotoper och vad syftet med registreringen är. I

yrkande 13 framhålls att Skogsstyrelsen inte ska registrera nyckelbiotoper vid avverkningsanmälningar, vilket sker i dag.

Även i motion 2020/21:2616 av Ann-Britt Åsebol (M) framhålls behovet av en översyn av hur nyckelbiotoperna påverkar Sveriges skogsägare. I motion 2020/21:3183 av Helena Lindahl och Peter Helander (båda C) anförs att regeringen ska informera berörda myndigheter om att de ska värna äganderätten när det gäller skog och inte fortsätta att peka ut nyckelbiotoper.

Tidigare behandling och kompletterande information

Den 17 maj 2018 gav regeringen Skogsstyrelsen i uppdrag att genomföra en landsomfattande inventering av nyckelbiotoper. I uppdraget ingick dels att applicera utvecklad och förbättrad metodik för att identifiera och avgränsa nyckelbiotoper i nordvästra Sverige, dels att uppdatera den nyckelbiotopsinventering som genomförts i övriga delar av landet.

Den 21 december 2018 beslutade riksdagen om budgeten för utgiftsområde 23 för 2019 (bet. 2018/19: MJU2, rskr. 2018/19:113). Den innebar att finansieringen av en landsomfattande inventering av nyckelbiotoper drogs tillbaka fr.o.m. den 1 januari 2019. Formellt togs beslut om att dra tillbaka regeringsuppdraget den 27 juni 2019. Regeringen anförde då att den har ett tydligt uppdrag att värna och stärka den privata äganderätten till skogen. Beslutet att avveckla den utökade nyckelbiotopsinventeringen är en viktig del i det arbetet. I januariavtalet står det bl.a. att naturvården fortsättningsvis ska stärkas på sätt som bygger på legitimitet hos de människor och verksamheter som berörs. Enligt regeringen avvecklades den utökade nyckelbiotopsinventeringen i enlighet med avtalet.

Som nämnts i tidigare avsnitt tillsatte regeringen i juli 2019 en särskild utredare som skulle undersöka möjligheterna till och lämna förslag på åtgärder för stärkt äganderätt till skog, nya flexibla skydds- och ersättningsformer vid skydd av skogsmark samt hur internationella åtaganden om biologisk mångfald skulle kunna förenas med en växande cirkulär bioekonomi (dir. 2019:46), nedan kallad Skogsutredningen. I betänkandet Stärkt äganderätt, flexibla skyddsformer och naturvård i skogen (SOU 2020:73), som redovisades den 30 november 2020, lämnas ett antal förslag på förändringar, bl.a. att Skogsstyrelsen bör upphöra med nyckelbiotopsregistrering. Utredningen konstaterar att det finns tveksamheter som kan riktas mot det rättsliga stödet för nyckelbiotopsinventeringar men även att registret är olämpligt ur andra aspekter.

Utredningen har inte föreslagit att stöd i rättsordningen ska skapas för nyckelbiotopsinventeringarna i nuvarande form. I stället bör existerande nyckelbiotopsregister gallras och en annan inventeringsmetod utvecklas som inte innebär en bedömning av ett områdes samlade naturvärden. Markägare bör i stället kunna få hjälp att identifiera de förekomster i skogen som kan ha betydelse för biologisk mångfald. En sådan beskrivning av naturmiljön kan då bl.a. ligga till grund för markägarens egna beslut och bedömningar i fråga om

målen med skogen. Det alternativ som utredningen föreslagit – att myndigheterna ska göra s.k. naturmiljöbeskrivningar – bedöms inte medföra några äganderättsliga problem för markägaren men vara av mycket stor betydelse för genomförandet av bl.a. frivilligt formellt skydd. En avgörande skillnad mot nyckelbiotopsinventeringen är att det inte ska göras någon naturvärdesbedömning vid inventeringstillfället. I stället ska inventeringen avse förhållanden i naturen som kan ha särskild betydelse för biologisk mångfald i skogen.

Om dataskyddsförordningen medger det föreslår utredningen att nyckelbiotopsregistret gallras så att de olika förekomster som legat till grund för ett områdes klassificering i stället ensamma ska kvarstå som naturmiljöbeskrivningar. Det går då inte att utläsa av registret hur ett tidigare inventerat områdes naturvärden bedömts. Utredningens förslag är därför att alla delar av registret som utgör en sammanvägning av naturvärden och en klassificering av dessa utifrån de förutsättningar som rådde vid inventeringstillfället ska gallras. Det innebär bl.a. att begreppet nyckelbiotop och objekt med naturvärde tillsammans med det registrerade namnet ska tas bort från registret. Det är dessa uppgifter som utredningen identifierat som förvaltningsrättsliga beslut i ärendehandläggning. Det bör dock enligt utredningen inte finnas något hinder mot att de nyckelbiotoper som återfinns på statlig mark eller inom formellt skyddade områden står kvar i registret.

Betänkandet har skickats på remiss till den 30 april 2021. Beredning inom Regeringskansliet pågår.

När det gäller registrering av nyckelbiotoper i samband med avverkningsanmälningar beslutade Skogsstyrelsen den 16 december 2019 att detta skulle upphöra när nya arbetssätt fanns på plats. Skogsstyrelsen anförde att den skulle utveckla nya arbetssätt för en allsidig utredning av avverkningsärenden, inklusive dokumentation av miljövärden, under 2020. Myndigheten uppgav att bakgrunden till beslutet var att man kommit fram till att det inte är lämpligt att blanda tillsyn med nyckelbiotopsinventering eftersom nyckelbiotoper inte regleras i lag. Tillsyn innebär däremot en kontroll av att lagstiftningen följs. Beslutet följde av ett förslag som Skogsstyrelsen lämnat i oktober 2019 (Registrering av nyckelbiotoper i samband med avverkningsanmälningar och tillståndsansökningar, dnr 2019/2664) och som varit på remiss.

I slutet av december 2020 meddelade Skogsstyrelsen att den vid årsskiftet 2020/21 skulle sluta att registrera nyckelbiotoper i samband med att en anmälan eller ansökan om avverkning kommer in till myndigheten. Beskedet innebär att myndigheten använder en ny metod för dokumentation av naturvärden sedan den 1 januari 2021. Enligt den nya metoden dokumenteras naturvärden som har betydelse för handläggningen av ärendet utifrån vad lagen kräver. Endast fakta om det område som anmälan eller ansökan om avverkning gäller kommer att samlas in. Vid en nyckelbiotopsinventering har man kunnat gå utanför området som anmälan eller ansökan gällt eftersom en nyckelbiotop kan ha andra gränser. Enligt Skogsstyrelsen har man inväntat ett

nytt sätt att hantera naturvärden innan man kunnat avsluta nyckelbiotopsregistreringen.

Utskottets ställningstagande

Utskottet konstaterar inledningsvis att Skogsstyrelsen sedan årsskiftet upphört med att registrera nyckelbiotoper i samband med att en anmälan eller ansökan om avverkning kommer in till myndigheten. Utskottet har förståelse för myndighetens beslut att inte blanda samman det lagreglerade tillsynsarbetet med den icke lagreglerade nyckelbiotopsinventeringen men vill samtidigt framhålla vikten av kunskap om naturvärden och biologisk mångfald. Det är därför positivt att Skogsstyrelsen tagit fram en ny metod för dokumentation av naturvärden vid avverkningsanmälningar. Mot bakgrund av att Skogsstyrelsen har slutat att registrera nyckelbiotoper vid avverkningsanmälningar kan motion 2020/21:3356 (M) yrkande 13 anses vara tillgodosedd. Vidare avstyrker utskottet motion 2020/21:1311 (V) yrkande 10 eftersom Skogsstyrelsen har tagit fram en alternativ metod för dokumentation av naturvärden.

Vidare noterar utskottet regeringens åtagande att värna och stärka den privata äganderätten till skogen och beslutet att avveckla den utökade nyckelbiotopsinventeringen. I likhet med regeringen anser utskottet att naturvärden ska stärkas på sätt som bygger på legitimitet hos de människor och verksamheter som berörs. Vidare noterar utskottet att Skogsutredningen har föreslagit att Skogsstyrelsen ska upphöra med registreringen av nyckelbiotoper och att existerande register ska gallras. Utredningen föreslår i stället en inventering av förhållanden i naturen som kan ha särskild betydelse för biologisk mångfald i skogen.

Utskottet vill inte föregå utfallet av beredningen av Skogsutredningens betänkande och föreslår därför att motionerna 2020/21:729 (SD) yrkandena 10 och 13, 2020/21:2616 (M), 2020/21:2808 (KD) yrkande 72, 2020/21:3183 (C) och 2020/21:3356 (M) yrkandena 11 och 12 lämnas utan vidare åtgärd.

Även i fråga om statens roll vid utformningen av ett nytt system för nyckelbiotoper avvaktar utskottet utfallet av beredningen av Skogsutredningens betänkande. Motion 2020/21:729 (SD) yrkande 11 kan därför lämnas utan åtgärd.

Skydd av skog

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår motionsyrkanden om tillvägagångssätt vid skydd av skog, effektiva former för skydd av skog samt äganderätt.

Jämför reservation 12 (SD), 13 (SD), 14 (V), 15 (KD) och 16 (SD).

Motionerna

Tillvägagångssätt vid skydd av skog

I kommittémotion 2020/21:733 av Mats Nordberg m.fl. (SD) yrkande 2 framhålls markägares rättigheter vid skydd av skog. Motionärerna anför att full ersättning ska betalas ut vid begränsningar av pågående skogsbruk, och åtgärderna ska aldrig vara mer långtgående än vad som behövs och får vidtas endast om det avsedda resultatet står i rimligt förhållande till de besvär som kan antas uppstå för den som åtgärden riktas mot. Det är enligt motionärerna uppenbart att det skapar mycket stora besvär för skogsägaren att hindras från att tillgodogöra sig intäkterna för en slutavverkning.

Enligt yrkande 4 i samma motion behövs nu en period av återhållsamhet när det gäller skydd av skog för utvärdering. Pressen från statens sida att mycket snabbt öka arealen skyddad skog har enligt motionärerna lett till ineffektivt skydd, där stora arealer visserligen skyddas men där nyttan med stor sannolikhet ofta är marginell. Därför behövs det nu enligt motionärerna en period av återhållsamhet för att utvärdera vad som skyddats, omfördela arealer snarare än att öka arealer samt se över hur naturskyddet kan bli mer effektivt. Samtidigt måste markägarnas deltagande i det fortsatta arbetet prioriteras.

I yrkande 14 i samma motion föreslås att beslut om att undanta privat mark från brukande endast ska fattas efter samråd med ägaren och efter att andra alternativ prövats. Enligt motionärerna ska ersättning betalas ut när sådana beslut fattas.

Även i kommittémotion 2020/21:729 av Mats Nordberg m.fl. (SD) yrkande 15 i denna del framhålls att beslut om skydd av skog alltid ska föregås av överläggningar med markägaren. John Widegren (M) anför i motion 2020/21:1319 att myndigheter i sitt myndighetsutövande inte får peka ut enskild mark utan stöd i lag eller utan överenskommelse med markägaren. Enligt motion 2020/21:1793 av Sten Bergheden (M) ska samhället inte kunna lägga skydd eller inskränkningar på en privatägd skog utan att detta är förhandlat och förankrat hos skogsägaren.

Effektiva former för skydd av skog

Enligt kommittémotion 2020/21:729 av Mats Nordberg m.fl. (SD) yrkande 18 ska arbetet med frivilliga naturvårdsavtal med skogsägarna prioriteras framför att bilda skyddade områden där skogsbruk helt hindras, och markägare som utför naturvårdande skogsskötsel efter avtal med myndighet ska få skälig inkomst för detta. Som Riksrevisionen påpekat bör andelen skog som skyddas genom frivilliga naturvårdsavtal mellan myndigheter och markägare öka, enligt motionärerna. Det innebär att markägaren kvarstår som ägare och att denne ofta kan fortsätta utnyttja marken med vissa restriktioner och kan få betalt för att sköta skogen på ett sätt som speciellt gynnar vissa arter och miljöer.

Även i kommittémotion 2020/21:2808 av Magnus Oscarsson m.fl. (KD) yrkande 73 framhålls att skydd av svensk skog som huvudspår bör byggas på frivillig grund. Motionärerna anför att skydd av skog bör byggas på frivilliga naturvårdsavtal i stället för de tvingande åtgärder som det innebär med förfarandet med nyckelbiotopsregistrering. Komet-programmet, som utgår från att markägaren själv tar initiativ till skydd av skog, och bruket av naturvårdsavtal visar enligt motionärerna att höga naturvärden kan främjas med frivillighet som grund.

Enligt yrkande 75 i samma motion bör ett utbytesprogram med statlig skog åter genomföras. Produktiv skogsmark från Sveaskog, Fortifikationsverket och Fastighetsverket bör enligt motionärerna överföras till ett nytt bolag för att användas för markbyten med privata skogsägare.

I kommittémotion 2020/21:1311 av Elin Segerlind m.fl. (V) yrkande 2 anförs att frivilliga avsättningar ska vara långsiktiga och dokumenteras och kvalitetssäkras ur naturvärdessynpunkt för att ingå i det nationella miljökvalitetsmålet Levande skogar. För att uppnå målet förutsätts att det formella skyddet ökar och att skogsägarna frivilligt avsätter skogsmark. Enligt motionärerna har dock de frivilliga avsättningarna i många fall visat sig vara av begränsat värde för biologisk mångfald. I dag finns inte statlig kontroll av vare sig kvalitet eller långsiktighet, och det saknas dokumentation över många av de områden som anses skyddade.

Enligt yrkande 12 i samma motion bör regeringen tillsätta en utredning för att se över förutsättningarna för en naturvårdsavgift inom skogsnäringen i syfte att bidra till finansiering av skogsskydd och därmed även stärka förutsättningarna att ge fler skogsägare ersättning vid intrång. Motionärerna anför att regeringens anslagsnivåer för att formellt skydda skog är otillräckliga och att anslagsnivåerna behöver öka för att fler skogsägare ska kunna få ersättning när naturreservat, biotopskydd och naturvårdsavtal skapas.

Nina Lundström m.fl. (L) anför i kommittémotion 2020/21:3273 yrkande 12 att möjligheten till markbyte bör beaktas som långsiktig lösning för att kunna skydda gammal skog. Motionärerna anför att ekologiskt värdefull skog bör skyddas och bevaras och att den mest värdefulla skogen och dess nyckelbiotoper kan skyddas genom naturreservat och nationalparker. De kvarvarande naturskogarna, eller gammelskogarna, bör värnas enligt

motionärerna, och befintliga modeller för att skydda värdefull natur bör kunna användas i större utsträckning. Till exempel ska statligt ägd skog även fortsättningsvis kunna användas som inbyte för privatägd skyddsvärd skog.

I kommittémotion 2020/21:729 av Mats Nordberg m.fl. (SD) yrkande 2 anføres att när skog ska undantas från brukande genom myndighetsbeslut ska det i första hand ske på redan tidigare statligt ägd mark. Huvudprincipen för svenskt skogsbruk bör enligt motionärerna vara att tillämpa skogsbruk med vardagshänsyn på den helt övervägande delen av skogsmarken men med möjlighet att införa ökat skydd på vissa marker.

Även i motion 2020/21:949 av Sten Bergheden (M) anføres att om Sverige behöver avsätta mer skog arealmässigt till reservat eller skyddade skogar ska det i så fall vara statens och samhällets egna skogar.

Äganderätt

Enligt kommittémotion 2020/21:700 av Eric Palmqvist m.fl. (SD) yrkande 29 är det viktigt att värna skogsägarnas äganderätt. Motionärerna anför att Sveriges skogar uppvisar en hög grad av mångfald tack vare att vi har en mångfald av skogsägare. Över hälften av skogarna ägs av enskilda, och en självklar utgångspunkt är att deras äganderätt ska värnas.

Även i motion 2020/21:1194 av Edward Riedl (M) framhålls behovet av en stärkt äganderätt. Motionären anser att inskränkningar i äganderätten måste stå i rimlig proportion till de värden som uppnås. När staten ändå bedömer att det är nödvändigt med beslut som inskränker äganderätten måste den enskilde få rimlig ersättning så att ingen ekonomisk skada uppstår.

Motionerna 2020/21:1283 av Mattias Karlsson i Luleå (M), 2020/21:1336 av Ann-Charlotte Hammar Johnsson m.fl. (M) yrkande 1 och 2020/21:3562 av Cecilia Widegren (M) yrkande 3 lyfter också upp behovet av att stärka äganderättsprincipen i svensk skogspolitik.

Tidigare behandling och kompletterande information

Tillvägagångssätt vid skydd av skog

Regelverket för skydd av områden, t.ex. naturreservat, finns i 7 kap. miljöbalken med tillhörande förordningar och föreskrifter. Enligt 24 § förordningen (1998:1252) om områdesskydd enligt miljöbalken m.m. ska en länsstyrelse eller kommun innan den fattar ett beslut om att bilda naturreservat förelägga sakägare (markägare och innehavare av särskild rätt till marken) att inom viss tid yttra sig över förslaget. Detta ger sakägare möjlighet att lämna synpunkter på ett förslag till beslut.

Naturvårdsverket har tagit fram en informationsskrift som beskriver processen för hur ett naturreservat bildas (Så bildas naturreservat). I denna redovisar Naturvårdsverket att processen inleds med att länsstyrelsen inventerar värdefulla områden och samråder med Naturvårdsverket och Havs- och vattenmyndigheten om vilka områden som är särskilt skyddsvärda och

därför bör bli naturreservat. Därefter kontaktar länsstyrelsen fastighetsägare (den första kontakten sker normalt per brev). Sedan inleds ett samråd där man diskuterar länsstyrelsens underlag som bl.a. består av

- bedömningen av områdets natur- och friluftslivsvärden
- behovet av att bilda ett naturreservat
- hur det går till att bilda reservat
- syftet med och innebörden av reservatsförslaget
- vilka föreskrifter som föreslås
- ersättningsreglerna
- preliminär tidsplan för arbetet.

Föreskrifterna för reservatet ska vägas mot enskilda intressen, så att föreskrifterna inte blir mer omfattande än att syftet med skyddet uppnås. Fastighetsägaren får möjlighet att yttra sig över förslaget till naturreservatsbeslut när det skickas ut på remiss. Dessutom får bl.a. Naturvårdsverket, den berörda kommunen, Skogsstyrelsen, Havs- och vattenmyndigheten och intresseorganisationer yttra sig.

Oftast fattar länsstyrelsen det formella beslutet om naturreservatet först när förhandlingarna med fastighetsägaren är avslutade. Beslutet att bilda reservat kan fattas innan ersättningsfrågorna är lösta. Länsstyrelsen kan fatta beslut om naturreservat utan fastighetsägarens medgivande. Ett beslut om naturreservat börjar gälla tre veckor efter att fastighetsägaren underrättats om beslutet. Inom dessa tre veckor kan den som är sakägare överklaga beslutet.

Ett naturreservat kan innebära begränsningar i hur mark och vatten får användas. Därför kan man som fastighetsägare få ersättning. Länsstyrelsen anlitar en konsult, som är fristående från staten, som gör en värdering av hur marknadsvärdet för marken påverkas. Värderingen ligger sedan grund till ersättningen. Fastighetsägaren erbjuds ersättning för minskningen av fastighetens marknadsvärde till följd av att pågående markanvändning försvåras avsevärt. Därutöver får fastighetsägare ytterligare ersättning med 25 procent av marknadsvärdeminskningen i enlighet med reglerna i expropriationslagen. Värderingen görs med utgångspunkt från ersättningsbestämmelser i miljöbalken. Om Naturvårdsverket och fastighetsägaren kommit överens om att diskutera försäljning görs en värdering genom att man bedömer områdets marknadsvärde. Marknadsvärdeminskningen och marknadsvärdet bedöms genom en jämförelse mellan den mark som man önskar få ersättning för (alternativt kan vara aktuell för försäljning) och jämförbar mark som nyligen har sålts på den öppna marknaden. När det gäller skogsmark görs också en värdering med hjälp av den s.k. beståndsmetoden, i vilken skogens långsiktiga avkastning tas med.

Rätten till ersättning upphör ett år efter att beslut om naturreservat har vunnit laga kraft. Det innebär att om länsstyrelsen beslutar att bilda ett naturreservat (utan att ersättningsfrågorna är lösta) har parterna ett år på sig att lösa ersättningsfrågan på frivillig väg. Om det inte går att komma överens om ersättningen under denna tid kan fastighetsägaren stämma staten i mark- och

miljödömsstolen. Domstolen kommer därefter att besluta vilken ersättning som ska betalas ut. Vid stämningssärenden företräds staten av Kammarkollegiet. Den ersättning som domstolen fattar beslut om betalas ut av Naturvårdsverket.

I budgetpropositionen för 2021 (prop. 2020/21:1 utg.omr. 20) redovisas att staten under 2019 formellt skyddade totalt 42 131 hektar produktiv skogsmark som naturreservat och biotopskydd. Staten skyddade sammantaget formellt 291 hektar som naturvårdsavtal. Skydd av nyckelbiotoprika brukningsenheter är en betydande andel av myndigheternas totala insatser för formellt skydd av skog. Staten skyddade under perioden 2012–2019 formellt ca 127 000 hektar skog med höga naturvärden nedanför gränsen för fjällnära skog. Det innebär att det återstår ca 23 000 hektar för att uppnå den del som avser formellt skydd i etappmålet om skydd av landområden, sötvattensområden och marina områden.

Länsstyrelserna har inventerat utvalda skogstyper och uppdaterat kunskapen om värdefulla statliga skogar för att öka möjligheterna till ett strategiskt bevarandearbete. Skogsstyrelsen har följt upp varaktigheten i de frivilliga avsättningarna. Under perioden 2008–2016 skyddades 7 procent av arealen genom formellt skydd och 1 procent (12 000 hektar) avverkades.

Regeringen anför i propositionen att den har en tydlig ambition att skyddsvärda skogar inte ska avverkas utan bevaras, antingen genom formellt skydd eller frivilliga avsättningar samt att miljöhänsynen i skogsbruket ska öka. Regeringens satsningar på skydd av och åtgärder för värdefull natur från 2015 och framåt fortsatte att ge positivt resultat under 2019.

Vidare anför regeringen i budgetpropositionen att det behövs ökad kunskap och medvetenhet om att många naturvärden inte kan återskapas under överskådlig tid och att värdena går förlorade om kvarvarande skogar med höga naturvärden avverkas. Huvuddelen av kvarvarande areal med höga naturvärden, ca 3 miljoner hektar, finns i områden som inte är skyddade, vare sig formellt eller frivilligt.

Regeringen bedömer att den del i etappmålet som omfattar formellt skydd av 150 000 hektar skogsmark som har höga naturvärden och är i behov av formellt skydd nedanför gränsen för fjällnära skog inte kommer att uppnås till 2020. Det saknas kunskap om kvalitetsaspekter så som konnektivitet och representativitet i skyddet. Regeringen konstaterar att inte heller ambitionen om ytterligare 200 000 hektar frivilliga insatser kommer att nås. Det är viktigt att de frivilliga avsättningarna är transparenta så att deras geografiska läge, varaktighet och kvalitet är möjliga att redovisa för att de ska bidra till etappmålet.

Myndigheternas redovisning av regeringsuppdraget om värdefulla skogar ska kunna användas i regeringens arbete med att utveckla nya etappmål för skydd av skog i syfte att uppnå ett kostnadseffektivt skydd. Behovet av naturvårdande skötselåtgärder är fortfarande stort i hela landet. Restaurering av skogslandskap kan vara ett led i att förbättra tillståndet för miljökvalitetsmålet, bl.a. vid förnygringsåtgärder, liksom naturlig förnygring och hyggesfritt skogsbruk.

Effektiva former för skydd av skog

I Nationell strategi för formellt skydd av skog – Reviderad version 2017 framhålls att det för ett kostnadseffektivt och funktionellt formellt skydd krävs både en god dialog med markägaren och samordning mellan Skogsstyrelsen och länsstyrelsen i valet av bevarandeform. Med formellt skydd menas naturreservat, biotopskyddsområden och naturvårdsavtal.

Av strategin framgår att naturreservat på skogsmark normalt ska användas för större värdekärnor eller koncentrationer av mindre eller större värdekärnor, sammansatta områden med flera olika värdefulla naturmiljöer, t.ex. skogliga värdekärnor vid vattenmiljöer, myrar eller odlingsmark, större områden med sådant skötselbehov att en skötselplan krävs, större områden där skydds-zoner krävs för att långsiktigt bevara naturvärdena och områden där viss mängd utvecklingsmark bör inkluderas för att bevara naturvärdena på längre sikt.

Biotopskydd ska användas för områden som normalt inte överstiger 20 hektar och som uppfyller biotopskyddskriterierna och för områden som inte kräver skötselplan för förvaltningen. Markägaren får ersättning för det intrång i brukandet som beslutet medför. Staten ersätter med ett belopp som motsvarar fastighetens minskade marknadsvärde med ett tillägg på 25 procent.

Naturvårdsavtal kan användas för områden där markägaren är villig att ta en större del av naturvårdsansvaret själv, områden där även skydds-zoner krävs för att bevara naturvärdena, områden där även viss mängd utvecklingsmark är lämplig att inkludera för att utveckla naturvärdena, områden med höga sociala värden inom framför allt privatskogsbruket, områden med förekomst av arter som omfattas av åtgärdsprogram och områden med skötselbehov där markägaren har möjlighet att göra egna insatser. Naturvårdsavtal används också för att under begränsad tid och mot ersättning skydda områden med värdefull skog men där exakt omfattning och skyddsform behöver utredas närmare. Alla avtal förutsätter att markägaren är intresserad av att ingå ett avtal med staten med en begränsad ekonomisk ersättning. Ersättningen för ett naturvårdsavtal varierar beroende på hur lång tid det gäller. Tiden kan variera mellan 1 och 50 år. För ett t.ex. 50-årigt avtal får man 60 procent av områdets s.k. rotnetto i ersättning.

Frivilliga avsättningar är särskilt lämpliga och önskvärda för värdekärnor där markägaren är villig att ta hela naturvårdsansvaret själv och för värdekärnor som inte kan prioriteras för formellt skydd men som stöder en grön infrastruktur.

I strategin anförs att valet mellan skyddsformer delvis är en fråga om markägarens egna preferenser, och därför är det inte lämpligt att ange andelen som ska utgöras av naturvårdsavtal. I stället är det Naturvårdsverkets och Skogsstyrelsens uppfattning att viljan att teckna naturvårdsavtal ska bejakas så långt det går. Med utgångspunkt i lämpligheten av olika skyddsinstrument i olika typer av skogar är det myndigheternas bedömning att omkring 12,5 procent av den formellt skyddade arealen fram till 2020 borde ha kunnat utgöras av naturvårdsavtal.

Av budgetpropositionen för 2021 (prop. 2020/21:1 utg.omr. 20) framgår att staten under 2019 formellt skyddade totalt 42 131 hektar produktiv skogsmark som naturreservat och biotopskydd. Länsstyrelserna skyddade 41 040 hektar som naturreservat med medel från anslaget 1:14 Skydd av värdefull natur och Skogsstyrelsen 1 091 hektar som biotopskydd med medel från anslaget 1:2 Insatser för skogsbruket (utg.omr. 23 Areella näringar, landsbygd och livsmedel). Staten skyddade sammantaget formellt 291 hektar som naturvårdsavtal. Skydd av nyckelbiotoprika brukningsenheter är en betydande andel av myndigheternas totala insatser för formellt skydd av skog. Regeringen anför att den har en tydlig ambition att skyddsvärda skogar inte ska avverkas utan bevaras, antingen genom formellt skydd eller frivilliga avsättningar, samt att miljöhänsynen i skogsbruket ska öka. Regeringen föreslog i propositionen att anslagen till skydd av värdefull natur och åtgärder för värdefull natur skulle ökas. Riksdagen beslutade i enlighet med regeringens förslag (bet. 2020/21: MJU1, rskr. 2020/21:143).

Det pågår även ett arbete för att ge skyddsvärda statligt ägda skogar formellt skydd. Det baseras på inventeringar som Naturvårdsverket och länsstyrelserna redovisade 2004. Totalt registrerades 886 områden på 341 000 hektar, främst på Fastighetsverkets och Sveaskogs marker. Majoriteten av dessa områden borde, enligt Naturvårdsverket, bevaras långsiktigt (Skyddsvärda statliga skogar och urskogsartade skogar – Huvudrapport över uppdrag om naturvärdesbedömning och skydd av viss skog, Naturvårdsverket, rapport 5339, januari 2004). Överenskommelser nåddes med Sveaskog i juni 2008 och april 2016. Överenskommelser har även tecknats med Fastighetsverket och Fortifikationsverket. Enligt Naturvårdsverket finns det en förväntan att övriga skyddsvärda skogar undantas från skogsbruk inom ramen för egna åtaganden.

Som nämnts i tidigare avsnitt tillsatte regeringen en utredning om stärkt äganderätt till skog och nya flexibla skydds- och ersättningsformer vid skydd av skogsmark samt om hur internationella åtaganden om biologisk mångfald ska kunna förenas med en växande cirkulär bioekonomi (M 2019:02). I betänkandet Stärkt äganderätt, flexibla skyddsformer och naturvård i skogen (SOU 2020:73), som redovisades den 30 november 2020, finns ett flertal förslag som enligt utredningen ska ses som en helhet. Utredningen föreslår bl.a. att en ny metod vid formellt skydd av skog ska införas – frivilligt formellt skydd. Med frivilligt formellt skydd avses, till skillnad från frivilliga avsättningar, de processer som syftar till ett formellt skydd, och principen om frivillighet styr genomförandet. Markägaren kan i ett sådant arbetssätt erbjuda ett område för frivilligt formellt skydd och skyddet genomförs bara om och när markägaren och myndigheterna kommit överens. Utredningen bedömer att markägarnas intresse för att bevara och utveckla naturvärden kommer att öka om frivilligt formellt skydd införs som den huvudsakliga arbetsmetoden. Utredningen föreslår även att statens naturvårdsambitioner i skogen ska konkretiseras genom ett tidsatt och konkret handlingsprogram för biologisk

mångfald i skogen. Handlingsprogrammet ska bl.a. ange arealer och skogstyper som ska skyddas inom programtiden för att uppnå vissa bestämda mål. Utgångspunkten är att handlingsprogrammet har en säkrad och långsiktig finansiering. Arbetssättet frivilligt formellt skydd ska genomföras som en av flera beståndsdelar i handlingsprogrammet. Utredningen bedömer att äganderätten kommer att stärkas genom ett arbetssätt som innebär en huvudregel om att områdesskydd förutsätter samtycke.

Utredningen föreslår även att regeringen särskilt utreder om ersättning för skydd av skog bör vara skattefri. Genom att alla markägare får den ersättning i handen som motsvarar rådighetsinskränkningen bedöms äganderätten stärkas samtidigt som fler markägare kan börja betrakta höga naturvärden som en tillgång. Utredningen anför även att ersättningen för tecknande av naturvårdsavtal är för låg och att man bör utreda om ersättningen i stället bör beskattas som inkomst av kapital eller kunna periodiseras på samma sätt som inkomst från skogsbruk (skogskonto) eller ersättning för skogsskador (skogsskadekonto).

Betänkandet har skickats på remiss fram till den 30 april 2021. Beredning inom Regeringskansliet pågår.

När det gäller naturvårdsavgift inom skogsnäringen presenteras i rapporten Skydda lagom – en ESO-rapport om miljömålet Levande skogar (rapport 2018:4) kostnadseffektiva vägar för att nå miljömålet Levande skogar. Expertgruppen för studier i offentlig ekonomi (ESO) syftar till att ge underlag för samhällsekonomiska och finanspolitiska beslut och är en självständig kommitté under Finansdepartementet. I rapporten lämnas ett antal förslag, bl.a. att skogsnäringen ska göras medansvarig för finansieringen av reservat. I rapporten anföras att skogsnäringen i dag saknar incitament att bidra till att miljömålet nås till så låg samhällsekonomisk kostnad som möjligt. Därför anser ESO att en naturvårdsavgift bör införas på inlevererat rundvirke till större virkesförbrukande anläggningar (sågverk, massafabriker och energi-anläggningar). Avgiftsintäkterna förs till en fond till vilken även staten tillför skattemedel. Fondens medel används för intrångsersättningar i samband med att naturreservat och biotopskyddsområden bildas. När miljömålet nåtts avvecklas både avgiften och fonden.

När det gäller de frivilliga avsättningarnas naturvårdskvalitet fick Skogsstyrelsen i regleringsbrevet för 2020 i uppdrag att ta fram ett förslag på ett system för att följa upp de frivilliga avsättningarnas geografiska läge, varaktighet och naturvårdskvalitet. Uppdraget utfördes i samarbete med Naturvårdsverket och redovisades i september 2020 i rapporten Frivilliga avsättningar – förslag på system för uppföljning av geografiskt läge, varaktighet och naturvårdskvalitet. Myndigheterna föreslår bl.a. följande:

- Samtliga skogsägare ska få möjlighet att bidra med geografisk information om sina frivilliga avsättningar via en digital plattform, t.ex. Mina sidor. Den frivilliga inrapporteringen kan ersätta andra insamlingsmetoder om tillräckligt många markägare använder tjänsten.

- För samtliga skogsägare inom storskogsbruket ska det inom ramen för Sveriges officiella statistik vara obligatoriskt att varje år bidra med digital information om sina frivilliga avsättningar.
- Information om småskogsbrukets frivilliga avsättningar hanteras som tidigare genom årlig insamling av arealuppgifter. En eventuell utveckling sker först när systemet för storskogsbruket är prövat och utvärderat. Dialogen med småskogsbruket i utvecklingsarbetet är viktig.

Myndigheternas ambition är att ett utvecklat system för redovisning av frivilliga avsättningar ska vara i drift inom en snar framtid. Systemet ska göra det möjligt att klassa avsättningarnas naturvårdskvalitet och varaktighet på aggregerad länsnivå.

När det gäller markbyten för att skydda skog beslutade riksdagen 2010 att använda 100 000 hektar skog från statliga Sveaskog som ersättning för annan mark med höga naturvärden. Ett nytt bolag, Ersättningsmark i Sverige AB (ESAB), bildades. Motivet till markbytesprogrammet var att kunna öka takten i arbetet med att nå miljökvalitetsmålen för levande natur. Markbytena har skett med de stora skogsbolagen, kyrkan och vissa allmänningar. Den mark som bytts in har skyddats som naturreservat. Programmet har lett till att det har bildats 456 nya naturreservat som omfattar 64 500 hektar skyddad skogsmark. Huvuddelen av arealerna byttes inom en period på drygt två år, vilket innebar betydande tidsvinster. Att ersätta samma antal områden och areal med intrångsersättning enligt miljöbalken skulle enligt Naturvårdsverket ta minst åtta år och kosta drygt 5 miljarder kronor mer. Att få ersättningsmark är dessutom enligt Naturvårdsverket ofta mer värt för skogsägare än att få ersättning i pengar, vilket lett till nöjdare markägare. Intresset för ersättningsmark är stort hos både privata skogsägare, skogsbolag, allmänningar och kyrkan.

Naturvårdsverket presenterade i juni 2018 rapporten Skydd av natur med ersättningsmark – Genomförande och resultat av ESAB-projektet (rapport 6837). I rapporten redovisas att det sista bytet inom ESAB-projektet genomfördes under 2017. Den uttalade ambitionen att skydda 80 000 hektar har inte nåtts på grund av att marknadsvärdet på ESAB-fastigheterna var för lågt och ersättningsmarkernas läge inte alltid var intressant för mottagaren. Enligt Naturvårdsverket var ESAB-projektet ändå mycket framgångsrikt. Den skyddade arealen produktiv skogsmark nedanför gränsen för fjällnära skog har ökat med nästan 20 procent genom ESAB-paketet. I värde motsvarar det cirka sex år av det anslag som Naturvårdsverket hade till ersättningar för skydd av natur vid tiden för regeringens och riksdagens beslut om ersättningsmarks-paketet. Markbytena inom ESAB-projektet pågick parallellt med det ordinarie skyddsarbetet.

Efter att ESAB-programmet avslutats fick Sveriges lantbruksuniversitet (SLU) i juni 2018 i uppdrag att inom ramen för det nationella skogsprogrammet göra en samhällsekonomisk konsekvensanalys av projektet. SLU genomförde analysen genom att utvärdera om metoden, att byta statsägd skog

mot privat för att uppnå areella mål om skyddad natur, var samhällsekonomiskt kostnadseffektiv i förhållande till andra metoder. Uppdraget redovisades den 31 december 2019. SLU konstaterade att det fanns både samhällsekonomiska fördelar och nackdelar med metoden. Fördelarna handlade bl.a. om administrativa förenklingar för Naturvårdsverket och att skogsbolagen föredrar markbyten framför motsvarande ersättning i pengar. Nackdelarna handlade om att markbyten kom att ske företrädesvis i norr, eftersom ersättningsmarken begränsades av ESAB:s markportfölj.

Skogsutredningen föreslår i sitt betänkande Stärkt äganderätt, flexibla skyddsformer och naturvård i skogen (SOU 2020:73) ett nationellt handlingsprogram för biologisk mångfald i skogen och att handlingsprogrammet bl.a. ska göra ersättningsmark inom Sveaskogs markförsäljningsprogram till en naturlig del av områdesskyddets ersättningssystem. Vidare föreslår utredningen att regeringen ska verka för att riksdagen ska besluta om ett nytt markförsäljningsprogram för Sveaskog, i syfte att främja skogsbruk i glesbygd och naturvård. Betänkandet är under beredning inom Regeringskansliet.

I budgetpropositionen för 2021 (prop. 2020/21:1 utg.omr. 20) framhåller regeringen att ett nytt Sveaskogsprogram ska genomföras, detta i enlighet med punkt 27 Säkra resurser för skydd av värdefull natur i januariavtalet.

Äganderätt

Enligt 2 kap. 15 § första stycket regeringsformen är vars och ens egendom tryggad genom att ingen kan tvingas avstå sin egendom till det allmänna eller till någon enskild genom expropriation eller något annat sådant förfogande eller tåla att det allmänna inskränker användningen av mark eller byggnader utom när det krävs för att tillgodose angelägna allmänna intressen.

I andra stycket anges att den som genom expropriation eller något annat sådant förfogande tvingas avstå sin egendom ska vara tillförsäkrad full ersättning för förlusten. Ersättning ska också vara tillförsäkrad den för vilken det allmänna inskränker användningen av mark eller byggnader på ett sådant sätt att den pågående markanvändningen inom den berörda delen av fastigheten avsevärt försvåras eller att skada uppkommer som är betydande i förhållande till värdet på denna del av fastigheten.

Enligt tredje stycket gäller att ersättningen ska bestämmas enligt grunder som anges i lag. Vidare infördes 2010 ett tillägg i bestämmelsen som innebär att vad som följer av lag gäller i fråga om rätt till ersättning vid rådighetsinskränkningar av hälsoskydds-, miljöskydds- eller säkerhetsskäl (prop. 2009/10:80 s. 163 f.).

Det första tilläggsprotokollet till Europakonventionen föreskriver i artikel 1 att varje fysisk eller juridisk person ska ha rätt till respekt för sin egendom och att ingen får berövas sin egendom annat än i det allmännas intresse och under de förutsättningar som anges i lag och i folk rättens allmänna grundsatser.

Dessa bestämmelser inskränker inte en stats rätt att genomföra sådan lagstiftning som staten finner nödvändig för att reglera nyttjandet av egendom

i överensstämmelse med det allmännas intresse eller för att säkerställa betalning av skatter eller andra pålagor eller av böter och viten (se även bet. 2015/16:KU15).

Miljöminister Karolina Skog anförde bl.a. följande i en interpellationsdebatt den 28 maj 2018 som svar på interpellation 2017/18:533 Expropriering av skog:

Den grundlagsskyddade äganderätten ska respekteras, och det är den enskilde skogsägaren som fattar beslut om hur skogen ska brukas inom ramen för gällande lagstiftning. Skogspolitiken ska vara förutsägbar och bedrivs så att det lönar sig för den enskilde skogsägaren att sköta sin skog så att skogens olika värden kan utvecklas och tas till vara på bästa möjliga sätt. Den markägare som sköter sin skog på ett sätt som är bra för hotade arter ska kunna kombinera det med god ekonomi för sin näringsverksamhet.

När det gäller inrättande av naturreservat vill jag understryka att det är en grundläggande princip att överenskommelser med markägare sker på frivillig väg. Det är angeläget att myndigheterna anstränger sig för att ha en god dialog med markägare så att processen vid skydd av skog blir så bra som möjligt. Naturvårdsverket och Skogsstyrelsen har nyligen redovisat en undersökning som visar att en majoritet av skogsägarna är nöjda med myndigheternas information, agerande samt ekonomisk ersättning vid inrättande av formellt skydd på deras fastighet.

Markägare har rätt till ersättning exempelvis när en myndighet beslutar om naturreservatsföreskrifter eller bildar ett biotopskyddsområde om myndighetens beslut innebär att pågående markanvändning avsevärt försvåras. Markägaren kan behålla marken och få ersättning för intrång i pågående markanvändning. Enligt expropriationslagen ska intrångsersättningen motsvara minskningen av marknadsvärdet på marken plus ytterligare 25 procent. I många fall kan ägaren också välja att sälja marken till marknadsvärdet.

Samtidigt har staten ett ansvar för att arbetet med att skydda värdefull natur är kostnadseffektivt. Ambitionen att komma fram till en överenskommelse med samtliga fastighetsägare innan beslut fattas kan innebära att förhandlingstiden blir lång. I dessa väldigt få fall kan myndigheterna fatta beslut innan förhandlingen är avslutad. Då har markägare möjlighet att väcka talan om ersättning hos mark- och miljödomstolen, vilket borgar för en rättssäker process.

Min uppfattning är att det finns bra stöd och riktlinjer för att inrätta ett formellt skydd genom de vägledningar och utbildningar som Naturvårdsverket och Skogsstyrelsen ansvarar för. Därför är min uppfattning att statens arbete med skydd av natur genomförs med respekt för äganderätten och i dialog med berörda markägare och att de formella verktyg som finns ger en bra grund för en transparent samt rättssäker process.

Miljöministern refererade i sitt interpellationssvar till de undersökningar som Naturvårdsverket och Skogsstyrelsen sedan 2008 genomfört av hur privata markägare ser på formellt skydd på egen mark. Enligt Naturvårdsverket genomförs undersökningen av en konsult med hjälp av en enkät riktad till de markägare som träffat överenskommelser eller tecknat avtal med myndigheterna om naturreservat, biotopskyddsområden eller naturvårdsavtal. Undersökningen är en del av myndigheternas utvärdering av verksamheten

och ligger till grund för en utvecklad dialog mellan markägare och myndigheter.

Enligt den senaste undersökningen för perioden 2014–2016 är majoriteten av markägarna nöjda med myndigheternas information, agerande och ekonomiska ersättning vid inrättandet av formellt skydd på deras fastighet. Samtidigt behöver myndigheterna fortsätta att utveckla arbetet.

Utskottet har tidigare uttalat att äganderätten är en grundläggande rättighet i samhället som innebär att den enskildes egendom är tryggad. Det är dock inte en absolut rättighet, och inskränkningar får göras om det krävs för att tillgodose allmänna intressen. Vid samtliga slag av äganderättsintrång gäller en proportionalitetsprincip som innebär att nödvändigheten av ett intrång i det allmännas intresse måste balanseras mot den skada den enskilde drabbas av till följd av intrånget (bet. 2017/18:MJU17). Utskottet vidhöll denna uppfattning i betänkandet Skyddet av värdefull skog (bet. 2018/19:MJU8) och underströk att den svenska skogspolitiken bygger på två jämställda mål om produktion och miljö. När det gäller frågan om äganderätten i skogsnäringen konstaterade utskottet att regeringen genom januariavtalet åtagit sig att värna den privata äganderätten till skogen. Regeringen har även åtagit sig att stärka rättssäkerheten för markägare och företag vid inskränkningar i ägande- och brukanderätten och att ge markägare ekonomisk kompensation i den utsträckning de har rätt till. Av januariavtalet framgår även att anslagen för ersättningar för skyddad mark ska vara tillräckliga för detta. Regeringen åtog sig även att tillsätta en utredning om stärkt äganderätt under 2019.

I Skogsutredningens betänkande Stärkt äganderätt, flexibla skyddsformer och naturvård i skogen (SOU 2020:73) lämnas ett antal förslag på förändringar som i sin helhet syftar till en stärkt äganderätt. När det gäller förslag för en stärkt äganderätt föreslår utredningen bl.a. att formellt skydd av skog i huvudsak ska ske frivilligt genom en ny metod kallad frivilligt formellt skydd, att Skogsstyrelsen ska upphöra med nyckelbiotopsinventering, att ersättning ska betalas ut för all fjällskog med höga naturvärden och att ersättning för skydd av skog ska vara skattefri. Betänkandet är på remiss till den 30 april 2021. Beredning pågår inom Regeringskansliet.

Enligt Skogsstyrelsens regleringsbrev för 2021 ska myndigheten redovisa hur den har arbetat för att värna skogsägarnas äganderätt.

Utskottets ställningstagande

Tillvägagångssätt vid skydd av skog

Utskottet konstaterar att länsstyrelserna vid bildande av naturreservat samråder med markägaren innan beslut fattas. Utskottet noterar också att beslut om att bilda naturreservat kan fattas utan en markägares medgivande. Det är därför viktigt att föreskrifterna för reservatet vägs mot enskilda intressen så att de inte blir mer långtgående än nödvändigt. Enligt lag får markägaren ersättning när det blir begränsningar i hur mark och vatten får användas. Ersättningen baseras på en fristående värdering.

Utskottet noterar vidare att etappmålet om formellt skydd av skogsmark med höga naturvärden nedanför gränsen för fjällnära skog inte har nåtts och att ambitionen om ytterligare frivilliga insatser för skydd av mark inte heller har nåtts. Utskottet delar regeringens ambition att skyddsvärda skogar inte ska avverkas utan bevaras, antingen genom formellt skydd eller frivilliga avsättningar, samt att miljöhänsynen i skogsbruket ska öka. Utskottet noterar att huvuddelen av kvarvarande areal med höga naturvärden finns i områden som inte är skyddade ännu, vare sig formellt eller frivilligt. Det är enligt utskottets bedömning angeläget att de områden som har höga naturvärden skyddas.

Mot bakgrund av det anförda anser utskottet att motionerna 2020/21:729 (SD) yrkande 15 i denna del, 2020/21:733 (SD) yrkandena 2, 4 och 14, 2020/21:1319 (M) och 2020/21:1793 (M) kan lämnas utan åtgärd.

Effektiva former för skydd av skog

Utskottet välkomnar regeringens satsningar på skydd av och åtgärder för värdefull natur. Det är viktigt att det finns resurser för att skydda värdefulla skogar och för att öka miljöhänsynen i skogsbruket.

Utskottet noterar att det är Naturvårdsverkets och Skogsstyrelsens uppfattning att markägares vilja att teckna naturvårdsavtal vid skydd av skog ska bejakas så långt det går. Det krävs en god dialog med markägaren vid skydd av skog samtidigt som valet av bevarandeform också beror på andra faktorer såsom storleken på det område som ska skyddas. Utskottet konstaterar att det pågår ett arbete för att ge skyddsvärda statligt ägda skogar formellt skydd och att överenskommelser har tecknats med Sveaskog, Fastighetsverket och Fortifikationsverket.

Vidare noterar utskottet att Skogsutredningen föreslår att en ny metod för skydd av skog ska införas, ett s.k. frivilligt formellt skydd som föreslås vara ett formellt skydd där principen om frivillighet styr genomförandet. Utredningen föreslår även att ersättningsmark inom Sveaskogs markförsäljningsprogram ska bli en naturlig del av områdesskyddets ersättnings-system och att ett nytt markförsäljningsprogram för Sveaskog ska beslutas. I sammanhanget vill utskottet också framhålla att regeringen har aviserat att ett nytt Sveaskogsprogram ska genomföras.

Mot bakgrund av det som anförts ovan och i avvaktan på resultatet av det arbete som pågår anser utskottet att motionerna 2020/21:729 (SD) yrkandena 2 och 18, 2020/21:949 (M), 2020/21:1311 (V) yrkande 12, 2020/21:2808 (KD) yrkandena 73 och 75 och 2020/21:3273 (L) yrkande 12 kan lämnas utan vidare åtgärd.

Vidare konstaterar utskottet att Skogsstyrelsen och Naturvårdsverket arbetar med ett system för redovisning av frivilliga avsättningar som ska göra det möjligt att klassa avsättningarnas naturvårdskvalitet och varaktighet. Mot denna bakgrund avstyrks motion 2020/21:1311 (V) yrkande 2.

Äganderätt

Utskottet har tidigare uttalat att äganderätten är en grundläggande rättighet i samhället som innebär att den enskildes egendom ska vara tryggad. Det är dock inte en absolut rättighet, och inskränkningar får göras om det krävs för att tillgodose allmänna intressen. Vid samtliga slag av äganderättsintrång gäller en proportionalitetsprincip som innebär att nödvändigheten av ett intrång i det allmänna intresse måste balanseras mot den skada den enskilde drabbas av till följd av intrånget.

Utskottet noterar att Skogsutredningen har lämnat ett antal förslag på förändringar som i sin helhet syftar till en stärkt äganderätt. Utskottet ser fram emot utfallet av den pågående beredningen av dessa förslag och vill i sammanhanget framhålla att regeringen genom januariavtalet åtagit sig att värna den privata äganderätten till skogen, stärka rättssäkerheten vid inskränkningar i ägande- och brukanderätten samt ge ekonomisk kompensation i den utsträckning markägare har rätt till. Mot denna bakgrund föreslår utskottet att motionerna 2020/21:700 (SD) yrkande 29, 2020/21:1194 (M), 2020/21:1283 (M), 2020/21:1336 (M) yrkande 1 och 2020/21:3562 (M) yrkande 3 lämnas utan åtgärd.

Avverkningsanmälningar

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår motionsyrkanden om handläggningstid och arealgräns för avverkningsanmälningar, slutavverkningsålder och avverkningsanmälningar i övrigt.

Jämför reservation 17 (M), 18 (SD), 19 (KD), 20 (M), 21 (KD), 22 (SD) och 23 (KD).

Motionerna

Handläggningstid och arealgräns för avverkningsanmälningar

Ett antal motionsyrkanden rör handläggningstiden för avverkningsanmälningar. Enligt kommittémotion 2020/21:729 av Mats Nordberg m.fl. (SD) yrkande 14 behöver förutsättningarna för ett aktivt skogsbruk förbättras genom snabb handläggning av skötsel och avverkning av skog. I yrkande 23 i samma motion anförs att det ska vara en normal handläggningstid och finnas god möjlighet till dispens vid avverkningsanmälningar. Innan en skog slutavverkas ska det enligt lagen göras en avverkningsanmälan till Skogsstyrelsen minst sex veckor innan avverkningen påbörjas, om ytan är större än 0,5 hektar. Ibland finns det anledning att påbörja avverkningen innan dessa sex veckor har gått, och man kan då ansöka om dispens, vilket dock enligt motionärerna är svårt att få. Motionärerna anser därför att möjligheten

att få dispens vid avverkningsanmälningar ska förbättras och att den normala handläggningstiden på sikt ska förkortas till två veckor.

Även i kommittémotion 2020/21:2808 av Magnus Oscarsson m.fl. (KD) yrkande 70 anförs att tiden mellan avverkningsanmälan och avverkning ska förkortas. Motionärerna föreslår att handläggningstiden förkortas till tre veckor.

Enligt kommittémotion 2020/21:3356 av Jessica Rosencrantz m.fl. (M) yrkande 3 bör gränsen för när en avverkningsanmälan måste göras höjas. Motionärerna anför att det förekommer att organisationer gör oönskade inventeringar på annans mark i syfte att sätta stopp för skogsavverkningar, vilket dessutom har underlättats av att Skogsstyrelsen har börjat publicera avverkningsanmälningar på sin webbplats. Hanteringen skapar enligt motionärerna problem, särskilt för mindre skogsägare, och i ljuset av detta bör man överväga att höja gränsen för när en avverkningsanmälan måste göras, bl.a. för att minska byråkratin och underlätta för skogsbruket.

Slutavverkningsålder

Även bestämmelser om lägsta slutavverkningsålder tas upp i ett antal motioner. Enligt kommittémotion 2020/21:2808 av Magnus Oscarsson m.fl. (KD) yrkande 69 ska de bestämmelser som anger en lägsta slutavverkningsålder för markägare avvecklas. I dag har Skogsstyrelsen föreskrifter om när en markägare får göra en slutavverkning. Enligt motionärerna finns det dock flera tillfällen när det kan vara befogat att slutavverka för att plantera på nytt, t.ex. när man planterat gran på tallmark och granen får röta och därmed i grunden blir värdelös. Det bör därför enligt motionärerna vara upp till markägaren när denna väljer att slutavverka, och de bestämmelser som reglerar detta bör avvecklas.

Även i kommittémotion 2020/21:2928 av Peter Helander m.fl. (C) yrkande 11 anförs att lägsta slutavverkningsålder bör slopas. I Finland har man tagit bort gränsen för lägsta slutavverkningsålder, medan denna lagstiftning finns kvar i Sverige. Samtidigt är Sverige ett avlångt land där skogens tillväxttakt varierar betydligt, och i vissa fall kan det enligt motionärerna vara rationellt att avverka vissa bestånd tidigare än vad lagen i dag medger. Samtidigt finns det ekonomiska incitament för den enskilda skogsägaren att inte avverka för tidigt. Sammantaget anser motionärerna att det vore naturligt att med Finland som förebild öka skogsägarnas självbestämmande.

Även Jessica Rosencrantz m.fl. (M) anför i kommittémotion 2020/21:3356 yrkande 4 i denna del att möjligheterna att i vissa fall tillåta lägre slutavverkningsålder bör utredas. För att säkerställa att det svenska skogsbruket står starkt även i framtiden anser motionärerna att man bör överväga att i vissa fall kunna sänka åldern för när slutavverkning får ske. Motionärerna anför att ett långsiktigt hållbart skogsbruk kan komma att kräva större flexibilitet. Detta är dock något som kräver noga övervägande.

Avverkningsanmälningar i övrigt

Enligt yrkande 24 i kommittémotion 2020/21:729 av Mats Nordberg m.fl. (SD) ska avverkningsanmälningar inte publiceras. Skogsstyrelsen publicerar sedan en tid tillbaka avverkningsanmälningar på sin webbplats. En avverkningsanmälan är en allmän handling som kan begäras ut från myndigheten med hänvisning till offentlighetsprincipen. Motionärerna anser att de allmänna publiceringarna av avverkningsanmälningarna bör upphöra och i stället bör markägaren tillfrågas, i varje enskilt fall, om han eller hon vill att dessa uppgifter ska bli publika.

Även i kommittémotion 2020/21:2808 av Magnus Oscarsson m.fl. (KD) yrkande 74 anförs att publiceringarna av skogliga grunddata bör upphöra och att dessa data bör överlåtas till skogsägarna med upphovsrätt. Motionärerna anför att information om skogsföretagens förutsättningar – integritetskänslig information med kommersiellt värde såsom avverkningsanmälningar – blir tillgängligt gratis på webbplatsen Skogliga grunddata som tillhandahålls av Skogsstyrelsen utan godkännande av berörda markägare. De data som samlas in bör enligt motionärerna inte användas i andra syften än för Skogsstyrelsens uppföljning av de skogspolitiska målen.

Mats Nordberg m.fl. (SD) framhåller i kommittémotion 2020/21:733 yrkande 5 att åtgärder behöver vidtas för att kraftigt begränsa antalet fall där skogsägares avverkningsanmälningar begränsas i samband med att avverkningsanmälan lämnas in. Motionärerna anför att en lång rad av fall under senare år har blivit omskrivna där myndigheters begränsning av skogsavverkningsanmälningar har uppfattats som övergrepp av de berörda markägarna och där det förefaller som om godtyckliga motiv tillgripits för att hindra avverkningsanmälningar.

Enligt yrkande 7 i samma motion bör en systematisk och löpande uppföljning göras av hur ofta och på vilken grund avverkning stoppas så att myndighetsutövningen kan likformas och jäv undvikas. Motionärerna anför att tjänstemän med medlemskap i organisationer med uttalat mål att förhindra avverkningsanmälningar riskerar att vara jäviga när det gäller beslut som kan leda till att avverkningsanmälningar hindras.

Tidigare behandling och kompletterande information

Handläggningstid och arealgräns för avverkningsanmälningar

Enligt 10 § skogsvårdslagen (1979:429) ska avverkning på produktiv skogsmark vara ändamålsenlig för återväxt av ny skog eller främja skogens utveckling. Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får till skydd för den yngre skogen föreskriva att trädbestånd under en viss ålder inte får avverkas samt meddela föreskrifter om hur avverkning ska bedrivas för att tillgodose kraven enligt första stycket.

Av 14 § framgår att den produktiva skogsmarkens ägare är skyldig att enligt föreskrifter som meddelas av regeringen eller den myndighet som regeringen

bestämmer underrätta Skogsstyrelsen om bl.a. avverkningar som ska ske på hans eller hennes mark.

I 15 § skogsvårdsförordningen (1993:1096) preciseras att det ska anmälas till Skogsstyrelsen när avverkningen är större än 0,5 hektar och det är annan avverkning än sådan röjning eller gallring som främjar skogens utveckling. Enligt 15 b § får en åtgärd som Skogsstyrelsen ska underrättas om, t.ex. en avverkning, påbörjas tidigast sex veckor efter det att en sådan underrättelse gjorts och i förekommande fall uppgifter lämnats om vad som ska göras för att trygga återväxten eller för att tillgodose naturvårdens, kulturmiljövårdens eller rennäringens intressen enligt 15 § första stycket 3 och 4. Om det finns särskilda skäl får Skogsstyrelsen medge att dessa åtgärder påbörjas tidigare.

Det framgår av Skogsstyrelsens föreskrifter och allmänna råd (SKSFS 2011:7) till Skogsvårdslagen Allmänna råd till 15 b § skogsvårdsförordningen att för att en avverkning ska få påbörjas tidigare än sex veckor från tidpunkten för anmälan bör ett sådant undantag kunna antas leda till en påtaglig nytta för fastighetsägaren eller en innehavare av avverkningsrätt samtidigt som det inte bör kunna antas medföra besvär av betydelse för naturmiljön, kulturmiljön eller rennäringen. De omständigheter som åberopas för undantag bör inte rimligen ha kunnat förutses.

I områden där det finns indikationer om särskilt höga natur- och kulturmiljövärden i eller i anslutning till avverkningsområdet eller i nedströms närliggande sjöar och vattendrag, i tätortsnära skog med stor betydelse för friluftsliv och rekreation och i områden med särskilt höga värden för rennäringen bör det anses finnas särskild risk för att ett undantag kan leda till besvär av betydelse för naturmiljön, kulturmiljön eller rennäringen.

Exempel på särskilda skäl kan vara

- behov av att byta avverkningsobjekt på grund av för årstiden onormala väderleksförhållanden som medför försämrad åtkomst till planerad avverkning
- möjlighet att nå avverkningsobjekt som normalt har dåliga bärighetsförhållanden, t.ex. vid tillfälligt tjälad mark
- behov av att snabbt upparbeta skadad skog efter stormfällning, snöbrott, brand eller svamp- eller insektsangrepp
- samordning med pågående avverkning när kostnaderna för att flytta avverkningsmaskiner, om dispens inte medges, kan antas bli oproportionerligt höga i förhållande till bedömd intäkt från den tilltänkta avverkningen.

När anmälan är formellt riktig och har registrerats skickas en bekräftelse till skogsägaren och eventuella ombud. I den anges också det datum, sex veckor efter att anmälan registrerats, som avverkningen får påbörjas.

I Skogsstyrelsens årsredovisning för 2020 redovisas att myndigheten under 2020 gav dispens från sexveckorsregeln och tillät att avverkning påbörjades

tidigare i 17 procent av de anmälda avverkningarna. Under 2019 gav myndigheten dispens i 16 procent av de anmälda avverkningarna, under 2018 i 5 procent och under 2017 i 3 procent av anmälningarna.

Avverkningsanmälan blir i och med att den registreras hos Skogsstyrelsen en allmän handling. Avverkningsytans koordinater och fastighetsbeteckning, men inte fastighetsägare, redovisas på Skogsstyrelsens webbplats. Den rättsliga grunden för publicering är enligt Skogsstyrelsen allmänintresse.

Om Skogsstyrelsen inte har meddelat något hinder för avverkning före det angivna datumet kan avverkningen börja på utsatt datum.

När det gäller avverkning av fjällnära skog måste skogsägaren enligt 15 § skogsvårdslagen ansöka om avverkningstillstånd. Ingen avverkning får påbörjas innan ett avverkningstillstånd beviljats.

Utskottet har tidigare behandlat frågan om förenklade skogsvårdsregler. Det gäller t.ex. förkortad tidsfrist för avverkningsanmälningar och höjd arealgräns för när en avverkningsanmälan ska göras. I betänkande 2019/20:MJU7 hänvisade utskottet till betänkandet Rättslig översyn av skogsvårdslagstiftningen (SOU 2017:81) i vilket utredningen övervägde en höjd arealgräns för avverkningsanmälningar. Utredningen undersökte även en möjlig förkortning av anmälningstiden. Utredningen ansåg att det skulle innebära försämrade möjligheter att hinna kontrollera anmälningarna om anmälningstiden förkortades, och en höjning av arealgränsen från 0,5 till 1,0 hektar skulle enligt flertalet av Skogsstyrelsens distrikt i påtaglig eller t.o.m. stor utsträckning försämra möjligheterna för Skogsstyrelsen att påverka tillståndet i skogen. Utskottet uttryckte förståelse för behovet av att hinna utföra lämpliga kontroller vid avverkningsanmälningar och noterade att tidigare utredningar ansett att 0,5 hektar är en lämplig arealgräns för sådana avverkningsanmälningar.

Enligt information från Näringsdepartementet bereds betänkandet om en rättslig översyn av skogsvårdslagstiftningen inom Regeringskansliet.

I Skogsutredningens betänkande Stärkt äganderätt, flexibla skyddsformer och naturvård i skogen (SOU 2020:73), som redovisades den 30 november 2020, presenteras förslag för en tydligare skogsvårdslagstiftning, en mer ändamålsenlig inventering av skog och halverad handläggningstid för avverkningsanmälningar. Utredningen föreslår bl.a. ett nytt kunskapskrav i skogsvårdslagen som omfattar alla skogsbruksåtgärder som utförs enligt skogsvårdslagen. I betänkandet föreslås även att en avverkningsanmälan enligt skogsvårdslagen endast ska behöva lämnas in tre veckor före planerad avverkning. Skogsstyrelsen bör, för en rättssäker tillsyn som möjliggör t.ex. fältbesök och samråd med andra myndigheter när sådana åtgärder är påkallade, vid särskilda skäl kunna förlänga tidsfristen till åtta veckor. Tanken med de föreslagna tidsfristerna är att de enkla ärendena ska kunna behandlas snabbt och de svåra ärendena mer grundligt.

Betänkandet har skickats på remiss till den 30 april 2021. Beredning inom Regeringskansliet pågår.

Regeringen aviserade i budgetpropositionen för 2021 (prop. 2020/21:1 utg.omr. 23) ett förenklingspaket för skogsbruket. Regeringen gav Skogsstyrelsen i uppdrag i regleringsbrevet för 2021 att inom ramen för det nationella skogsprogrammet vidta åtgärder som ger konkreta förenklingar för företagare och är tillitsskapande i bemötande och service vilket bidrar till en hållbar näringslivsutveckling. Åtgärderna ska effektivisera skogsägarens kontakter med Skogsstyrelsen och andra myndigheter samt erbjuda bättre och enklare beslutsstöd som främjar ett aktivt och hållbart skogsbruk, så att det blir enklare att nå skogspolitikens produktions- och miljömål. Åtgärderna ska även på ett effektivt och användarvänligt sätt ta till vara möjligheterna med digitala data och utvecklat kartmaterial. Exempel på åtgärder som kan vidtas är att utreda möjligheter till effektivare och snabbare handläggning av ärenden samt att arbeta med förbättrad service för skogsägare, inklusive fortsatt arbete med en gemensam inlämningsfunktion. Uppdraget ska slutredovisas senast den 15 februari 2023.

Slutavverkningsålder

Föryngringsavverkning får inte göras innan skogen nått en viss ålder, den s.k. lägsta slutavverkningsåldern. Den lägsta slutavverkningsåldern varierar beroende på trädslag, markens produktionsförmåga och i vissa avseenden var i landet avverkningen sker. För bestånd som domineras av barrträd varierar lägsta tillåtna ålder mellan 45 och 100 år, beroende på markens produktionsförmåga. Bok får föryngringsavverkas tidigast vid 80 år och ek vid 90 år. Bestånd vars virkesförråd till minst hälften består av björk, asp eller al får avverkas vid 35 år.

På brukningsenheter större än 50 hektar måste den skog som kan föryngringsavverkas ransoneras för att undvika en för stor andel kalmare och ungskog. På brukningsenheter med upp till 100 hektar får arealen kalmare och skog yngre än 20 år vara högst 50 hektar. På brukningsenheter större än 100 hektar får högst hälften av skogsmarken utgöras av kalmare och skog som är yngre än 20 år. För brukningsenheter större än 1 000 hektar gäller ytterligare regler.

Skogsutredningen redovisar i sitt betänkande Stärkt äganderätt, flexibla skyddsformer och naturvård i skogen (SOU 2020:73) att tillväxten i skogen är viktig för den svenska skogsnäringens konkurrenskraft, en förutsättning för en växande cirkulär bioekonomi och avgörande för klimatpolitiken, både genom att den växande skogen utgör en kolsänka, genom att skogsråvaran möjliggör fossilsubstitution och genom att det finns stora möjligheter att höja produktionen i skogsbruket. Utredningen bedömer att vissa regelförenklingar behövs för att ta till vara skogsproduktionens möjligheter eftersom vissa regler i skogsvårdslagen begränsar skogsbrukets möjligheter att styra sina avverkningar inom bestånden. Utredningen anför dock att den inte haft tid att fullt ut utreda de regelförenklingar som den förordar och föreslår därför att regeringen ska ge Skogsstyrelsen i uppdrag att göra en översyn av

bestämmelserna om lägsta ålder för föryngringsavverkning, ransonering och brukningsenheter i skogsvårdslagen. Uppdraget bör redovisas till regeringen den 1 januari 2023. Översynen bör enligt utredningen göras i samråd med Naturvårdsverket, Sveriges lantbruksuniversitet (SLU), Boverket och Sametinget och i dialog med skogens intressenter. Syftet med översynen ska vara att förenkla samt att leta möjligheter till synergier, hantera målkonflikter och främja en växande bioekonomi. Betänkandet är på remiss till den 30 april 2020. Beredning pågår inom Regeringskansliet.

Avverkningsanmälningar i övrigt

Som redovisas i avsnittet ovan blir en avverkningsanmälan i och med att den registreras hos Skogsstyrelsen en allmän handling. Allmänna handlingar är som utgångspunkt offentliga, vilket innebär att alla har rätt att ta del av dem (2 kap. 1 § tryckfrihetsförordningen, förkortad TF). En begäran om att få ta del av en allmän handling prövas av den myndighet som förvarar handlingen (2 kap. 14 § TF). En allmän handling kan innehålla uppgifter som omfattas av sekretess enligt offentlighets- och sekretesslagen (2009:400), förkortad OSL, samt offentlighets- och sekretessförordningen (2009:641). Sekretess innebär ett förbud mot att röja en uppgift, oavsett om det sker genom utlämnande av en handling, genom muntligt röjande av uppgiften eller på något annat sätt (3 kap. 1 § OSL).

Enligt Skogsstyrelsens promemoria Information om hur vi behandlar dina personuppgifter i samband med anmälan/ansökan om avverkning (2018-10-22) publicerar Skogsstyrelsen, efter att de tagit emot en avverkningsanmälan eller avverkningsansökan, avverkningsytans koordinater i sina karttjänster i Skogsdataportalen och i Skogliga grunddata. Inga uppgifter om namn, personnummer, fastighetsbeteckning eller fastighetsgränser visas.

Skogsstyrelsen anför att syftet med att publicera koordinaterna för avverkningsanmälda områden är att andra myndigheter och andra intressenter som skogsbolag, ledningsrättsinnehavare, fastighetsgrannar m.fl. på ett säkert sätt ska kunna få korrekt information. Myndigheten redovisar att den rättsliga grunden för den externa publiceringen är allmänt intresse. Skogsstyrelsen bevarar de publicerade uppgifterna i ett till sex år efter att avverkningsanmälan kommit in till myndigheten beroende på när den anmälda åtgärden genomförts. Därefter gallras uppgifterna som publicerats.

När det gäller skogliga grunddata gav regeringen i maj 2018 inom ramen för det nationella skogsprogrammet Lantmäteriet i uppdrag att genomföra en laserskanning av Sveriges skogsmarker. I uppdraget ingick även lagring och tillhandahållande av laserdata. Resultatet skulle ligga till grund för öppna och avgiftsfria digitala kunskapsunderlag av skogliga grunddata. Uppdraget skulle bidra till bättre effektivitet vad gäller både produktion och miljöhänsyn inom skogsbruket.

I april 2019 gav regeringen Skogsstyrelsen i uppdrag att tillsammans med SLU uppdatera, utveckla och tillgängliggöra digitala kunskapsunderlag med

skogliga grunddata med hjälp av Lantmäteriets laserskanning av Sveriges skogsmark. Data som tas fram ska vara användbara och tillgängliga för olika ändamål. Skogsstyrelsen ska tillhandahålla öppna och avgiftsfria digitala kunskapsunderlag med skogliga grunddata. SLU ansvarar för produktion av skoglig analys samt utveckling av nya produkter från laserdata och rapporterar till Skogsstyrelse, som har samordningsansvar och ansvar för redovisningen av uppdraget i sin helhet. I skälen till uppdraget anger regeringen att den bedömer att uppdraget långsiktigt säkrar förmågan att ta fram, utveckla och distribuera skogliga data över Sveriges skogsmark. Öppna skogliga grunddata bidrar till att stärka skogsbrukets ekonomi och sysselsättning och underlättar det ansvar som markägare och verksamhetsutövare har för kunskap som säkerställer god miljöhänsyn vid skogsbruksåtgärder.

När det gäller begränsningar i samband med avverkningsanmälningar anförde landsbygdsminister Jennie Nilsson den 22 december 2020 följande som svar på fråga 2020/21:942 Myndigheternas efterlevnad av tidsgränsen vid avverkningsanmälan:

Cirka 90 procent av anmälningarna om avverkning handläggs manuellt hos Skogsstyrelsen. Cirka 10 procent av de inkomna anmälningarna sorteras ut och handläggs automatiskt utan en manuell kontroll. En stor del av de ärenden som handläggs manuellt hanteras utan mer omfattande utredning, en mindre andel leder vidare till fortsatt utredning och tillsynsåtgärder.

Om en sådan utredning visar att avverkningen inte kan utföras i enlighet med skogsvårdslagen (1979:429) och sådan hänsyn som ska tas enligt den, utan att orsaka skada på naturmiljön, behöver Skogsstyrelsen överväga om ett föreläggande eller förbud enligt 12 kap. 6 § miljöbalken krävs för att begränsa eller motverka skadan. Om en avverkningsanmälan berör ett område med höga naturvärden ska alltid förutsättningarna för formellt skydd undersökas, i enlighet med den nationella strategin för formellt skydd av skog.

I de fall flera myndigheter har tillsynsansvar, vilket är fallet vid bl.a. frågor om artskydd i skogen, ska myndigheterna samordna tillsynen om det är ändamålsenligt och möjligt.

Enligt myndighetsförordningen (2007:515) framgår även att myndigheterna ska verka för att genom samarbete ta till vara de fördelar som kan vinnas för enskilda samt för staten som helhet.

Regeringen aviserade i budgetpropositionen för 2021 ett förenklingspaket för skogsbruket. Regeringen har därför gett Skogsstyrelsen i uppdrag att genomföra åtgärder som ska effektivisera skogsägarens kontakter med Skogsstyrelsen och andra myndigheter samt erbjuda bättre och enklare beslutsstöd som främjar ett aktivt och hållbart skogsbruk så att det blir enklare att nå skogspolitikens produktions- och miljömål. Åtgärderna ska även på ett effektivt och användarvänligt sätt ta tillvara möjligheterna med digitala data och utvecklat kartmaterial. Exempel på åtgärder som kan genomföras är att utreda möjligheter till mer effektiv och snabbare handläggning av ärenden samt att arbeta med förbättrad service för skogsägare, inklusive fortsatt arbete med en gemensam inlämningsfunktion.

Naturvårdsverket och Skogsstyrelsen har även tagit fram gemensamma riktlinjer för handläggning av artskyddsärenden i skogsbruket (version 2016-07-05). Myndigheterna har gemensamt bedömt att riktlinjer behövs för

hur man tillämpar och tolkar artskyddsreglerna. Riktlinjerna riktar sig till handläggare och konsulenter på länsstyrelserna och Skogsstyrelsen och är tänkta att vara ett stöd i den dagliga handläggningen av ärenden samt i dialogen mellan myndigheterna. Riktlinjerna beskriver den formella handläggningsgången när skogsbruksåtgärder berör arter som är fridlysta genom 4 och 7 §§ artskyddsförordningen. Riktlinjerna utgår från gällande lagstiftning och innehåller Skogsstyrelsens och Naturvårdsverkets gemensamma tolkningar och rekommendationer i fråga om handläggning av ärenden där skogsbruksåtgärder berör fridlysta arter.

Den 18 juni 2019 begärde Mark- och miljödomstolen i Vänersborg ett förhandsavgörande av EU-domstolen om tolkningen av artikel 12.1 i rådets direktiv 92/43/EEG av den 21 maj 1992 om bevarande av livsmiljöer samt vilda djur och växter (art- och habitatdirektivet) och artikel 5 i Europaparlamentets och rådets direktiv 2009/147/EG av den 30 november 2009 om bevarande av vilda fåglar (fågeldirektivet). Målen i mark- och miljödomstolen rörde länsstyrelsens beslut att inte vidta några tillsynsåtgärder med anledning av en avverkningsanmälan.

Artikel 12.1 i art- och habitatdirektivet handlar om att medlemsstaterna ska vidta nödvändiga åtgärder för införande av ett strikt skyddssystem i det naturliga utbredningsområdet för de djurarter som finns förtecknade i bilagan till direktivet, med förbud mot att

- a. avsiktligt fånga eller döda exemplar av dessa arter i naturen, oavsett hur detta görs
- b. avsiktligt störa dessa arter, särskilt under deras parnings-, uppfödning-, övervintrings- och flyttperioder
- c. avsiktligt förstöra eller samla in ägg i naturen
- d. skada eller förstöra parningsplatser eller rastplatser.

Artikel 5 i fågeldirektivet handlar om att medlemsstaterna ska vidta nödvändiga åtgärder för att införa ett generellt system för skydd av samtliga fågelarter som avses i artikel 1 till direktivet, där särskilt följande ska förbjudas:

- a. att avsiktligt döda eller fånga sådana fåglar oavsett vilken metod som används
- b. att avsiktligt förstöra eller skada deras bon och ägg eller bortföra deras bon
- c. att samla in fågelägg i naturen och behålla dessa, även om de är tomma
- d. att avsiktligt störa dessa fåglar, särskilt under deras häcknings- och uppfödningperiod, i den mån dessa störningar inte saknar betydelse för att uppnå syftet med direktivet
- e. att förvara fåglar av sådana arter som inte får jagas eller fångas.

EU-domstolen meddelade sin dom den 4 mars 2021 (förenade målen C-473/19 och C-474/19). Domstolen uttalade i domen bl.a. följande när det gäller tolkningen av de aktuella artiklarna:

- Artikel 5 i fågeldirektivet ska tolkas så, ”att den utgör hinder för en nationell praxis, enligt vilken förbuden i denna bestämmelse endast omfattar sådana arter som är förtecknade i bilaga I till direktivet eller som är hotade på någon nivå eller som har en långsiktigt vikande populationstrend”.
- Artikel 12.1 a–c i art- och habitatdirektivet ska tolkas så, ”att den utgör hinder för en nationell praxis enligt vilken förbuden i denna bestämmelse, för det fall mänsklig verksamhet såsom skogsbruksåtgärder eller markexploatering uppenbart har ett annat syfte än att döda eller störa djurarter, endast är tillämpliga om det finns en risk för att berörda arters bevarandestatus påverkas negativt. Artikel 12.1 a–c ska vidare tolkas så, att skyddet enligt denna bestämmelse inte upphör att gälla för arter som har uppnått gynnsam bevarandestatus”.
- Artikel 12.1 d i art- och habitatdirektivet ska tolkas så, ”att den utgör hinder för en nationell praxis som innebär att om kontinuerlig ekologisk funktionalitet i den berörda artens livsmiljö i ett enskilt område – trots försiktighetsåtgärder – direkt eller indirekt går förlorad genom skada, förstörelse eller försämring, orsakad av den aktuella åtgärden separat eller i kombination med andra åtgärder, så aktualiseras förbudet i den bestämmelsen först om den berörda artens bevarandestatus riskerar att försämrans”.

Enligt information från Skogsstyrelsen ska myndigheten nu analysera domen för att få en bild av dess betydelse för Skogsstyrelsens hantering av artskyddsärenden.

När det gäller beslut om avverkningar sammanställer Skogsstyrelsen regelbundet antalet hänsynsbeslut och beslut om tillstånd till eller avslag på avverkning i fjällnära skog. Arealansökningar om avverkning i fjällnära skog finns på Skogsstyrelsens webbplats (Statistikdatabas). Uppgifter publiceras även i Skogsstyrelsens årsredovisningar.

Av Skogsstyrelsens årsredovisning för 2020 framgår att det under 2020 kom in något fler anmälningar och ansökningar om tillstånd till avverkning än under 2019. Av dessa anmälningar och ansökningar gällde 64 589 stycken förnygringsavverkning (64 451 stycken) medan 2 774 stycken avsåg avverkning för annat ändamål än virkesproduktion samt avverkning för att utveckla och bevara natur- och kulturmiljövärden (2 786 stycken 2019).

Av alla inkomna anmälningar och ansökningar om tillstånd var det 373 ansökningar som avsåg förnygringsavverkning, avverkning för annat ändamål och avverkning för att bevara och utveckla naturvärden eller för att möjliggöra försöksverksamhet i fjällnära skog. Den sammanlagda arealen på de inkommande ansökningarna har ökat markant, från 3 300 till 14 451 hektar. Under året meddelades när det gäller fjällnära skog 134 beslut om tillstånd till avverkning, 18 beslut om tillstånd till viss avverkning men med begränsningar och 55 beslut om avslag på ansökan om avverkning. Enligt information från Skogsstyrelsen är en stor del av ärendena inte handlagda ännu.

Begränsningarna och avslagen har oftast sin grund i att avverkningen är oförenlig med intressen som är av väsentlig betydelse för naturvården eller kulturmiljövården.

Förvaltningslagen (2017:900) innehåller bestämmelser om jäv (16–18 §§). Av bestämmelserna framgår bl.a. att den som för en myndighets räkning tar del i handläggningen på ett sätt som kan påverka myndighetens beslut i ärendet är jävig om t.ex. han eller hon eller någon närstående är part i ärendet eller på något annat sätt kan antas bli påverkad av beslutet i en inte oväsentlig utsträckning eller om det finns någon annan särskild omständighet som gör att hans eller hennes opartiskhet i ärendet kan ifrågasättas. Den som är jävig får inte ta del i handläggningen av ärendet och inte heller närvara när ärendet avgörs. Den som känner till en omständighet som kan antas göra honom eller henne jävig ska omedelbart anmäla detta till myndigheten.

Enligt 40 § skogsvårdslagen får de beslut som Skogsstyrelsen fattar med stöd av skogsvårdslagen eller enligt föreskrifter som har meddelats med stöd av skogsvårdslagen överklagas hos allmän förvaltningsdomstol. Beslut enligt miljöbalken överklagas till en mark- och miljödomstol.

I Skogsstyrelsens Verksamhetsstrategi 2025 redovisas myndighetens värdegrund som utgår från sex rättsliga principer, bl.a. objektivitet. Enligt strategin innebär objektivitet följande:

Alla måste kunna lita på att du som anställd på Skogsstyrelsen agerar sakligt och opartiskt. Du måste därför vara uppmärksam på de intressekonflikter som kan uppstå. När du företräder Skogsstyrelsen håller du dina personliga åsikter utanför. Du ska anmäla bisysslor och jäv till arbetsgivaren och det ska vara en självklarhet att du inte agerar korrupt. Det kan t.ex. handla om att ta emot en muta eller låter dig påverkas av faktorer i omgivningen. Det ska vara en självklarhet att beslut grundas på saksakal.

Riksrevisionen har granskat fem myndigheters skydd mot förtroendskadliga närståendetransaktioner, bl.a. Skogsstyrelsen. I februari 2019 redovisades resultatet av granskningen i rapporten Köp på saklig grund – myndigheters skydd mot förtroendskadliga närståendetransaktioner (RiR 2019:8). Regeringen behandlade de iakttagelser som Riksrevisionen redovisat i sin rapport i skrivelse 2018/19:148 Riksrevisionens rapport om köp på saklig grund.

Regeringen anför i skrivelsen att förtroendet som statsförvaltningen och hela den offentliga förvaltningen har inte kan tas för givet utan för att kunna upprätthållas aktivt måste vårdas och värnas av alla myndigheter. Regeringen instämmer därför i Riksrevisionens slutsats att blotta misstanken om en oegentlighet riskerar att skada förtroendet för den enskilda myndigheten och statsförvaltningen i stort. Regeringen anser därför att det är viktigt att agera och ta krafttag mot varje misstanke om korruption, jäv, mutor eller andra oegentligheter. Arbetet med god förvaltningskultur är viktigt för att stärka tilliten till myndigheternas opartiskhet och saklighet. Det gäller inte minst frågor om grundläggande rättsprinciper och statstjänstemannarollen. Regeringen har därför vidtagit ett antal åtgärder inom detta område. Sedan den

1 januari 2017 har Statskontoret i uppgift att främja och samordna arbetet för en god förvaltningskultur i staten. Regeringen har också beslutat om ändringar i förordningen (2007:603) om intern styrning och kontroll som förtydligar att processen för intern styrning och kontroll ska förebygga att verksamheten utsätts för korruption, otillbörlig påverkan, bedrägerier och andra oegentligheter. Reglerna trädde i kraft den 1 januari 2019. Regeringen har dessutom gett Tillitsdelegationen ett utvidgat uppdrag som innebär att delegationen ska kartlägga och analysera introduktionsutbildningar som statliga myndigheter tillhandahåller till sina anställda samt lämna förslag till hur och när en gemensam obligatorisk introduktionsutbildning för statsanställda kan införas (dir. 2019:06). Införandet av en gemensam introduktionsutbildning är ett led i regeringens arbete med att främja en god förvaltningskultur i staten och därmed stärka tilliten till staten och det offentliga.

Utskottets ställningstagande

Handläggningstid och arealgräns för avverkningsanmälningar

Utskottet noterar inledningsvis att Utredningen om en rättslig översyn av skogsvårdslagstiftningen övervägde en höjd arealgräns för avverkningsanmälningar men kom fram till att en höjning av gränsen skulle försämra Skogsstyrelsens möjligheter att påverka tillståndet i skogen. Samma utredning ansåg att Skogsstyrelsen inte skulle hinna utföra lämpliga kontroller vid en avverkningsanmälan om anmälningstiden förkortades. Utskottet vill i sammanhanget uppmärksamma att Skogsutredningen i sitt betänkande presenterat ett antal förslag för att åstadkomma en tydligare skogsvårdslagstiftning och halvera handläggningstiden för avverkningsanmälningar. Utskottet ser fram emot utfallet av beredningen av de olika utredningarnas förslag. Det är utskottets uppfattning att en effektiv och rättssäker handläggning av skogsärenden främjar ett aktivt och hållbart skogsbruk.

Utskottet välkomnar regeringens förenklingspaket för skogsbruket som bl.a. ska underlätta kontakterna mellan skogsägarna och Skogsstyrelsen samt utreda möjligheter till en effektivare och snabbare handläggning av ärenden.

Utskottet vill inte föregå utfallet av beredningen av det arbete som pågår och föreslår därför att motionerna 2020/21:729 (SD) yrkandena 14 och 23, 2020/21:2808 (KD) yrkande 70 och 2020/21:3356 (M) yrkande 3 lämnas utan vidare åtgärd.

Slutavverkningsålder

Skogen är en förnybar resurs som ska skötas så att den uthålligt ger en god avkastning. Samtidigt ska hänsyn tas till naturen, kulturmiljön, rennäringen och andra intressen. Utskottet konstaterar att skogsvårdslagen reglerar lägsta slutavverkningsålder och att denna ålder varierar beroende på bl.a. trädslag och markens produktionsförmåga. Vidare noterar utskottet att Skogsutredningen bedömt att vissa regelförenklingar i skogsvårdslagen behövs då

de begränsar skogsproduktionens möjlighet att styra sina avverkningar inom bestånden. Utredningen har därför föreslagit att Skogsstyrelsen ska få i uppdrag att göra en översyn av bl.a. bestämmelserna om lägsta ålder för förnygringsavverkning.

I avvaktan på resultatet av den pågående beredningen av Skogsutredningens förslag anser utskottet att motionerna 2020/21:2808 (KD) yrkande 69, 2020/21:2928 (C) yrkande 11 och 2020/21:3356 (M) yrkande 4 i denna del kan lämnas utan åtgärd.

Avverkningsanmälningar i övrigt

Utskottet noterar att en avverkningsanmälan är en allmän handling och att anmälan som utgångspunkt är offentlig. Skogsstyrelsen publicerar koordinaterna för avverkningsanmälda områden så att andra myndigheter och intressenter på ett säkert sätt kan få korrekt information. Skogsstyrelsen anför att det allmänna intresset är den rättsliga grunden för den externa publiceringen. Utskottet ser ingen anledning att ifrågasätta Skogsstyrelsens agerande och avstyrker därför motion 2020/21:729 (SD) yrkande 24.

När det gäller skogliga grunddata delar utskottet regeringens bedömning att öppna skogliga grunddata bidrar till att stärka både ekonomi och sysselsättning inom skogsbruket samtidigt som det underlättar för markägare och verksamhetsutövare att ta sitt ansvar för kunskap som säkerställer god miljöhänsyn vid skogsbruksåtgärder. Med skogliga grunddata kan t.ex. enskilda skogsägare få tillgång till ett bra kunskapsunderlag för effektivt och skonsamt skogsbruk samtidigt som informationen kan användas till samhällets anpassning till ett förändrat klimat. Aktuella, tillförlitliga och lättillgängliga kunskapsunderlag förbättrar förutsättningarna för att öka miljöhänsynen och skogsproduktionen. Insamlingen av skogliga grunddata via laserskanning är ett viktigt hjälpmedel i detta arbete. Med hänvisning till vad som nu anförs bedömer utskottet att motion 2020/21:2808 (KD) yrkande 74 kan avslås.

När det gäller begränsningar i samband med avverkningsanmälningar konstaterar utskottet att det finns bestämmelser om bl.a. miljöhänsyn och artskydd som ska beaktas vid avverkning. Skogsstyrelsen och Naturvårdsverket har tagit fram gemensamma riktlinjer för handläggningen av artskyddsärenden i skogsbruket i syfte att säkerställa en likvärdig hantering av dessa ärenden mellan och inom berörda myndigheter. Utskottet noterar att EU-domstolen nyligen meddelat en dom av intresse för tolkningen av vissa artiklar i art- och habitatdirektivet och fågeldirektivet i relation till avverkningsanmälningar. Skogsstyrelsen analyserar nu vad denna dom kan innebära för myndighetens hantering av artskyddsärenden. I fråga om kvaliteten på Skogsstyrelsens förvaltningsarbete konstaterar utskottet inledningsvis att beslut som Skogsstyrelsen fattar kan överklagas och att myndighetens värdegrund omfattar att handläggare ska vara sakliga och opartiska. Vidare konstaterar utskottet att regeringen under senare år vidtagit en rad åtgärder för att främja en god förvaltningskultur i staten. I

sammanhanget vill utskottet också framhålla att förvaltningslagen innehåller bestämmelser om jäv. Mot bakgrund av det anförda anser utskottet att motion 2020/21:733 (SD) yrkandena 5 och 7 kan lämnas utan åtgärd.

Pågående markanvändning

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår motionsyrkanden om pågående markanvändning.
Jämför reservation 24 (M, SD).

Motionerna

Enligt kommittémotion 2020/21:733 av Mats Nordberg m.fl. (SD) yrkande 9 är begreppet ”pågående markanvändning” centralt när det gäller rätten till ersättning i samband med att en markägare fråntas rätten att bruka sin mark. Skogsstyrelsen och Kammarkollegiet har valt att hävda att föryngringsavverkning av fjällnära skogar inte ska betraktas som pågående markanvändning, eftersom skogen inte brukats under lång tid och inte brukats med föryngringsavverkning med dagens mekaniserade teknik. Motionärerna anser att skogsbruk på skogsmark, liksom jordbruk på jordbruksmark, ska hanteras som pågående markanvändning tills annan markanvändning formellt beslutats för den aktuella fastigheten eller delen av fastigheten, i vilket fall ersättning till ägaren i normalfallet ska betalas ut omgående.

I kommittémotion 2020/21:3356 av Jessica Rosencrantz m.fl. (M) yrkande 6 anförts att jord- och skogsbruk alltid ska klassas som pågående markanvändning. Uttrycket pågående markanvändning bör strykas i miljöbalken.

Kompletterande information

Av 2 kap. 15 § andra stycket regeringsformen (RF) följer att den enskilde ska vara tillförsäkrad ersättning när det allmänna inskränker någons användning av mark eller byggnader på ett sådant sätt att pågående markanvändning inom den berörda delen av fastigheten avsevärt försvåras eller att skada uppkommer som är betydande i förhållande till värdet på denna del av fastigheten. I de fall en lag innebär att användningen av mark eller byggnader inskränks av hälsoskydds-, miljöskydds- eller säkerhetsskäl gäller att rätten till ersättning bestäms genom lag. För sådana rådighetsinskränkningar får det alltså övervägas om en rätt till ersättning ska införas. I 31 kap. 4 § miljöbalken anges sådana beslut enligt miljöbalken som berättigar till ersättning, exempelvis beslut om naturreservat och om biotopskyddsområden. I 31 kap. 2 § miljöbalken anges att bestämmelserna i expropriationslagen (1972:719) som huvudregel ska gälla vid ersättning enligt 31 kap. miljöbalken.

I 19 § skogsvårdslagen (1979:429) anges att i fråga om rätt till ersättning för skada till följd av ett beslut enligt 18 § (tillstånd till avverkning i fjällnära skog får inte ges om avverkningen är oförenlig med intressen som är av väsentlig betydelse för naturvården eller kulturmiljövården) eller 18 b § första stycket 1 (när tillstånd till avverkning ges ska Skogsstyrelsen besluta om vilka hänsyn som ska tas till naturvårdens och kulturmiljövårdens intressen) gäller 25 kap. 6 § och 31 kap. 2 §, 4 § första stycket, 7 § första stycket första meningen, 8 § första meningen, 9, 12 och 13 §§, 15 § första stycket första meningen och andra stycket, 31 § tredje stycket samt 33 § miljöbalken.

Enligt strategin för Sveriges nationella skogsprogram måste regler för markanvändning vara tydliga och långsiktiga så att markägaren inte kommer i kläm. Skogsstyrelsen har signalerat att lagstiftningen om ersättning vid nekat tillstånd till avverkning i fjällnära skog är otydlig. Av strategin framgår att regeringen är beredd att göra en översyn av vilka åtgärder som kan vidtas för att göra lagstiftningen tydligare så att spelreglerna blir tydliga för alla inblandade.

Som nämnts i tidigare avsnitt har regeringen tillsatt en utredning om stärkt äganderätt till skog, om nya flexibla skydds- och ersättningsformer vid skydd av skogsmark samt om hur internationella åtaganden om biologisk mångfald ska kunna förenas med en växande cirkulär bioekonomi (M2019:02). I kommittédirektiven (dir. 2019:46) anges att det bör tas ett helhetsgrepp om skyddet och brukandet av skogen i det fjällnära området, inklusive en översyn av 18 och 19 §§ skogsvårdslagen.

I betänkandet Stärkt äganderätt, flexibla skyddsformer och naturvård i skogen (SOU 2020:73), som redovisades den 30 november 2020, föreslår Skogsutredningen bl.a. att det redan av skogsvårdslagen ska framgå att skogsbruk är pågående markanvändning även i den fjällnära regionen, vilket innebär att alla inskränkningar i brukanderätten ska ersättas. Ersättningsreglerna föreslås även föras över från miljöbalken till skogsvårdslagen. Betänkandet är på remiss till den 30 april 2021. Beredning inom Regeringskansliet pågår.

Frågan har även varit föremål för rättslig prövning. I ett avgörande den 17 januari 2019 bedömde Mark- och miljödomstolen i Umeå att det finns höga naturvärden på de i målet aktuella markerna med fjällnära skog och att markägarna har rätt till samma ersättning som vid bildande av naturreservat. Domen överklagades. Den 12 maj 2020 fastställde Mark- och miljööverdomstolen i stort dessa domar vilket innebär att den skogsägare som inte får avverka i fjällnära skog på grund av att det finns höga naturvärden har rätt till ersättning från staten motsvarande 125 procent av skogens marknadsvärde. Kammarkollegiet och Skogsstyrelsen beslutade den 8 juni 2020 att inte överklaga domen.

Enligt information från Skogsstyrelsen och Kammarkollegiet har sakfrågan aldrig tidigare prövats och därför var det myndigheternas gemensamma bedömning att frågan behövde avgöras i Mark- och miljööverdomstolen för

att få en vägledande dom. Bedömningen från Skogsstyrelsen och Kammarkollegiet är att domen ger staten tillräcklig vägledning för att kunna hantera frågorna om avverkning i fjällnära skog. Domstolarna har i sina juridiska bedömningar kommit till samma domslut när det gäller vad som ska anses vara pågående markanvändning och vilken ersättning som i så fall ska betalas ut.

Utskottets ställningstagande

I likhet med regeringen anser utskottet att det är viktigt att lagstiftningen om ersättning vid nekat tillstånd till avverkning i fjällnära skog är tydlig. Utskottet noterar att Skogsutredningen föreslagit att det ska framgå av skogsvårdslagen att skogsbruk är pågående markanvändning även i den fjällnära regionen. Enligt utredningen innebär detta förslag att alla inskränkningar i brukanderätten ska ersättas. Utredningen föreslår även att ersättningsreglerna ska föras över från miljöbalken till skogsvårdslagen.

Utskottet noterar vidare att frågan varit föremål för rättslig prövning och att Mark- och miljööverdomstolen i en dom fastställt att den skogsägare som inte får avverka i fjällnära skog med hänvisning till höga naturvärden har rätt till ersättning från staten.

Mot bakgrund av vad som nu anförts kan motionerna 2020/21:733 (SD) yrkande 9 och 2020/21:3356 (M) yrkande 6 enligt utskottets bedömning lämnas utan vidare åtgärd.

Relationen mellan EU:s skogsstrategi och EU:s strategi för biologisk mångfald

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår motionsyrkanden om relationen mellan EU:s skogsstrategi och EU:s strategi för biologisk mångfald.

Jämför reservation 25 (SD).

Motionerna

Enligt kommittémotion 2020/21:700 av Eric Palmqvist m.fl. (SD) yrkande 32 bör den svenska regeringen i samverkan med andra skogrika länder, i synnerhet Finland, verka för att EU:s skogsstrategi anpassas för skogrika länder och ges parallell status till EU:s strategi för biologisk mångfald.

Även i kommittémotion 2020/21:729 av Mats Nordberg m.fl. (SD) framhålls relationen mellan EU:s skogsstrategi och EU:s strategi för biologisk mångfald och enligt yrkande 33 bör Sverige agera kraftfullt för att EU:s skogsstrategi inte ska underordnas utan likställas med EU:s strategi för biologisk mångfald. Motionärerna anför att det finns en risk att arbetet inom EU med att ta fram en ny skogsstrategi är ett första steg mot en framtida

gemensam skogspolitik, vilket med stor sannolikhet skulle få betydande negativa konsekvenser för svenskt skogsbruk.

Tidigare behandling och kompletterande information

Den 11 december 2019 presenterade kommissionen sitt meddelande om den europeiska gröna given (COM(2019) 640). Den gröna given är en tillväxtstrategi som syftar till att ställa om EU till ett rättvist och välmående samhälle med en modern, resurseffektiv och konkurrenskraftig ekonomi med nettonollutsläpp 2050 och där den ekonomiska tillväxten har frikopplats från förbrukningen av resurser. Den ska också skydda, bevara och förbättra EU:s naturkapital och skydda allmänhetens hälsa och välbefinnande från miljörelaterade risker och effekter. Den gröna given är även en viktig del av kommissionens strategi för att genomföra FN:s Agenda 2030 och målen för hållbar utveckling.

I meddelandet tillkännager kommissionen en ny EU-skogsstrategi som kommer att bygga på EU:s strategi för biologisk mångfald, täcka hela skogscykeln och främja de många tjänster som skogarna tillhandahåller. Strategin syftar till att säkerställa friska och motståndskraftiga skogar som bidrar till biologisk mångfald, klimatmål och säker försörjning och som stöder en cirkulär bioekonomi. Strategin kommer att fokusera på EU:s skogsskydd, på restaurering och hållbar förvaltning av skogen samt på världens skogar.

I utlåtande 2019/20: MJU17 Kommissionens meddelande Den europeiska gröna given anförde miljö- och jordbruksutskottet följande om EU:s skogsstrategi:

Utskottet välkomnar att kommissionen tar fram en ny skogsstrategi för EU under 2020 för att ersätta den nuvarande som löper ut efter 2020. Utskottet anser att strategin även fortsättningsvis ska betona skogens mångsidighet och ta sin utgångspunkt i hållbart skogsbruk och därmed omfatta både brukande och skydd av skog som jämbördiga mål. Skogsstrategin bör i linje med det formuleras så att den främjar en växande skogsnäring och ett hållbart skogsbruk. Utskottet framhåller att EU:s skogsstrategi efter 2020 ska vara jämbördig med och av samma relevans som andra EU-strategier, särskilt EU:s strategier om biologisk mångfald, om bioekonomi och om klimatanpassning. Samtidigt ska det nationella självbestämmandet i skogliga frågor värnas även i fortsättningen. När det gäller bioekonomistrategin bör denna enligt utskottet fortsätta att syfta till att göra det möjligt att ersätta fossilintensiva material och bränslen med förnybara, biobaserade alternativ. Enligt utskottet ska EU:s insatser främja förutsättningarna för ett hållbart skogsbruk och bygga på existerande definitioner av ett hållbart skogsbruk. EU:s skogsstrategi måste värna skogens klimatnytta och det är därför av avgörande betydelse att skogsstrategin inte underordnas strategin för biologisk mångfald. I strategin för biologisk mångfald är det, i likhet med vad som gäller på andra områden, viktigt att beakta ekonomiska och sociala hållbarhetsaspekter. Implementeringen av naturvårdsdirektiven måste enligt utskottet ta hänsyn till medlemsländernas skilda nationella förutsättningar.

Den 20 maj 2020 presenterade kommissionen meddelandet EU:s strategi för biologisk mångfald 2030 – Ge naturen större plats i våra liv (COM(2020) 380).

När det gäller naturskydd anförde kommissionen att utöver att strikt skydda alla återstående urskogar och naturskogar måste övrig skogsmark få en bättre kvalitet och stärkt motståndskraft och öka i omfattning, så att de kan stå emot bränder, torka, skadedjursangrepp, sjukdomar och andra hot som sannolikt kommer att öka med klimatförändringen. För att behålla sin funktion både för den biologiska mångfalden och för klimatet måste alla skogar hållas vid god hälsa, enligt kommissionen. För att detta ska kunna ske anförde kommissionen att den kommer att föreslå en särskild skogsstrategi för EU under 2021 i linje med dess ambitioner om biologisk mångfald och klimatneutralitet.

Regeringen anför i faktapromemoria 2019/20:FPM43 EU:s strategi för biologisk mångfald för 2030 att den anser att det är viktigt att EU:s skogsstrategi efter 2020 ska vara jämbördig med och av samma relevans som andra EU-strategier, däribland strategin om biologisk mångfald. Regeringen anser att det är viktigt att strategin för biologisk mångfald bidrar till insatser på EU-nivå som främjar förutsättningarna för det hållbara svenska skogsbruket, bygger på existerande definitioner av ett hållbart skogsbruk samt värnar skogens klimatnytta. Att EU:s skogsstrategi inte underordnas strategin för biologisk mångfald är av avgörande betydelse. Samtidigt ska det nationella självbestämmandet i skogliga frågor fortsätta att värnas.

Vid miljørådet den 23 oktober 2020 antogs rådsslutsatser om EU:s strategi för biologisk mångfald. I den kommenterade dagordningen inför rådet anförde regeringen i den svenska ståndpunkten att Sverige i förhandlingarna har verkat för att rådsslutsatserna så långt som möjligt ska spegla regeringens preliminära ståndpunkt i den faktapromemoria som togs fram om EU:s strategi för biologisk mångfald för 2030 (se ovan).

Kommissionen har publicerat ett offentligt samråd för skogsstrategin som är öppet den 25 januari – 19 april 2021. Kommissionen ska därefter sammanställa resultatet och kommer att presentera en ny skogsstrategi tidigast sommaren 2021.

Utskottets ställningstagande

Utskottet har tidigare behandlat frågan om EU:s skogsstrategi. Vid utskottets behandling av den gröna given framhöll utskottet i sitt utlåtande att EU:s skogsstrategi efter 2020 ska vara jämbördig med bl.a. EU:s strategi för biologisk mångfald. Utskottet noterar att regeringen vid diskussionerna om EU:s strategi för biologisk mångfald drivit ståndpunkten att EU:s skogsstrategi inte ska underordnas strategin för biologisk mångfald och att det nationella självbestämmandet i skogliga frågor ska värnas. Eftersom regeringen agerat i enlighet med vad som efterfrågats i motionerna 2020/21:700 (SD) yrkande 32 och 2020/21:729 (SD) yrkande 33 bedömer utskottet att dessa yrkanden kan anses huvudsakligen tillgodosedda, och yrkandena avstyrks således.

Övriga skogspolitiska frågor

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen ställer sig bakom det som utskottet anför om att regeringen ska ge lämplig myndighet eller forskningsinstitut, t.ex. Skogforsk, i uppdrag att ta fram och genomföra ett växtförädlingsprojekt för resistens mot almsjuka respektive askskottsjuka och tillkännager detta för regeringen.

Riksdagen avslår ett motionsyrkande om bedömningar av biologisk funktionalitet.

Jämför reservation 26 (S, V, L, MP).

Motionerna

Åtgärder mot almsjuka och askskottsjuka

Enligt kommittémotion 2020/21:729 av Mats Nordberg m.fl. (SD) yrkande 38 bör regeringen få i uppdrag att återkomma till riksdagen med ett förslag till växtförädlingsprojekt för resistens mot almsjuka och askskottsjuka. Motionärerna föreslår att ett projekt startas för växtförädling av naturligt förekommande svenska almar och askar som gör dem resistent mot sjukdomarna, vilket tillsammans med kompletterande åtgärder kan rädda kvar trädslagen i Sverige. Motionärerna anser att Skogforsk bör få uppdraget att ansvara för projektets genomförande och att samverkan bör sökas med andra länder inom Norden och EU.

Även i kommittémotion 2020/21:3356 av Jessica Rosencrantz m.fl. (M) yrkande 22 framhålls vikten av att minska angreppen av almsjuka och askskottsjuka. Almsjukan är spridd över hela södra Sverige och har noterats upp till Mälardalen. Biologer befarar att almen kommer att dö ut i våra trakter om denna utveckling fortsätter. Motionärerna anser att arbetet med sanering av angripna träd måste göras noggrant över ett större landskap för att vara effektivt. Även asken har på senare tid fått stora problem, då med sjukdomen askskottsjuka. Det är enligt motionärerna av stor vikt att försöka hitta lösningar för att rädda dessa två ädellövträd.

Bedömningar av biologisk funktionalitet

I kommittémotion 2020/21:2709 av Maria Gardfjell m.fl. (MP) yrkande 13 anförs att Skogsstyrelsen ska utveckla underlag för att bedöma biologisk funktionalitet. I budgetpropositionen för 2021 framkommer det att Skogsstyrelsen inte har underlag för att bedöma den biologiska funktionaliteten i den hänsyn som skogsbruket ska ta till bl.a. hänsynskrävande biotoper och kantzoner. Enligt motionärerna saknas det uppföljning av om lämnad hänsyn efter avverkning finns kvar långsiktigt.

Kompletterande information

Åtgärder mot almsjuka och askskottsjuka

I budgetpropositionen för 2021 (prop. 2020/21:1 utg.omr. 20) föreslog regeringen att 30 miljoner kronor årligen skulle tillföras Skogsstyrelsen fr.o.m. 2021 för att förebygga skogsskador orsakade av stormar, bränder och torka, liksom att övervaka och bekämpa skador orsakade av växtskadegörare samt klövvilt m.m. Regeringen föreslog även att Sveriges lantbruksuniversitet (SLU) skulle tilldelas 30 miljoner kronor permanent för att inrätta ett skogsskadecentrum inklusive bl.a. riskvärdering av skogsskadegörare. Verksamheten ska bidra med såväl forskning som kunskapssammanställningar samt sprida information och utbilda i nära samverkan med näringslivet. Regeringen anför att satsningarna bidrar till det nationella skogsprogrammets vision och är en del av januariavtalet. Riksdagen beslutade i enlighet med regeringens förslag (bet. 2020/21:MJU2, rskr. 2020/21:132).

Av Skogsstyrelsens och SLU:s regleringsbrev för 2021 framgår att myndigheterna ska utforma en långsiktig plan för ett skogsskadecentrum som ska initieras den 1 januari 2021 och avse arbetet med att förebygga och övervaka skogsskador orsakade av stormar, bränder, torka, växtskadegörare, klövvilt m.m. I planen bör det bl.a. beaktas att klimatförändringarna förväntas öka förekomsten av flera olika slags skogsskador. Hänsyn bör tas till att dessa skador påverkar såväl skogens tillväxt som den biologiska mångfalden. Arbetet ska bedrivas i nära samarbete med andra berörda myndigheter och intressenter och redovisas senast den 16 april 2021.

När det gäller askskottsjuka och almsjuka pågår arbete på området. De första skadorna av askskottsjuka rapporterades i Sverige 2001–2002, och fem år senare var sjukdomen spridd i hela det svenska utbredningsområdet. Skogforsk, det svenska skogsbrukets forskningsinstitut som är finansierat av skogsnärings- och staten, inledde 2015 en studie där man inventerade skador och dödlighet i de två askfröplantager som finns i landet. Det visade sig att inga askkloner var helt resistent. Däremot fanns en stark genetisk komponent för mottaglighet för sjukdomen. Slutsatsen var att asken skulle kunna räddas med urval av friska individer och traditionell skogsträdsförädling. Studien var en av de första som behandlade genetiska skillnader i askskottsjuka. Syftet med studien var att ta fram underlag för artificiell resistenstestning och sedan använda de mest motståndskraftiga askarna till nya fröplantager.

Skogforsk och SLU fick ny finansiering från Föreningen Skogsträdsförädling och Stiftelsen Skogssällskapet för att under 2019 göra ett kompletterande urval av vitala askar i skadedrabbade bestånd. Tillsammans med trädförädlare vid Skogforsk har forskare vid SLU gjort en landsomfattande sökning efter askträd som visar god motståndskraft mot askskottsjuka. Sticklingar tas från träden för att föröka materialet och göra kontrollerade tester som kan bekräfta trädens goda motståndskraft. Studier på gennivå kommer att användas för att upptäcka vilka mekanismer och egenskaper som är avgörande för trädens motståndskraft. Forskningen syftar

till att ta fram askmaterial med hög motståndskraft, vilket kan bidra till att bevara askträd och askbestånd och de livsmiljöer som askar erbjuder för skogens mångfald.

I andra nordiska länder pågår liknande forskning om asken och genom nätverkande mellan forskare i olika länder kan resultaten bindas samman och forskningen utvärderas och utvecklas. Organisationen Nordic Forest Research (SNS) är en av finansörerna bakom nätverkan.

När det gäller almsjuka anförde dåvarande klimat- och miljöminister Isabella Lövin vid debatten av interpellation 2019/20:293 Åtgärder mot almdöden den 6 mars 2020 följande:

Staten har sedan almsjukan upptäcktes på Gotland år 2005 och till och med år 2018 investerat ca 37 miljoner kronor för att bekämpa almsjukan på ön. En del av dessa resurser har satsats i projektet Life Elmias som bland annat syftade till att utrota almsjukan på Gotland och att långsiktigt säkerställa de naturvärden inom Gotlands Natura 2000-områden som är knutna till alm och ask. Projektet innebar en kraftsamling med EU-stöd på ca 21 miljoner kronor från Lifefonden. Projektet startade i augusti 2013 och avslutades i december 2018.

Resultatet av projektet innebar inte att syftet - att utrota sjukdomen från ön Gotland - uppnåddes. I dag är almsjukan spridd över hela ön, men spridningstakten har dämpats och Gotland har fortfarande kvar ett bestånd av friska almar.

Naturvårdsverket, Skogsstyrelsen och Länsstyrelsen i Gotlands län har efter att Lifeprojektet avslutades inlett en ny samverkansprocess för att kunna göra en säkrare bedömning av förutsättningarna att lyckas med sjukdomsbekämpningen på lång sikt.

För att kunna fatta ett långsiktigt beslut vill Naturvårdsverket ha säkrare uppgifter om hur mycket alm som finns på Gotland och om almbeståndets och de almsjuka trädens åldersfördelning. Naturvårdsverket vill också ha ett samlat kunskapsunderlag om almens biologiska värden.

Myndigheternas ambition är att uppgifterna och underlaget ska vara sammanställda senast under hösten 2020. Länsstyrelsen i Gotlands län ansvarar för att ta fram denna information. I väntan på beslut har Skogsstyrelsen och Naturvårdsverket skjutit till riktade medel för fortsatta bekämpningsåtgärder som pågår nu och fram till sommaren. Planen är att en almsjuka inventering ska genomföras under sommaren.

I den budget som riksdagens beslutade om för 2019 sänktes anslaget till åtgärder för värdefull natur betydligt. I Naturvårdsverkets svar från december 2018 på länsstyrelsens begäran om fortsatt finansiering av bekämpningen av almsjuka konstaterades att de stora neddragningarna gjorde att Naturvårdsverket inte kunde finansiera den fortsatta bekämpningen. Men tack vare att regeringen återställde anslaget kan Naturvårdsverket nu finansiera det arbete som pågår i år.

Myndigheterna arbetar alltså vidare med frågan och kommer därefter att ta ställning till hur arbetet för att bekämpa almsjukan ska bedrivas i fortsättningen. Regeringen följer myndigheternas arbete.

Länsstyrelsen på Gotland, Skogsstyrelsen och Naturvårdsverket har bildat en arbetsgrupp som skulle ta fram förslag till vägval för almsjukan på Gotland, och dessa förslag skulle sedan fungera som beslutsunderlag för Skogsstyrelsen och Naturvårdsverket när det gäller finansiering av åtgärder.

Den 18 november 2020 presenterades Almpopulationens framtid på Gotland, en rapport beställd av Länsstyrelsen på Gotland och skriven av SLU. Rapporten har undersökt hur almbeståndet på Gotland kan utvecklas långsiktigt, beroende på hur mycket åtgärder som vidtas för att bekämpa almsjukan. Syftet är att belysa olika framtidsscenarier för hur almpopulationen utvecklas vid olika saneringsintensiteter.

Den 10 december 2020 beslutade Skogsstyrelsen och Naturvårdsverket gemensamt att bekämpningen av almsjukan på Gotland ska fortsätta. Länsstyrelsen på Gotland har också i en egen skrivelse tagit ställning för att åtgärderna bör fortsätta. Beslutet föregicks av olika kunskapsunderlag, bl.a. rapporten ovan. En av rapportens slutsatser visar att om bekämpningen mot almsjukan skulle upphöra på Gotland skulle almarna på ön vara angripna och döda inom 15 år. I ett sådant scenario skulle inte bara träddarten alm riskera att gå förlorad, utan det skulle även få konsekvenser på biologisk mångfald och landskapsbilden på Gotland. Myndigheterna ska nu arbeta för att utveckla sina arbetssätt och ta fram förbättrade metoder.

Bedömningar av biologisk funktionalitet

När det gäller miljöhänsyn i skogsbruket redovisar regeringen i budgetpropositionen för 2021 (prop. 2020/21:1 utg.omr. 23) att volymen lämnad död ved i samband med föryngringsavverkning fortsätter att öka och 2019 utgjorde ca 5,8 skogskubikmeter¹ per hektar. Volymen lämnade hänsynsträd låg 2019 på ca 6,7 skogskubikmeter per hektar. Under det senaste decenniet uppvisas en svag men positiv utveckling när det gäller hänsyn till skyddszoner. Antalet överfarer över vattendrag i samband med avverkning med stor negativ påverkan har minskat. Uppföljningarna visar att allvarliga skador på hänsynskrävande biotoper har ökat under senare tid. Den särskilt inriktade hänsynsuppföljningen för kulturmiljöer visar nationellt på förbättringar med 8 procentenheter, från 20 procent till 12 procent, där åtgärder gett skador på kända kulturmiljöer.

De hänsynsytor som lämnas i samband med föryngringsavverkning utgörs främst av trädgrupper, särskilt hänsynskrävande biotoper och kantzoner mot vattendrag. Arealen lämnad hänsynsyta har gradvis ökat. Sedan 2008 har det årliga tillskottet av lämnad hänsynsareal varit ca 20 000 hektar produktiv skogsmark per år, vilket motsvarar ca 10 procent av den årligt avverkade arealen. Mellan 1993 och 2018 lämnades hänsynsytor i samband med föryngringsavverkningar som sammanlagt motsvarade ca 426 000 hektar. I budgetpropositionen anförs att Skogsstyrelsen inte har underlag för att bedöma den biologiska funktionaliteten i den hänsyn som skogsbruket ska ta till bl.a. hänsynskrävande biotoper och kantzoner. Det saknas uppföljning av om lämnad hänsyn efter avverkning finns kvar långsiktigt. Skogsstyrelsen avser

¹ En skogskubikmeter är hela stamvolymen med bark ovan stubbskäret. Måttet används för att beskriva volymen av stående skog t.ex. i skogsbruksplaner. (Källa: Skogsstyrelsen)

att återkomma med ny utvecklad hänsynsuppföljning som är statistiskt säkerställd.

Skogsstyrelsen har sedan slutet av 1980-talet gjort uppföljningar av vilken miljöhänsyn skogsbruket tar i samband med avverkningar. Under 1990-talet gjordes två stora undersökningar som sedan blev årligen återkommande. För att få en större samsyn om hur hänsynen ska se ut startade Skogsstyrelsen 2011 en samverkansprocess med externa aktörer för att få fram gemensamma målbilder. Samtidigt påbörjades arbetet med att ta fram en ny förbättrad hänsynsuppföljning för att bl.a. utvärdera de nationella miljömålen. Arbetet med att ta fram en ny förbättrad hänsynsuppföljning startade 2015. Den innebär bl.a. att Skogsstyrelsens inventerare före avverkningen avgränsar och på en karta ritat ut de områden som bör lämnas kvar av hänsyn till miljövärdena. Två år efter avverkningen återvänder inventeraren till platsen för att se om skogsägaren lämnat kvar de ytor som inventeraren avgränsat.

Enligt Skogsstyrelsen har metoden nu använts tillräckligt länge för att en utvärdering ska vara möjlig. Resultaten från den kontrollinventering som Skogsstyrelsen har gjort visar att metoden inte fungerar tillräckligt bra för att uppnå kraven för officiell statistik. Det går inte att dra några säkra slutsatser om hur bra eller dålig miljöhänsyn skogsbruket tar och hur detta förändras över tid.

Skogsstyrelsen har därför inlett ett arbete med att hitta en förbättrad metod. Metoden är under utveckling men kommer sannolikt att bygga på ett stickprov av provytor i stället för att, som i dag, avgränsa de områden som bör lämnas. En del sådana data har redan samlats in i den inventering som pågått sedan 2015. Större delen av de uppgifter som samlats in efter avverkningarna kan därför vara användbara, och planen är att presentera resultaten under 2021. I den nya metoden kommer större fokus också att ägnas åt att följa upp hur länge den lämnade hänsynen finns kvar.

Av Skogsstyrelsens regleringsbrev för 2021 framgår att myndigheten ska redovisa arbetet med att utveckla uppföljning av miljöhänsyn vid skogsbruksåtgärder som gör det möjligt att analysera och följa upp miljöhänsynens varaktighet.

Utskottets ställningstagande

Åtgärder mot almsjuka och askskottsjuka

Utskottet noterar att Skogsstyrelsen och SLU har fått i uppdrag att utforma ett skogsskadecentrum för att förebygga och övervaka skogsskador orsakade av bl.a. växtskadegörare men även av andra anledningar. Det är enligt utskottets bedömning positivt att forskning och kunskap om hur man kan arbeta förebyggande med skogsskador tas fram och sprids till berörda då väder, vilt och insekter kan orsaka stora skador på skog.

Utskottet konstaterar att almen är på väg att utrotas i Sverige och Europa av almsjukan, en sorts svampsjukdom. Almen har en förhållandevis liten skoglig betydelse men spelar stor roll som park- och alléträd, och har även en

stor betydelse som substrat för en rik biodiversitet. För asken är situationen likartad. I det fallet utgörs hotet av askskottsjukan. Hotbilden mot asken är något mindre allvarlig än hotbilden mot almen.

Det är enligt utskottets bedömning angeläget att hitta lösningar för att rädda trädslagen. Utskottet noterar att det pågår vissa insatser när det gäller hanteringen av askskottsjuka och almsjuka. Skogforsk och SLU arbetar med forskning för att ta fram askmaterial med hög motståndskraft mot askskottsjukan. Det pågår även arbete på nordisk nivå med forskning om asken. När det gäller almsjukan konstaterar utskottet vidare att Skogsstyrelsen och Naturvårdsverket nyligen beslutat att de ska fortsätta arbeta för att bekämpa almsjukan på Gotland. Enligt utskottet är det i denna del angeläget att de arbetsätt och metoder som tas fram vid bekämpningen av almsjukan på Gotland tas till vara och sprids till andra delar av landet där almsjukan finns.

Enligt utskottets sammantagna bedömning är dock de åtgärder som hittills vidtagits inte tillräckliga för att rädda almen och asken i Sverige. Utskottet anser mot denna bakgrund att regeringen ska ge lämplig myndighet eller forskningsinstitut, t.ex. Skogforsk, i uppdrag att ta fram och genomföra ett växtförädlingsprojekt för resistens mot almsjukan respektive askskottsjukan, vilket tillsammans med kompletterande åtgärder kan rädda trädslagen i Sverige. Genom att satsa på förädling och olika konkreta kompletterande åtgärder kan stora naturvärden räddas till en relativt låg kostnad. Detta bör ges regeringen till känna. Därmed tillstyrker utskottet motionerna 2020/21:729 (SD) yrkande 38 och 2020/21:3356 (M) yrkande 22.

Bedömningar av biologisk funktionalitet

Utskottet noterar att Skogsstyrelsen har inlett ett arbete med att hitta en förbättrad metod för att kunna följa upp vilken miljöhänsyn skogsbruket tar i samband med avverkningar. Enligt Skogsstyrelsen ska den nya metoden lägga större fokus på hur länge den lämnade miljöhänsynen finns kvar efter avverkning. Med hänvisning till att en förbättrad metod för att kunna följa upp miljöhänsyn nu är under utveckling anser utskottet att motion 2020/21:2709 (MP) yrkande 13 kan lämnas utan vidare åtgärd.

Motioner som bereds förenklat

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår de motionsförslag som beretts i förenklad ordning. Jämför särskilt yttrande 1 (M), 2 (SD), 3 (C), 4 (V), 5 (KD) och 6 (L).

Utskottets ställningstagande

I motioner från allmänna motionstiden 2020/21 har det väckts förslag som rör samma eller i huvudsak samma frågor som utskottet har behandlat tidigare under valperioden. Detta har gjorts i betänkandena 2018/19:MJU8 Skyddet av värdefull skog, 2019/20:MJU7 Skogspolitik, 2019/20:MJU12 Övergripande miljöfrågor och 2019/20:MJU14 Kemikaliepolitik. Riksdagen har beslutat i enlighet med utskottets förslag. Utskottet ser inte någon anledning att nu återigen pröva de motionsyrkanden som tas upp i bilaga 2 och avstyrker därför motionsförslagen.

Reservationer

1. Miljöanpassning av skogsbruket, punkt 1 (V)

av Elin Segerlind (V).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 1 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion
2020/21:1311 av Elin Segerlind m.fl. (V) yrkande 14 och
avslår motion
2020/21:2709 av Maria Gardfjell m.fl. (MP) yrkande 11.

Ställningstagande

Regeringens skogspolitik gör det svårare att nå ett flertal av de miljökvalitetsmål som riksdagen har antagit. Stärkt miljöhänsyn är fortfarande underordnat åtgärder för att stimulera produktionsintressen. Det saknas därutöver strategiskt arbete för att stärka landskapsperspektivet i naturvårdsarbetet för att bevara den biologiska mångfalden. Detta är helt nödvändigt då hotade arter och livsmiljöer i dag fortfarande fragmenteras.

Förutom att den generella miljöhänsynen i skogsbruket behöver stärkas behövs en samlad skogspolitik för det formella och frivilliga skogsskyddet för att stärka landskapsperspektivet för våra skogsarter. För att skogen ska brukas och skyddas så att resurser nyttjas hållbart krävs att skogsvårdslagstiftningen moderniseras.

Jag anser att regeringen bör se till att en översyn av skogspolitiken genomförs för att stärka måluppfyllelsen av våra miljökvalitetsmål och för att uppnå hållbart nyttjande av naturresurser.

2. Skogen och klimatet, punkt 2 (M)

av Jessica Rosencrantz (M), John Widegren (M) och Betty Malmberg (M).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 2 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion

2020/21:3349 av Jessica Rosencrantz m.fl. (M) yrkande 36 och avslår motionerna

2020/21:2709 av Maria Gardfjell m.fl. (MP) yrkande 12 och

2020/21:3273 av Nina Lundström m.fl. (L) yrkandena 2 och 3.

Ställningstagande

Skogen har en central roll i den gröna omställningen och är en av nycklarna för att bryta vårt fossilberoende. Skogen och produkter från skogen, vilka i många fall ersätter fossilbaserade motsvarigheter, binder ca 55 miljoner ton koldioxid varje år. Det är mer än Sveriges totala utsläpp förra året. Mycket av produkterna går dessutom på export och bidrar till att sänka utsläppen utomlands. Sverige har stora möjligheter att dra större nytta av skogen i klimatomställningen, inte minste genom att öka den inhemska produktionen av hållbara biodrivmedel. Trots att Sverige är till två tredjedelar täckt av skog importerar vi ca 85 procent av våra biodrivmedel.

De senaste 20 till 30 åren har skogsbruket också bidragit till den biologiska mångfalden. Mängden död ved ökar precis som mängden gammal skog och grova lövträd. Dessutom blir skogsbruket alltmer precisionsinriktat och kalhyggenas storlekar minskar.

Vi anser att den aktivt och hållbart brukade skogen gör störst nytta för miljön och klimatet. Statistisk från Statistiska centralbyrån visar att 27 procent av Sveriges skogsmark är undantagen från skogsbruk. Om kraven på att skydda mer skog fortsätter kommer Sverige snart i praktiken att få ett avverkningstak. Det skulle innebära en kraftig inskränkning av skogsägarnas frihet och försvåra skogens bidrag till klimatomställningen. Vi anser därför att den arealmässiga gränsen för hur mycket skog som kan tas ur produktion har passerats. Det hållbara aktiva skogsbruket är en förutsättning för att Sverige ska kunna fortsätta övergången till en cirkulär bioekonomi med värnandet om höga naturvärden och biologisk mångfald.

3. Skogsproduktion och biologisk mångfald, punkt 4 (M)

av Jessica Rosencrantz (M), John Widegren (M) och Betty Malmberg (M).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 4 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motionerna

2020/21:3356 av Jessica Rosencrantz m.fl. (M) yrkande 16 och

2020/21:3359 av Jessica Rosencrantz m.fl. (M) yrkande 13 och

avslår motion

2020/21:2928 av Peter Helander m.fl. (C) yrkande 8.

Ställningstagande

Sverige är rikt på skog, och skogen är en fantastisk resurs. Den privata äganderätten ligger till grund för ett framgångsrikt och hållbart svenskt skogsbruk som under 100 års tid har kombinerat ökade avverkningsnivåer med ett ökat virkesförråd. För att gynna den biologiska mångfalden gör skogsägarna bl.a. frivilliga avsättningar av skog. Det finns också flera former av formellt skydd för skogsområden, såsom naturreservat och Natura 2000-områden.

Skogsstyrelsen och Statistiska centralbyrån pekar på att ca 27 procent av Sveriges skogar är tagna ur produktion, och till det kommer hänsynsytor som lämnas vid avverkning och som alltså höjer den skyddade andelen. Sverige har i en internationell jämförelse stor areal strikt skyddad natur. Det är dags att skogsproduktionen styrs mer mot att kunna leverera så mycket klimatnytta som möjligt. Vi menar att vi är väldigt nära eller till och med passerat gränsen arealmässigt för hur mycket skog vi faktiskt ska ta ur produktion. Tittar man rent produktionsmässigt är vi väldigt nära gränsen för att avverka mer än tillväxten. Det innebär att vi når den om vi fortsätter att skydda arealer.

Svensk skogsindustri investerar årligen runt 15 miljarder kronor och behöver garanteras råvara så att vi slipper importera virke från länder med mindre klimatsmart skogsbruk. Svensk skogsindustri är mycket innovativ och kan leverera smarta produkter men är också Sveriges viktigaste pusselbit i klimatarbetet. Det är den växande skogen som binder koldioxid, och därför behöver vi behålla en hög produktionen.

Sverige ska så klart även i fortsättningen skydda områden med mycket höga naturvärden. Det bör ske i stort samförstånd och med rätt ersättningar. Den biologiska mångfalden i skogen ökar varje år tack vare de privata skogsägarnas insatser. Mängden gammal skog ökar, liksom mängden död ved och mängden lövträden. Det går också att öka insatserna för biologisk mångfald i redan skyddad skog. Svenska skogsägare levererar både klimatnytta och biologisk mångfald. Vi anser att det finns en potential för en ökad skogsproduktion med fortsatt bevarande av den biologiska mångfalden.

Skogsvårdslagen föreskriver att produktionsmål och miljömål ska vara jämställda. Förvaltarskapstanken och långsiktigheten i svenskt skogsbruk gör att skogsägare kan bidra till att sällsynta eller särskilt viktiga arter finner en god livsmiljö på deras marker. Exempelvis visar forskning att skogsbrukets beslut att lämna kvar träd som småningom blir till höga stubbar på kalhyggen leder till att fler skalbaggar och andra insekter söker sig dit. Ett sådant skogsbruk bidrar till den biologiska mångfalden och bör därför premieras. Tyvärr straffas i stället många av de skogsägare som bedrivit ett skogsbruk med hög miljöhänsyn, då de inte tillåts genomföra planerade avverkningar

med hänvisning till exempelvis artskyddsförordningen och inventeringen av nyckelbiotoper.

Vi ser med oro på att incitamentsstrukturen för ett hållbart skogsbruk snedvrids på detta sätt, och utskottet har därför riktat ett tillkännagivande till regeringen om att tillämpningen av artskyddsförordningen ska ses över. Vi välkomnar att regeringen sent omsider har lyssnat på riksdagsmajoriteten och tillsatt en utredning som ska se över artskyddsförordningen.

Inom miljöpolitiken är det överlag viktigt att incitament för hållbart brukande av skog, mark och vatten inte ställer produktionsmål och miljömål i konflikt med varandra. Tvärtom behövs en helhetssyn. Det är också viktigt att den äganderättsutredning som regeringen tillsatt säkerställer långsiktigt hållbara spelregler för vatten-, jord- och skogsbrukare. Den biologiska mångfalden i skogen ska värnas genom ett aktivt hållbart skogsbruk och en stark äganderätt.

4. Förvaltning av skogen, punkt 5 (V)

av Elin Segerlind (V).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 5 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion
2020/21:1311 av Elin Segerlind m.fl. (V) yrkande 8.

Ställningstagande

Stora delar av våra produktionsskogar är monokulturer med gran eller tall. På många skogsmarker skulle skogsbestånden få en betydligt större artvariation och ökat inslag av lövträd om skogen självföryngrades och inte planterades. En ökad variation av trädslag skulle också kunna uppnås om man använde mer än ett trädslag vid. Genom inriktning vid röjning och gallring ges också möjlighet att skapa förutsättningar för blandskog där de naturliga förutsättningarna finns beroende på markens bördighet, jordart etc. Studier har visat att skogar med lövträd ger fördelar såväl för den biologiska mångfalden som för klimatet i jämförelse med rena barrskogar.

Genom att i högre grad styra produktionen mot trädarter som är naturliga för skogsmarken och därmed öka det totala inslaget av lövträd ökar man dessutom skogens återhämtningsförmåga vid störningar som uppstår på grund av klimatförändringarna. Klimatförändringarna innebär generellt ökad stress och sårbarhet för skogen som ekosystem. Produktionsskogar med enbart ett trädslag blir därför extra sårbara vid stormar och angrepp av insekter och svampar. Den stora skogsbranden i Västmanland 2014 visade att inslag av

lövträd hade stora positiva effekter för att begränsa omfattningen av branden. Eftersom skogsbränder på grund av klimatförändringarna kan förväntas öka i frekvens kan ett ökat inslag av lövträd i form av naturliga barriärer vara betydelsefullt för att i framtiden begränsa skogsbrändernas omfattning. Det är sedan tidigare belagt att ju mer intakt ett ekosystem är med rik biologisk mångfald, desto bättre buffertförmåga har systemet att stå emot förändringar.

Jag anser därför att regeringen bör genomföra en översyn av skogslagstiftningen för att stimulera ökad andel blandskog genom reglering av förnyringsåtgärder, röjning och gallring.

5. Miljö kvalitetsmålet Levande skogar, punkt 6 (M, SD)

av Jessica Rosencrantz (M), John Widegren (M), Runar Filper (SD), Betty Malmberg (M), Martin Kinnunen (SD) och Staffan Eklöf (SD).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 6 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion
2020/21:3356 av Jessica Rosencrantz m.fl. (M) yrkande 25.

Ställningstagande

Att Sverige har ambitiösa miljömål när det gäller skogen är bra och viktigt, men målen måste samtidigt vara realistiska. Vi anser därför att miljömålet Levande skogar bör omformuleras så att det blir mer realistiskt och nåbart. I dag är det i praktiken omöjligt att uppnå målet.

6. Skogsbrukets bidrag till bioekonomin, punkt 7 (M, SD)

av Jessica Rosencrantz (M), John Widegren (M), Runar Filper (SD), Betty Malmberg (M), Martin Kinnunen (SD) och Staffan Eklöf (SD).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 7 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motionerna
2020/21:729 av Mats Nordberg m.fl. (SD) yrkande 3 och
2020/21:3368 av Ulf Kristersson m.fl. (M) yrkande 60 och
avslår motionerna
2020/21:2918 av Magnus Ek m.fl. (C) yrkande 6 och

2020/21:3679 av Johan Pehrson m.fl. (L) yrkandena 19 och 24.

Ställningstagande

Skogsbruket spelar en central roll för miljön, klimatet och omställningen till en cirkulär bioekonomi. Ur klimatsynpunkt bidrar aktiv skogsskötsel till att vi har relativt stor andel unga skogar vilka har ett stort nettoupptag av koldioxid. Skogen och produkter från skogen, vilka i många fall ersätter fossilbaserade motsvarigheter, binder ca 55 miljoner ton koldioxid varje år. Det är mer än Sveriges totala utsläpp förra året. Mycket av produkterna går dessutom på export och bidrar till att sänka utsläppen utomlands. Om världen ska öka sin produktion av virke bör en stor del av ökningen förläggas till länder som visat att de kan sköta sina skogar utan de stora förluster av arter som tyvärr kunnat konstateras i andra delar av världen. Vi har under lång tid utvecklat naturvårdshänsynen i skogsbruket, och denna utveckling fortgår.

Sverige har stora möjligheter att dra större nytta av skogen i klimatomställningen, inte minst genom att öka den inhemska produktionen av hållbara biobränslen. Det hållbara aktiva skogsbruket är en förutsättning för att Sverige ska kunna fortsätta övergången till en cirkulär bioekonomi med värmandet om höga naturvärden och biologisk mångfald. Att öka produktionsförmågan i det svenska skogsbruket måste vara ett av de viktigaste målen med skogspolitiken.

7. Skogsbrukets bidrag till bioekonomin, punkt 7 (L)

av Nina Lundström (L).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 7 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion

2020/21:3679 av Johan Pehrson m.fl. (L) yrkandena 19 och 24 samt avslår motionerna

2020/21:729 av Mats Nordberg m.fl. (SD) yrkande 3,

2020/21:2918 av Magnus Ek m.fl. (C) yrkande 6 och

2020/21:3368 av Ulf Kristersson m.fl. (M) yrkande 60.

Ställningstagande

Den kemiska industrin är beroende av olja och gas som råvara för sin verksamhet. Bland annat levererar gasnätet i Västsverige gas som råvara till flera industrier. Gasen och oljan som används i dag behöver ersättas av bioolja och biogas. Tillgången på biogas och bioolja är begränsad, men i den

kemiska industrin är förädlingsvärdet högt och det är därmed rationellt att de begränsade volymer som finns används här. Kolet i biobränslena binds också in en tid i kemiindustrins produkter, vilket fördröjer utsläppet av koldioxiden jämfört med om biomassan används t.ex. som fordonsbränsle. Det är positivt ur klimatsynpunkt. Kemiindustrins produkter, särskilt plaster, hamnar också till sist – när de inte längre kan återvinnas – i fjärrvärmeverken där koldioxiden från förbränningen kan fångas in.

Det finns problem med subventioner. Exemplet med kemiindustrins användning av biomassa illustrerar problemen. Oaktsamt utformade subventioner kan leda till att biomassan går till bränslen i stället för till produkter i kemiindustrin. Styrmedel ska vara utformade så att den begränsade biobränsleresursen styrs till verksamheter där den har ett högt förädlingsvärde och där kol kan bindas in under så lång tid som möjligt. Samtidigt är det avgörande att branschen tar initiativ för att frångå sina fossila råvaror. Hållbart producerad biomassa är en begränsad resurs som ska användas där den har högt förädlingsvärde och där den binder kolet länge.

Förädlingsvärdet och möjligheten att binda kol på lång sikt behöver styra allokeringen för att biomassan ska ge ett så stort bidrag som möjligt i klimatarbetet samtidigt som den utnyttjas samhällsekonomiskt effektivt. Ur ett klimatperspektiv finns det bekymmer med att öka uttaget av bränslen. När uttaget är konstant kan det anses att lika mycket koldioxid tas upp av träd och växter som det släpps ut vid förbränningen. Men när uttaget ökar finns en risk för ett nettotillskott av klimatgaser till atmosfären. Uttaget bör därför bara ökas i fall när biomassan oavsett skulle ha gett ifrån sig klimatgaser och när kolet i biomassan kan bindas in för lång tid genom infångning och lagring av koldioxid eller i långlivade produkter eller infrastruktur.

Tidsperspektivet är viktigt. Eftersom halterna av klimatgaser i atmosfären måste stabiliseras inom två till tre decennier blir kravet på uttaget av biobränslen att det är klimatneutralt på betydligt kortare tid än så. Uttaget av biomassa ska bara ökas när det leder till en klimateffekt som är nettopositiv på fem års sikt eller mindre. Statens styrmedel måste utformas med detta i åtanke.

8. Forskning om skogens möjligheter inom ramen för bioekonomi, punkt 8 (M)

av Jessica Rosencrantz (M), John Widegren (M) och Betty Malmberg (M).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 8 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion
2020/21:3356 av Jessica Rosencrantz m.fl. (M) yrkande 24.

Ställningstagande

Sverige har goda möjligheter att utveckla en ekonomi som i ännu högre grad är biobaserad och reducera fossilanvändningen genom att ersätta med förnybara produkter och samtidigt öka inlagringen av kol i växande skogar och i skogens produkter. Vi vill inrätta en nationell bioekonomistrategi i enlighet med riksdagens tillkännagivande till regeringen. Vi anser att en strategi vilken bygger på samverkan mellan staten och näringslivet kan skapa stor både miljö- och klimatnytta och ekonomisk nytta. Den nationella strategin ska vara en väl förankrad strategi som främjar de gröna näringarna och underlättar omställningarna som krävs i exempelvis skogsindustrin och lantbruket.

Vi ser även ett stort behov av att skapa bättre förutsättningar och långsiktiga spelregler för förnybara biobränslen samt att säkerställa en bred råvarubas. Detta krävs för att branschen ska våga göra större investeringar exempelvis i anläggningar för produktion av biobränslen. Därför anser vi att mer forskningsresurser bör riktas till skogens möjligheter att påskynda arbetet med en bioekonomi.

9. Statens roll vid utformningen av ett nytt system för nyckelbiotoper, punkt 9 (SD)

av Runar Filper (SD), Martin Kinnunen (SD) och Staffan Eklöf (SD).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 9 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion

2020/21:729 av Mats Nordberg m.fl. (SD) yrkande 11.

Ställningstagande

Regeringen måste nu agera för att förbättra situationen när det gäller nyckelbiotopsregistreringen genom att aktivt verka för att parterna, inklusive Skogsstyrelsen och andra berörda myndigheter, skogsägare, skogsindustri-företag och certifieringsorganisationer, tillsammans löser de problem som finns. Staten bör ta en aktiv roll i att få parterna att enas om ett effektivare och mer rättssäkert system för nyckelbiotoper än det som finns i dag. Det är vår förhoppning att den äganderättsutredning som pågick sommaren och hösten 2020, den s.k. Skogsutredningen, ska lämna förslag i de här frågorna som riksdagen kan ställa sig bakom.

10. Nyckelbiotopsregistrering i övrigt, punkt 10 (M, SD, KD)

av Jessica Rosencrantz (M), John Widegren (M), Runar Filper (SD), Betty Malmberg (M), Martin Kinnunen (SD), Magnus Oscarsson (KD) och Staffan Eklöf (SD).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 10 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motionerna

2020/21:729 av Mats Nordberg m.fl. (SD) yrkandena 10 och 13,

2020/21:2808 av Magnus Oscarsson m.fl. (KD) yrkande 72 och

2020/21:3356 av Jessica Rosencrantz m.fl. (M) yrkandena 11–13 och avslår motionerna

2020/21:1311 av Elin Segerlind m.fl. (V) yrkande 10,

2020/21:2616 av Ann-Britt Åsebol (M) och

2020/21:3183 av Helena Lindahl och Peter Helander (båda C).

Ställningstagande

För att ett område som registrerats som nyckelbiotop i dag ska leda fram till ekonomisk ersättning till markägaren måste det skyddas i ett formellt avtal, vanligen som ett naturreservat eller biotopskyddsområde eller med ett naturvårdsavtal. Problemet är att nyckelbiotopen kvarstår registrerad även om Skogsstyrelsen beslutar att inte skapa formellt skydd vilket i praktiken innebär ett avverkningsförbud eftersom inga certifierade sågverk tar emot timret. Detta slår hårt mot den enskilda skogsägaren. Situationen är inte långsiktigt hållbar och därför bör en översyn göras av tillämpningen av nyckelbiotopsbegreppet och dess konsekvenser för enskilda skogsägare, i syfte att bibehålla ett skydd samtidigt som tydligare hänsyn tas till den enskildes rätt att bruka sin skog. Ett sådant arbete behöver göras i direkt dialog med de berörda. Det bör också göras en uppföljning av vilka naturtyper som registrerats som nyckelbiotoper, inklusive vad syftet varit med registreringen och om detta uppnåtts hittills.

Vi anser att systemet med registrering av nyckelbiotoper ska upphöra till dess att det finns ett rättssäkert och objektiva system på plats. Ingen nyckelbiotopsinventering bör göras innan frågan om inventeringsmetodiken är löst. Bristerna med det hittillsvarande systemet bör motivera att nuvarande register över nyckelbiotoper förklaras konfidentiellt och att nyttjande av registret inte får leda till åtgärder av någon annan part än markägaren. Vi anser också att Skogsstyrelsen inte ska registrera nyckelbiotoper vid avverkningsanmälningar.

Vidare anser vi att restriktioner när det gäller brukande av skog utöver vad som är allmänt fastlagt i lag alltid och omgående bör åtföljas av ersättning,

oavsett hur stor andel av markägarens areal, växande volym skog eller tillgänglig avverkningsvolym som berörs.

11. Nyckelbiotopsregistrering i övrigt, punkt 10 (V)

av Elin Segerlind (V).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 10 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion

2020/21:1311 av Elin Segerlind m.fl. (V) yrkande 10 och avslår motionerna

2020/21:729 av Mats Nordberg m.fl. (SD) yrkandena 10 och 13,

2020/21:2616 av Ann-Britt Åsebol (M),

2020/21:2808 av Magnus Oscarsson m.fl. (KD) yrkande 72,

2020/21:3183 av Helena Lindahl och Peter Helander (båda C) och

2020/21:3356 av Jessica Rosencrantz m.fl. (M) yrkandena 11–13.

Ställningstagande

Att registrera och inventera nyckelbiotoper är av central betydelse för att hänsyn ska tas till områden med höga naturvärden i samband med slutavverkningar. Skogsstyrelsens inventeringar av nyckelbiotoper har varit en av de största kartläggningarna av natur i vårt land. Det är dock mycket länge sedan en nationell inventering genomfördes. I budgeten för 2018 genomfördes därför en satsning på en landsomfattande inventering av nyckelbiotoper. Inventeringsarbetet var tänkt att pågå under en tioårsperiod. Dessutom infördes anslag för att myndigheterna skulle kunna erbjuda skogsägare med nyckelbiotopsrika brukningsenheter möjlighet till ersättning för områdesskydd. Den nuvarande regeringen har dock i enlighet med januariavtalet beslutat att den utökade nyckelbiotopsinventeringen inte ska återupptas och man har avvecklat satsningen på 20 miljoner kronor per år för detta ändamål.

Därutöver har Skogsstyrelsen beslutat att man ska upphöra med att registrera nyckelbiotoper i samband med avverkningsanmälningar utan att det resulterat i några åtgärder från regeringen. Min uppfattning är att dessa åtgärder leder oss längre ifrån att uppnå flera av våra miljömål och att det lägger grunden för fortsatt utarmning av den biologiska mångfalden. Regeringen bör därför ge Skogsstyrelsen i uppdrag att se till att registrering av nyckelbiotoper i samband med avverkningsanmälningar möjliggörs även i fortsättningen.

12. Tillvägagångssätt vid skydd av skog, punkt 11 (SD)

av Runar Filper (SD), Martin Kinnunen (SD) och Staffan Eklöf (SD).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 11 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motionerna

2020/21:729 av Mats Nordberg m.fl. (SD) yrkande 15 i denna del och

2020/21:733 av Mats Nordberg m.fl. (SD) yrkandena 2, 4 och 14 samt avslår motionerna

2020/21:1319 av John Widegren (M) och

2020/21:1793 av Sten Bergheden (M).

Ställningstagande

Pressen från statens sida att mycket snabbt öka arealen skyddad skog har lett till ett ineffektivt skydd där stora arealer visserligen skyddas men där nyttan med stor sannolikhet ofta är marginell. Det behövs nu en period av återhållsamhet för att utvärdera vad som skyddats, omfördela arealer snarare än öka arealer samt se över hur naturskyddet kan bli mer effektivt samtidigt som markägarnas deltagande i och nytta av det fortsatta arbetet prioriteras.

Vid begränsningar av pågående skogsbruk ska full ersättning betalas ut. Det är inte rimligt att undanta en del av ersättningen, exempelvis 5 eller 10 procent av virkesvärdet eller markvärdet, från detta krav som markägaren måste tolerera vid beräkning av ersättning när planerad avverkning begränsas eller förhindras av myndigheterna. Framför allt bör en sådan toleransgräns inte tillåtas utgöra något slags praxis i Skogsstyrelsens eller länsstyrelsernas hantering. Lika viktigt som att ersättning ska betalas ut är att den ska betalas med kortast möjliga fördröjning från det att beslut om inskränkt brukande- eller äganderätt tagits och att om ersättning inte betalas inom givna tidsramar ska beslutet anses upphävt. Regeringen bör fastlägga lämpliga tidsramar för detta.

I juli 2018 trädde en ny förvaltningslag (2017:900) i kraft. Lagens 5 § fastslår att myndigheters åtgärder ”aldrig får vara mer långtgående än vad som behövs och får vidtas endast om det avsedda resultatet står i rimligt förhållande till de olägenheter som kan antas uppstå för den som åtgärden riktas mot”. Skog omhändertas vanligen under lång tid, i många årtionden, innan den når slutavverkningsålder, och inkomsten vid en slutavverkning kan vara den enda större intäkten från ett skogsinnehav inom 10 eller 20 år. Det är uppenbart att det skapar mycket stora besvär för skogsägaren att förhindras att tillgodogöra sig en sådan intäkt. Skogsägares rätt att utföra avverkning, förutsatt att

skogsvårdslagens generella krav är uppfyllda, måste därför i de allra flesta fall vara skyddad av denna proportionalitetsprincip.

Det behövs nu en period av analys och förbättringsarbete. Totalarealen formellt skyddad skog behöver inte ökas ytterligare. Staten bör också införa ett moratorium för nya nyckelbiotoper tills nuvarande förhållanden ändrats så att inte enskilda skogsägare tillåts bli drabbade tredje parter. Berörda myndigheter måste ges direktiv som understryker att skogsägarnas brukanderätt i möjligaste mån ska skyddas. I stället ska myndigheter i ökad grad verka för att mångbruket av våra skogar utvecklas med ökad såväl virkesproduktion som naturvårdshänsyn. Myndigheterna och deras personal ska bistå med objektiv, professionell och positiv rådgivning för att hjälpa skogsägare att utveckla sin verksamhet med lönsamhet och bevarad initiativkraft som grund. Beslut om att skydda delar av en skogsägars mark måste i framtiden fattas endast efter samråd med ägaren och efter att andra alternativ prövats. När sådana beslut tas ska ersättning ges.

Den enskilda skogsägaren kan enligt nuvarande ordning finna det svårt att överklaga eller ifrågasätta myndighetsbeslut. Detta bör ändras genom att möjliggöra och förenkla rättslig prövning och rätt till överklagande för markägare vid föreslagna restriktioner och begränsningar i markanvändning. Viktigare är dock att lösa problem gemensamt – beslut om skydd av skog ska därför alltid föregås av överläggningar med markägaren.

13. Effektiva former för skydd av skog, punkt 12 (SD)

av Runar Filper (SD), Martin Kinnunen (SD) och Staffan Eklöf (SD).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 12 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion

2020/21:729 av Mats Nordberg m.fl. (SD) yrkandena 2 och 18 samt avslår motionerna

2020/21:949 av Sten Bergheden (M),

2020/21:1311 av Elin Segerlind m.fl. (V) yrkandena 2 och 12,

2020/21:2808 av Magnus Oscarsson m.fl. (KD) yrkandena 73 och 75 samt

2020/21:3273 av Nina Lundström m.fl. (L) yrkande 12.

Ställningstagande

Huvudprincipen för svenskt skogsbruk bör vara att tillämpa skogsbruk med vardagshänsyn på den helt övervägande delen av skogsmarken men med möjlighet att införa ökat skydd på vissa marker. Detta kan t.ex. vara genom naturskyddsområden eller skötselavtal med markägare, och på motsvarande

sätt att driva mer intensiv odling på andra marker. Att totalt undanta mark från skogsbruk genom myndighetsbeslut ska i första hand kunna ske på statligt ägd mark.

Som Riksrevisionen påpekat bör andelen skydd av skog genom frivilliga naturvårdsavtal mellan myndigheter och markägare öka. Det innebär att markägaren kvarstår som ägare och att han eller hon ofta kan fortsätta nyttja marken med vissa restriktioner och få betalt för att sköta skogen på ett sätt som speciellt gynnar vissa arter och miljöer. Arbetet med frivilliga naturvårdsavtal ska därför prioriteras framför att bilda nya reservat och liknande områden där skogsbruk helt hindras.

14. Effektiva former för skydd av skog, punkt 12 (V)

av Elin Segerlind (V).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 12 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion

2020/21:1311 av Elin Segerlind m.fl. (V) yrkandena 2 och 12 samt avslår motionerna

2020/21:729 av Mats Nordberg m.fl. (SD) yrkandena 2 och 18,

2020/21:949 av Sten Bergheden (M),

2020/21:2808 av Magnus Oscarsson m.fl. (KD) yrkandena 73 och 75 samt

2020/21:3273 av Nina Lundström m.fl. (L) yrkande 12.

Ställningstagande

Det långsiktiga skyddet av skog är en central del i miljö kvalitetsmålet Levande skogar. För att uppnå målet förutsätts att det formella skyddet ökar och att skogsägarna frivilligt avsätter skogsmark. De frivilliga avsättningarna har dock i många fall visat sig vara av begränsat värde för biologisk mångfald. I dag finns inte statlig kontroll av vare sig kvalitet eller långsiktighet och dokumentation saknas över många av de områden som anses skyddade. Dessutom kan arealen frivilligt avsatta skogar flyttas omkring i landskapet. Sammantaget är detta mycket problematiskt då frivilliga avsättningar ingår i ett nationellt långsiktigt mål för samhällets gemensamma bästa. Frivilliga avsättningar ska vara långsiktiga och dokumenteras och kvalitetssäkras ur naturvärdessynpunkt för att ingå i det nationella miljö kvalitetsmålet Levande skogar.

Regeringens anslagsnivåer för att formellt skydda skog är otillräckliga för att skydda skogar med höga naturvärden och för att fler skogsägare ska kunna få ersättning för sin mark. Anslagsnivåerna behöver öka för att fler skogsägare

ska kunna få ersättning när naturreservat, biotopskydd och naturvårdsavtal skapas. Jag anser även att skogsnäringen, enligt principen om att förorenaren betalar, bör bidra till finansieringen av formellt skydd eftersom skogsbruket är den främsta orsaken till förlust av biologisk mångfald i skogen. Regeringen bör tillsätta en utredning för att se över förutsättningarna för en naturvårdsavgift inom skogsnäringen i syfte att bidra till finansiering av skogsskydd och därmed även stärka förutsättningarna för att fler skogsägare ska få ersättning vid intrång.

15. Effektiva former för skydd av skog, punkt 12 (KD)

av Magnus Oscarsson (KD).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 12 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion

2020/21:2808 av Magnus Oscarsson m.fl. (KD) yrkandena 73 och 75 samt avslår motionerna

2020/21:729 av Mats Nordberg m.fl. (SD) yrkandena 2 och 18,

2020/21:949 av Sten Bergheden (M),

2020/21:1311 av Elin Segerlind m.fl. (V) yrkandena 2 och 12 samt

2020/21:3273 av Nina Lundström m.fl. (L) yrkande 12.

Ställningstagande

Skogsstyrelsen gjorde under 2019 en landsomfattande inventering av över 12 000 områden med skyddad skog. Man fann i mer än hälften av de undersökta områdena att den naturvårdande skötseln var eftersatt, i flera fall så pass att de naturvärden som skulle skyddas i stället kraftigt skadats. Nästan 60 procent av de skyddade områdena ansågs stå i behov av någon skötselinsats på kort eller lång sikt för att inte de naturvärden som från början motiverat deras skyddade status skulle gå förlorad.

Inventeringens dystra resultat aktualiserar vikten av att prioritera skötsel före nya avsättningar. Resultaten står också i kontrast till det enskilda ägandet där incitamenten för en välkött skog harmoniserar med de värden som markägaren strävar efter. I stället för de tvingande åtgärder som förfarandet med nyckelbiotopsregistrering innebär bör strävandet efter de värden som skydd av skog ger bygga på frivilliga naturvårdsavtal. Denna naturvård som bör kombineras med brukande och formellt skydd bör endast upprättas när skogsägaren själv vill. De framgångsrika Komet-programmen som utgår från att markägaren själv tar initiativ till skydd av skog och bruket av naturvårdsavtal, visar att höga naturvärden kan främjas med frivillighet som

grund. Frivillighet med frihet under ansvar bör vara huvudspåret för svensk skogsförvaltning och endast i undantagsfall avvikas från.

Under 2006–2014 avsatte alliansregeringen 100 000 hektar av Sveaskogs mark för att göra markbyten mot skyddsvärd mark. Detta program var enligt utvärderingarna kostnadseffektivt och gav 60 000 hektar skyddad skog. Ett liknande utbytesprogram med statlig skog bör genomföras igen. Produktiv skogsmark från Sveaskog, Fortifikationsverket och Fastighetsverket bör överföras till ett nytt bolag för att användas för markbyten med privata skogsägare.

16. Äganderätt, punkt 13 (SD)

av Runar Filper (SD), Martin Kinnunen (SD) och Staffan Eklöf (SD).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 13 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion

2020/21:700 av Eric Palmqvist m.fl. (SD) yrkande 29 och
avslår motionerna

2020/21:1194 av Edward Riedl (M),

2020/21:1283 av Mattias Karlsson i Luleå (M),

2020/21:1336 av Ann-Charlotte Hammar Johnsson m.fl. (M) yrkande 1 och

2020/21:3562 av Cecilia Widegren (M) yrkande 3.

Ställningstagande

Över hälften av Sveriges skogar ägs av enskilda, inte sällan av jordbrukare. I stora delar av Sverige är skogsbruket en mycket viktig del av lantbrukarnas ekonomi. Begränsningar av skogsbruket måste därför föregås av noggranna konsekvensanalyser så att de inte hotar jordbruket.

Skogssektorn är en av Sveriges viktigaste näringar, och Sverige har dessutom världsledande kompetens i alla led, från skogsskötsel till tillverkning av högförädlade träbaserade produkter. Samtidigt är Sverige tillsammans med andra nordiska länder ledande när det gäller naturvårdande utålligt skogsbruk. Detta är ett arv som måste förvaltas, bevaras och utvecklas. Skogen måste värnas som en förnybar råvarubas för fortsatt utveckling av biomaterial och bioenergi.

Sveriges skogar uppvisar en hög grad av mångfald tack vare att vi har en mångfald av skogsägare. Över hälften av skogarna ägs av enskilda. En alldeles självklar utgångspunkt är att deras äganderätt ska värnas. Nuvarande skogsvårdslag stiftades med principen om ”frihet under ansvar”, men den friheten har beskrivits väsentligt och i många fall godtyckligt på senare år. Den

totala arealen skog som är undantagen från skogsbruk ska inte ökas; det behövs inte ur artbevarandesynpunkt och det står i konflikt med ambitionen att kraftigt öka produktionen av förnybara råvaror. I stället bör Sverige fortsätta att utveckla de metoder vi redan använder för att på samma gång arbeta med produktion och naturvårdshänsyn i den brukade skogen. Detta är faktiskt grundtanken i den skogspolitik som gäller i Sverige sedan 1993, men den nuvarande regeringen har tyvärr frångått tanken i hög grad. För att myndigheter ska kunna besluta om att brukandet av en viss skogsfastighet ändå ska begränsas av miljöskäl bör det därför i normalfallet krävas konstaterad förekomst av akut hotade arter och även i sådana fall bör naturvårdande skötsel enligt avtal med markägaren först övervägas. Totalt undandragande från skötsel, som t.ex. reservatsbildning, ska bara tillgripas efter att andra möjligheter bedömts som otillräckliga.

17. Handläggningstid och arealgräns för avverkningsanmälningar, punkt 14 (M)

av Jessica Rosencrantz (M), John Widegren (M) och Betty Malmberg (M).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 14 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion

2020/21:3356 av Jessica Rosencrantz m.fl. (M) yrkande 3 och avslår motionerna

2020/21:729 av Mats Nordberg m.fl. (SD) yrkandena 14 och 23 samt 2020/21:2808 av Magnus Oscarsson m.fl. (KD) yrkande 70.

Ställningstagande

Det förekommer att organisationer gör oönskade inventeringar på annans mark i syfte att sätta stopp för skogsavverkningar, vilket dessutom har underlättats av att Skogsstyrelsen tidigare på eget initiativ har börjat publicera avverkningsanmälningar på sin webbplats. Hanteringen skapar problem, särskilt för mindre skogsägare. I ljuset av detta bör det övervägas att höja gränsen för när en avverkningsanmälan måste göras. I dag måste alla avverkningar större än 0,5 hektar anmälas minst sex veckor i förväg. Vi anser att det bör övervägas att höja denna nivå för att minska byråkratin och underlätta för skogsbruket.

18. Handläggningstid och arealgräns för avverkningsanmälningar, punkt 14 (SD)

av Runar Filper (SD), Martin Kinnunen (SD) och Staffan Eklöf (SD).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 14 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion

2020/21:729 av Mats Nordberg m.fl. (SD) yrkandena 14 och 23 samt avslår motionerna

2020/21:2808 av Magnus Oscarsson m.fl. (KD) yrkande 70 och

2020/21:3356 av Jessica Rosencrantz m.fl. (M) yrkande 3.

Ställningstagande

Skogssektorn är en mycket viktig komponent i Sveriges levande landsbygd liksom i hela landets ekonomi, där den är vår ojämförligt största nettoexportör, om importerade insatsvaror räknas bort. Skogsägarna är nyckelpersoner i näringen eftersom de sköter skogen under årtionden fram till att virke kan levereras och naturligtvis även därefter. Deras förtroende för att samhället står bakom långsiktigt skogsbruk är avgörande. Det behövs minskad byråkrati kring skötsel och avverkning av skog – den bärande tanken med nuvarande skogslagstiftning var ju vid dess införande 1993 att medge frihet under ansvar. Snabbare handläggning av skötsel och avverkning av skog måste vara en viktig del i arbetet för att stötta skogsägarna.

Innan en skog slutavverkas ska enligt lag en avverkningsanmälan göras till Skogsstyrelsen om ytan är större än 0,5 hektar, minst sex veckor innan avverkningen påbörjas. Ibland finns det anledning att påbörja avverkningen innan dessa sex veckor har gått. Man kan då ansöka om dispens för att få påbörja avverkningen tidigare. I dag är det dock svårt att få en sådan dispens. Vi anser att möjligheten att få dispens vid avverkningsanmälningar ska ökas och att handläggningstiden för en avverkningsanmälan på sikt ska förkortas till i normalfallet två veckor.

19. Handläggningstid och arealgräns för avverkningsanmälningar, punkt 14 (KD)

av Magnus Oscarsson (KD).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 14 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion

2020/21:2808 av Magnus Oscarsson m.fl. (KD) yrkande 70 och avslår motionerna

2020/21:729 av Mats Nordberg m.fl. (SD) yrkandena 14 och 23 samt

2020/21:3356 av Jessica Rosencrantz m.fl. (M) yrkande 3.

Ställningstagande

Avverkning av skog får påbörjas tidigast sex veckor efter det att anmälan gjorts till Skogsstyrelsen. Jag anser att tiden mellan avverkningsanmälan och avverkning ska förkortas till tre veckor.

20. Slutavverkningsålder, punkt 15 (M)

av Jessica Rosencrantz (M), John Widegren (M) och Betty Malmberg (M).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 15 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion

2020/21:3356 av Jessica Rosencrantz m.fl. (M) yrkande 4 i denna del och avslår motionerna

2020/21:2808 av Magnus Oscarsson m.fl. (KD) yrkande 69 och

2020/21:2928 av Peter Helander m.fl. (C) yrkande 11.

Ställningstagande

För att säkerställa att det svenska skogsbruket står starkt även i framtiden bör man även överväga att i vissa fall kunna sänka åldern för när slutavverkning får ske. Ett långsiktigt hållbart skogsbruk kan komma att kräva större flexibilitet. Detta är dock något som kräver noga övervägande.

21. Slutavverkningsålder, punkt 15 (KD)

av Magnus Oscarsson (KD).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 15 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion

2020/21:2808 av Magnus Oscarsson m.fl. (KD) yrkande 69 och avslår motionerna

2020/21:2928 av Peter Helander m.fl. (C) yrkande 11 och

2020/21:3356 av Jessica Rosencrantz m.fl. (M) yrkande 4 i denna del.

Ställningstagande

I dag har Skogsstyrelsen föreskrifter om när en markägare får göra en slutavverkning. En lägsta slutavverkningsålder anger när slutavverkning tidigast får ske. Det finns dock flera tillfällen när det kan vara befogat att slutavverka för att plantera på nytt, t.ex. när man planterat gran på tallmark och granen får röta och därmed i grunden blir värdelös. Det bör därför vara upp till markägaren när denna väljer att slutavverka, och de bestämmelser som reglerar detta bör avvecklas.

22. Avverkningsanmälningar i övrigt, punkt 16 (SD)

av Runar Filper (SD), Martin Kinnunen (SD) och Staffan Eklöf (SD).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 16 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motionerna

2020/21:729 av Mats Nordberg m.fl. (SD) yrkande 24 och

2020/21:733 av Mats Nordberg m.fl. (SD) yrkandena 5 och 7 samt avslår motion

2020/21:2808 av Magnus Oscarsson m.fl. (KD) yrkande 74.

Ställningstagande

Skogsstyrelsen publicerar sedan en tid tillbaka avverkningsanmälningar på sin webbplats. En avverkningsanmälan är i dag en allmän handling som kan begäras ut från myndigheten med hänvisning till offentlighetsprincipen. De allmänna publiceringarna av avverkningsanmälningar på Skogsstyrelsens webbplats bör upphöra och i stället bör markägaren tillfrågas, i varje enskilt fall, om han eller hon vill att dessa uppgifter ska bli publika.

Under senare år har en lång rad av fall blivit omskrivna där myndigheters begränsande av skogsavverkningar har uppfattats som övergrepp av de berörda markägarna och där det förefaller som om godtyckliga motiv tillgripits för att hindra avverkningar. Varje sådant fall riskerar att leda till minskad

motivation för skogsägarna att investera i skogsskötsel. Det är viktigt att inse att negativa erfarenheter sprids snabbt via medier och personliga kontakter. Därför påverkas inte bara investeringsviljan hos dem som drabbats själva utan sannolikt hos en mycket stor andel av Sveriges enskilda skogsägare.

I vår tid när vi har tagit beslut om att minska användandet av fossilbaserade material och bränslen spelar de aktiva skogsbrukarna en nyckelroll. De behöver samhällets stöd från inblandade myndigheter och en positiv tillämpning av lagstiftningen som gynnar aktivt skogsbruk. Vi anser att regeringen ska vidta åtgärder för att omgående kraftigt begränsa antalet fall där skogsägars avverkningar begränsas i samband med att avverkningsanmälningar lämnas in.

Förvaltningslagen innehåller bestämmelser om jäv (16–18 §§). Tjänstemän med medlemskap i organisationer som har som uttalat mål att förhindra avverkningar riskerar att vara jäviga när det gäller beslut som kan leda till att avverkningar hindras. Därför föreslår vi att det görs en systematisk och löpande uppföljning av hur ofta och på vilken grund avverkningar stoppas så att myndighetsutövningen kan likformas och jäv undvikas.

23. Avverkningsanmälningar i övrigt, punkt 16 (KD)

av Magnus Oscarsson (KD).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 16 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion

2020/21:2808 av Magnus Oscarsson m.fl. (KD) yrkande 74 och avslår motionerna

2020/21:729 av Mats Nordberg m.fl. (SD) yrkande 24 och

2020/21:733 av Mats Nordberg m.fl. (SD) yrkandena 5 och 7.

Ställningstagande

I samband med att en avverkningsanmälan lämnas in hos Skogsstyrelsen blir ansökan offentlig. Skogsstyrelsen och Sveriges lantbruksuniversitet har i uppdrag att uppdatera, utveckla och tillgängliggöra skogliga grunddata. Genom webbplatsen Skogliga grunddata som Skogsstyrelsen tillhandahåller publiceras laserskannade uppgifter om Sveriges skogar. Informationen om skogsföretagens förutsättningar – integritetskänslig information med kommersiellt värde såsom avverkningsanmälningar – blir tillgänglig gratis utan godkännande av berörda markägare. De data som samlas in bör inte användas i andra syften än för Skogsstyrelsens uppföljning av de skogspolitiska målen. I

övrigt bör publiceringarna upphöra och data över enskild egendom tillhöra skogsägarna med upphovsrätt.

24. Pågående markanvändning, punkt 17 (M, SD)

av Jessica Rosencrantz (M), John Widegren (M), Runar Filper (SD), Betty Malmberg (M), Martin Kinnunen (SD) och Staffan Eklöf (SD).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 17 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motionerna

2020/21:733 av Mats Nordberg m.fl. (SD) yrkande 9 och

2020/21:3356 av Jessica Rosencrantz m.fl. (M) yrkande 6.

Ställningstagande

Begreppet ”pågående markanvändning” är centralt när det gäller rätten till ersättning i samband med att en markägare fråntas rätten att bruka sin mark. Skogsstyrelsen och Kammarkollegiet har valt att hävda att föryngringsavverkning av fjällnära skogar inte ska betraktas som pågående markanvändning eftersom skogen inte brukats under lång tid och inte brukats med föryngringsavverkning med dagens mekaniserade teknik. Mark- och miljödomstolen vid Umeå tingsrätt gav i januari 2019 skogsägarna rätt. Staten måste därmed betala samma ersättning som vid bildande av naturreservat när en ansökan om avverkning av fjällnära skog avslås.

Skogsbruk är en långsiktig verksamhet och det är fullt normalt att det går årtionden mellan olika åtgärder, vilket av naturliga skäl är ännu mer betonat i landets kärvaste klimatlägen med deras låga skogstillväxt. Skogsbruk på skogsmark, liksom jordbruk på jordbruksmark, ska hanteras som pågående markanvändning tills annan markanvändning formellt beslutats för den aktuella fastigheten eller delen av fastigheten, i vilket fall ersättning till ägaren i normalfallet ska betalas ut omgående. Vidare bör uttrycket pågående markanvändning strykas i miljöbalken.

25. Relationen mellan EU:s skogsstrategi och EU:s strategi för biologisk mångfald, punkt 18 (SD)

av Runar Filper (SD), Martin Kinnunen (SD) och Staffan Eklöf (SD).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 18 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motionerna

2020/21:700 av Eric Palmqvist m.fl. (SD) yrkande 32 och

2020/21:729 av Mats Nordberg m.fl. (SD) yrkande 33.

Ställningstagande

Inom EU finns ingen gemensam skogspolitik, vilket även underströks inte minst i samband med Sveriges EU-inträde. Skogen är i stället uttryckligen en nationell kompetens inom unionen. Trots detta ökar EU:s agerande i skogsfrågor i form av framtagandet av en gemensam skogsstrategi, via EU:s miljöhandlingsprogram, via EU:s mål om förnybar energi, i processer knutna till Parisavtalet samt senast genom EU:s gröna giv. Det finns en risk att arbetet inom EU med att ta fram en ny skogsstrategi är ett första steg mot en framtida gemensam skogspolitik, vilket med stor sannolikhet skulle få betydande negativa konsekvenser för svenskt skogsbruk. Sverige bör därför agera kraftfullt i samverkan med andra skogrika EU-länder för att EU:s skogsstrategi inte ska underordnas utan likställas med EU:s strategi för biologisk mångfald samt för att skogsstrategin ska få en så generell formulering som möjligt. Detaljer om hur medlemsländer sköter sin skog ska beslutas av länderna själva.

26. Åtgärder mot almsjuka och askskottsjuka, punkt 19 (S, V, L, MP)

av Maria Gardfjell (MP), Hanna Westerén (S), Isak From (S), Magnus Manhammar (S), Elin Segerlind (V), Malin Larsson (S), Marlene Burwick (S) och Nina Lundström (L).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 19 borde ha följande lydelse:

Riksdagen avslår motionerna

2020/21:729 av Mats Nordberg m.fl. (SD) yrkande 38 och

2020/21:3356 av Jessica Rosencrantz m.fl. (M) yrkande 22.

Ställningstagande

Vi anser att det är angeläget att åtgärder vidtas för att rädda almen och asken i Sverige. Det är trädslag som är viktiga av olika anledningar, bl.a. för landskapsbildningen, den biologiska mångfalden och klimatanpassningen.

Regeringen har redan gett SLU i uppdrag att utforma ett skogsskade-centrum för att förebygga och övervaka skogsskador orsakade av bl.a. växtskadegörare men även av andra anledningar. Arbetet ska göras i nära samarbete med Skogsstyrelsen och andra berörda myndigheter och intressenter, vilket innebär att existerande kunskap och pågående arbete

kommer att tas till vara. SLU ska redovisa en långsiktig plan för arbetet senast den 16 april 2021. I budgetpropositionen för 2021 tilldelades SLU permanenta medel för att inrätta ett skogsskadecentrum. Budgetpropositionen byggde på en överenskommelse mellan Socialdemokraterna, Miljöpartiet, Centerpartiet och Liberalerna.

Vi anser att åtgärder för att bekämpa almsjuka och askskottsjuka omfattas av det arbete som kommer att bedrivas vid Skogsskadecentrum. Centrumet är fortfarande i en uppstartsfas och vi tycker att det är viktigt att arbetet får komma igång. Det är angeläget med forskning och kunskap om hur man kan arbeta förebyggande med skogsskador eftersom väder, vilt och insekter kan orsaka stora skador på skog.

Vi konstaterar att det sedan flera år tillbaka pågår forskningsinsatser när det gäller både askskottsjuka och almsjuka. SLU och Skogforsk arbetar med forskning för att ta fram askmaterial med hög motståndskraft mot askskottsjukan. Det pågår även arbete på nordisk nivå. När det gäller almsjuka har Skogsstyrelsen och Naturvårdsverket nyligen beslutat att de ska fortsätta att arbeta för att utveckla arbetssätt och ta fram förbättrade metoder för att bekämpa almsjukan på Gotland. Vi förutsätter att de arbetssätt och metoder som tas fram vid bekämpningen av almsjuka på Gotland kommer att kunna användas även vid bekämpning av almsjuka i andra delar av landet där sjukdomen finns.

Det är viktigt att almsjuka och askskottsjuka bekämpas och vi kommer därför att följa dessa frågor noggrant, speciellt uppbyggnaden av Skogsskadecentrum vid SLU.

Särskilda yttranden

1. Motioner som bereds förenklat, punkt 21 (M)

Jessica Rosencrantz (M), John Widegren (M) och Betty Malmberg (M) anför:

Utskottet har genom förenklad motionsberedning avstyrkt de motionsförslag som finns i bilaga 2. Motionsförslagen bereds förenklat till följd av att utskottet behandlat samma eller i huvudsak samma frågor tidigare under valperioden. Riksdagen har beslutat i enlighet med utskottets förslag. Vi vidhåller de synpunkter som företrädare för vårt parti framför i aktuella parti- och kommittémotioner men avstår från att ge uttryck för dem i en reservation.

2. Motioner som bereds förenklat, punkt 21 (SD)

Runar Filper (SD), Martin Kinnunen (SD) och Staffan Eklöf (SD) anför:

Utskottet har genom förenklad motionsberedning avstyrkt de motionsförslag som finns i bilaga 2. Motionsförslagen bereds förenklat till följd av att utskottet behandlat samma eller i huvudsak samma frågor tidigare under valperioden. Riksdagen har beslutat i enlighet med utskottets förslag. Vi vidhåller de synpunkter som företrädare för vårt parti framför i aktuella kommittémotioner men avstår från att ge uttryck för dem i en reservation.

3. Motioner som bereds förenklat, punkt 21 (C)

Kristina Yngwe (C) och Peter Helander (C) anför:

Utskottet har genom förenklad motionsberedning avstyrkt de motionsförslag som finns i bilaga 2. Motionsförslagen bereds förenklat till följd av att utskottet behandlat samma eller i huvudsak samma frågor tidigare under valperioden. Riksdagen har beslutat i enlighet med utskottets förslag. Vi vidhåller de synpunkter som företrädare för vårt parti framför i aktuella kommittémotioner men avstår från att ge uttryck för dem i en reservation.

4. Motioner som bereds förenklat, punkt 21 (V)

Elin Segerlind (V) anför:

Utskottet har genom förenklad motionsberedning avstyrkt de motionsförslag som finns i bilaga 2. Motionsförslagen bereds förenklat till följd av att utskottet behandlat samma eller i huvudsak samma frågor tidigare under valperioden. Riksdagen har beslutat i enlighet med utskottets förslag. Jag vidhåller de synpunkter som företrädare för mitt parti framför i aktuella kommittémotioner men avstår från att ge uttryck för dem i en reservation.

5. Motioner som bereds förenklat, punkt 21 (KD)

Magnus Oscarsson (KD) anför:

Utskottet har genom förenklad motionsberedning avstyrkt de motionsförslag som finns i bilaga 2. Motionsförslagen bereds förenklat till följd av att utskottet behandlat samma eller i huvudsak samma frågor tidigare under valperioden. Riksdagen har beslutat i enlighet med utskottets förslag. Jag vidhåller de synpunkter som företrädare för mitt parti framför i aktuella kommittémotioner men avstår från att ge uttryck för dem i en reservation.

6. Motioner som bereds förenklat, punkt 21 (L)

Nina Lundström (L) anför:

Utskottet har genom förenklad motionsberedning avstyrkt de motionsförslag som finns i bilaga 2. Motionsförslagen bereds förenklat till följd av att utskottet behandlat samma eller i huvudsak samma frågor tidigare under valperioden. Riksdagen har beslutat i enlighet med utskottets förslag. Jag vidhåller de synpunkter som företrädare för mitt parti framför i aktuella kommittémotioner men avstår från att ge uttryck för dem i en reservation.

7. Centerpartiets förslag för skogspolitiken (C)

Kristina Yngwe (C) och Peter Helander (C) anför:

Centerpartiet har tillsammans med Socialdemokraterna, Miljöpartiet och Liberalerna slutit en sakpolitisk överenskommelse, det s.k. januariavtalet. En del i denna överenskommelse handlar om att värna och stärka den privata äganderätten till skogen. Rättssäkerheten för markägare och företag ska stärkas och det ska säkerställas att markägare får ekonomisk kompensation för inskränkningar i ägande- och brukanderätten i den utsträckning de har rätt till. Anslagen för ersättningar för skyddad mark ska vara tillräckliga för detta. Vidare ska det nationella skogsprogrammet utvecklas för att ytterligare främja en växande skogsnäring och ett hållbart skogsbruk. Programmet ska bygga på skogsvårdslagets två mål om produktion och miljöhänsyn. Särskilt fokus ska läggas på goda villkor för företagande i skogssektorn. Utredningar ska tillsättas om stärkt äganderätt, nya flexibla skydds- och ersättningsformer vid skydd av mark samt hur internationella åtaganden om biologisk mångfald ska kunna förenas med en växande cirkulär bioekonomi. Artskyddsförordningen ska ses över för att effektivt och rättssäkert kunna skydda hotade arter och vara tydlig gentemot markägare om när man har rätt till ersättning. Den utökade nyckelbiotopsinventeringen ska inte återupptas.

Överenskommelsen handlar också om att säkra resurser för skydd av värdefull natur. Anslagen för skydd av värdefull natur ska förstärkas och ett nytt Sveaskogsprogram ska genomföras. Staten ska vara föregångare i hållbart skogsbruk och visa stor naturhänsyn.

Regeringen har i enlighet med överenskommelsen tillsatt en utredning om stärkt äganderätt, om nya flexibla skydds- och ersättningsformer vid skydd av mark samt om hur internationella åtaganden om biologisk mångfald ska kunna förenas med en växande cirkulär bioekonomi. I november 2020 redovisades uppdraget. Beredning pågår nu inom Regeringskansliet.

En utredning om en översyn av artskyddsförordningen har också tillsatts och uppdraget ska redovisas senast den 14 maj 2021.

Till följd av att det inom ramen för januariavtalet, samarbetet mellan Centerpartiet, Liberalerna, Miljöpartiet och Socialdemokraterna, pågår ett arbete i den riktning som Centerpartiet har föreslagit i motionerna 2020/21:2928 yrkandena 8 och 11 och 2020/21:2918 yrkande 6 avstår vi från att lämna några reservationer när det gäller dessa motioner.

8. Liberalernas förslag för skogspolitiken (L)

Nina Lundström (L) anför:

Skogsbruket är viktigt för klimatomställningen och för naturupplevelser. Ett hållbart jord- och skogsbruk är en del av lösningen på dagens miljöutmaningar. Det behövs ett fokus på klimatfrågan, hållbart brukande, landskapsvård, miljöskydd och bevarad biologisk mångfald. Skogsbruket ska i likhet med andra sektorer bära sina egna miljö- och klimatkostnader men ska också ersättas för kollektiva nyttigheter som naturvård och bevarande av den biologiska mångfalden.

Skogen behövs för att rena luften som vi andas och för att upprätthålla balansen i atmosfären och på så sätt motverka klimatförändringar. Skogen spelar en viktig roll för klimatarbetet. Den spelar också en viktig roll för svensk ekonomi och är avgörande för den biologiska mångfalden. Skogen rymmer tiotusentals arter av djur och växter. Hälften av de utrotningshotade arterna i Sverige är knutna till skogen. Skogen är också en viktig del av många svenskers privatekonomi. Många skogsbruk drivs småskaligt och långsiktigt hållbart. Skogen är intressant som källa till råvaror som behövs i en ekonomi utan fossila bränslen.

Skogspolitiken är viktig och central i arbetet för att hejda förlusten av biologisk mångfald och livsviktiga ekosystem. Det innebär att arbetet med att skydda värdefull skog måste fortsätta liksom arbetet med att använda skogen som kolsänka. Den svenska skogspolitiken ska vila på två jämställda mål, produktionsmålet och miljömålet. Både staten och skogsnäringen har ett långtgående ansvar för att skydda skogens ekosystemtjänster, bevara den biologiska mångfalden och slå vakt om naturvård och miljöhänsyn. Förvaltningen och brukandet av skogen ska beakta påverkan på skogens ekosystemtjänster.

Skogens ekosystemtjänster är mångfasetterade och innebär alltifrån att trädens rötter skapar stadig mark, tar upp vatten och skyddar mot översvämningar till att skogen är en miljö för friluftsliv och upplevelser. Att inrätta naturreservat skapar möjligheter att värna skogens ekosystemtjänster.

Skyddade tätortsnära skogar kan fylla en mycket viktig funktion i tätbebyggda områden. Naturresevat kan även mildra konsekvenserna av klimatförändringar. Markanvändning är en kommunal angelägenhet vad gäller planering. Kommuner som inrättat resevat gör det oftast för att värna livsmiljön. Det behöver inte bara handla om att gynna ekosystemen och mångfalden. Ofta handlar det också om människors närmiljö och trivsel. Markanvändningens betydelse för biologisk mångfald bör även omfatta tätortsnära natur.

Förvaltningen av skogen bör också beakta klimatförändringar genom exempelvis vad som återplanteras. Granplanteringar skapar sårbarhet i skogsbeståndet. Skyddade tätortsnära skogar kan fylla en mycket viktig funktion. Naturresevat kan även mildra konsekvenserna av extrem väder, t.ex. när det gäller värme, omfattande regn och förmågan att binda damm.

Miljöhänsynen inom skogsbruket måste öka genom att t.ex. avverkningsmetoder, återplantering och återvätning anpassas. Ekologiskt värdefull skog bör skyddas och bevaras. Skogens potential som källa till förnybara material, kemiska produkter, textilier och energiproduktion bör även tas till vara. Den mest värdefulla skogen och dess nyckelbiotoper kan skyddas genom naturresevat och nationalparker. De kvarvarande naturskogarna, eller gammelskogarna, bör värnas och möjligheten till markbyte bör beaktas som en långsiktig lösning för att kunna skydda gammal skog. Befintliga modeller för att skydda värdefull natur bör kunna användas i större utsträckning. Till exempel kan statligt ägd skog även fortsättningsvis användas som inbyte för privatägd skyddsvärd skog. Skogsstyrelsen bör också ha medel för att finansiera markinköp.

Till följd av att det inom ramen för januariavtalet, samarbetet mellan Liberalerna, Centerpartiet, Miljöpartiet och Socialdemokraterna, pågår ett arbete i den riktning som Liberalerna har föreslagit i motionerna 2020/21:3236 yrkande 8 och 2020/21:3273 yrkandena 2, 3, 11 och 12 avstår jag från att lämna några reservationer när det gäller dessa motioner. Frågorna är viktiga för Liberalerna och jag kommer noga att följa utvecklingen på området.

BILAGA 1

Förteckning över behandlade förslag

Motioner från allmänna motionstiden 2020/21

2020/21:574 av Anders Åkesson och Per Schöldberg (båda C):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att skogsgödsling bör tillåtas på lämpliga marker, i lämplig form och i lämpliga bestånd i hela Sverige och tillkännager detta för regeringen.

2020/21:700 av Eric Palmqvist m.fl. (SD):

29. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att värna skogsägarnas äganderätt och tillkännager detta för regeringen.
31. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att skogen är en nationell angelägenhet som ska värnas från EU:s inflytande och tillkännager detta för regeringen.
32. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att den svenska regeringen i samverkan med andra skogrika länder, i synnerhet Finland, bör verka för att EU:s skogsstrategi anpassas för skogrika länder och ges parallell status till EU:s strategi för biologisk mångfald och tillkännager detta för regeringen.

2020/21:729 av Mats Nordberg m.fl. (SD):

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att behålla och utveckla den svenska modellen för skogsbruk och tillkännager detta för regeringen.
2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att undantagande av skog från brukande genom myndighetsbeslut i första hand ska ske på redan tidigare statligt ägd mark och tillkännager detta för regeringen.
3. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om ökad virkesproduktion för att främja en utvecklad bioekonomi och tillkännager detta för regeringen.
4. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att inte ytterligare öka totalarealen skog undantagen från skogsbruk och tillkännager detta för regeringen.
6. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om vikten av att gemensamma definitioner för skogsmark fastläggs och används av berörda myndigheter samt att dessa i möjligaste mån ska överensstämma med internationella definitioner och tillkännager detta för regeringen.

8. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att tydligare skilja på skogspolitiken gentemot statligt ägda respektive privatägda skogar och tillkännager detta för regeringen.
10. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att ytterligare nyckelbiotoper inte ska registreras, att registret inte ska vara allmänt tillgängligt, men att en noggrann analys av vad som registrerats behöver göras och tillkännager detta för regeringen.
11. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att staten bör ta en aktiv roll i att få parterna, inklusive Skogsstyrelsen och andra berörda myndigheter, skogsägare, skogsindustriföretag och certifieringsorganisationer, att enas kring ett effektivare och mer rättssäkert system än det som finns i dag för nyckelbiotoper och tillkännager detta för regeringen.
12. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att utvecklingen i skyddade skogar och nyckelbiotoper löpande ska följas och att det behövs system och rutiner för att avregistrera områden som inte längre effektivt fyller sin funktion och tillkännager detta för regeringen.
13. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att restriktioner beträffande brukande av skog utöver vad som är tydligt fastlagt i lag alltid och omgående ska åtföljas av ersättning och tillkännager detta för regeringen.
14. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att förbättra förutsättningarna för aktivt skogsbruk genom snabb handläggning kring skötsel och avverkning av skog och tillkännager detta för regeringen.
15. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om rätt till överläggning, förenklad rättslig prövning och möjlighet att överklaga, för markägare vars markanvändning begränsas, och tillkännager detta för regeringen.
16. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att myndigheter ska stödja och värna utvecklat och lönsamt skogsbruk samt att detta främjandeuppdrag bör uttryckas tydligt i Skogsstyrelsens, länsstyrelsernas och Naturvårdsverkets direktiv och regleringsbrev och tillkännager detta för regeringen.
17. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att Skogsstyrelsen ska vara den enda myndighet som i normalfallet handhar skogsbruk och skogsskydd gentemot skogsägare och tillkännager detta för regeringen.
18. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att arbetet med frivilliga naturvårdsavtal med skogsägarna ska prioriteras framför bildandet av skyddade områden där skogsbruk helt hindras, att markägare som utför naturvårdande skogsskötsel efter avtal med myndighet ska få skäligen inkomst för detta och tillkännager detta för regeringen.

22. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om möjliggörande för myndigheter att ingripa i skyddade områden när skadegörare eller brand hotar att spridas och tillkännager detta för regeringen.
23. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om normal handläggningstid och dispens vid avverkningsanmälan och tillkännager detta för regeringen.
24. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att inte publicera avverkningsanmälningar och tillkännager detta för regeringen.
27. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om handläggningstiden för omföring till skogsmark och tillkännager detta för regeringen.
28. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om rådgivning och bidrag för att öka röjningen och tillkännager detta för regeringen.
30. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att svensk lagstiftning och tillämpning av internationella avtal och konventioner, inklusive EU:s föreskrifter och förordningar, ska utformas för att i minsta möjliga mån inskränka på svensk skogspolitik, äganderätt eller markägares förfoganderätt och tillkännager detta för regeringen.
32. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att Sverige bör agera starkare för att EU:s inflytande över Sveriges skogspolitik ska begränsas, inklusive med krav på subsidiaritetsprövningar, och tillkännager detta för regeringen.
33. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att Sverige bör agera starkare för att EU:s skogsstrategi inte underordnas utan likställs med EU:s strategi för biologisk mångfald och tillkännager detta för regeringen.
38. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att ge regeringen i uppdrag att återkomma till riksdagen med ett förslag till växtförädlingsprojekt för resistens mot almsjuka och askskottsjuka och tillkännager detta för regeringen.

2020/21:733 av Mats Nordberg m.fl. (SD):

2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om markägares rättigheter vid skydd av skog och tillkännager detta för regeringen.
4. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om en period av återhållsamhet vad gäller skydd av skog för utvärdering och tillkännager detta för regeringen.
5. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att vidta åtgärder för att kraftigt begränsa antalet fall där skogsägares avverkningar begränsas i samband med att avverkningsanmälan inlämnas och tillkännager detta för regeringen.

7. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att systematisk och löpande uppföljning bör göras av hur ofta och på vilken grund avverkning stoppas, så att myndighetsutövningen kan likformas och jäv undvikas, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.
9. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om pågående markanvändning och tillkännager detta för regeringen.
10. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att skogsfrågor gentemot markägare ska hanteras av Skogsstyrelsen och tillkännager detta för regeringen.
14. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att beslut om att undanta privat mark från brukande ska fattas endast efter samråd med ägaren och efter att andra alternativ prövats och tillkännager detta för regeringen.

2020/21:948 av John Widegren m.fl. (M):

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att utreda vad nedsatt produktion i skogen får för ekonomiska följder för samhället och enskilda skogsägare och tillkännager detta för regeringen.
2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att utreda klimatnyttan från skogen om produktionen minskas och tillkännager detta för regeringen.

2020/21:949 av Sten Bergheden (M):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att om Sverige behöver avsätta mer skog arealmässigt till reservat eller skyddade skogar så ska det i så fall ske från statens och samhällets egna skogar och tillkännager detta för regeringen.

2020/21:1194 av Edward Riedl (M):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om stärkt äganderätt och tillkännager detta för regeringen.

2020/21:1283 av Mattias Karlsson i Luleå (M):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om behovet av att stärka äganderättsprincipen i svensk skogspolitik och tillkännager detta för regeringen.

2020/21:1311 av Elin Segerlind m.fl. (V):

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att Sverige bör anta ett nytt etappmål för areal utökad skyddad skog för att uppnå

- miljökvalitetsmålet Levande skogar och åtaganden i enlighet med de s.k. Aichimålen och tillkännager detta för regeringen.
2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att frivilliga avsättningar ska vara långsiktiga och dokumenteras och kvalitetssäkras ur naturvärdesynpunkt för att ingå i det nationella miljökvalitetsmålet Levande skogar och tillkännager detta för regeringen.
 3. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att miljöhänsynen ska stärkas genom att effektiva sanktionsmöjligheter införs för brott mot hänsynsreglerna i skogsvårdslagen och tillkännager detta för regeringen.
 4. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att lagstiftningen bör ändras så att skogar med särskilt höga värden för rekreation och friluftsliv ska bli föremål för avverkningsansökan och möjlighet att undantas från åtgärder och exploatering som inte främjar dessa värden, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.
 5. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen bör anta etappmål för skydd av tätortsnära natur och tillkännager detta för regeringen.
 6. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen skyndsamt bör ta fram förslag på lagstiftning så att avverkning av skogar med höga naturvärden stoppas och tillkännager detta för regeringen.
 7. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att en nationell målsättning för areal kalhyggesfritt skogsbruk bör ingå i miljökvalitetsmålet Levande skogar och tillkännager detta för regeringen.
 8. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen bör genomföra en översyn av skogslagstiftningen i syfte att stimulera ökad andel blandskog genom reglering av förnygringsåtgärder, röjning och gallring och tillkännager detta för regeringen.
 10. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen bör ge Skogsstyrelsen i uppdrag att tillse att registrering av nyckelbiotoper fortsatt möjliggörs i samband med avverkningsanmälningar och tillkännager detta för regeringen.
 12. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen bör tillsätta en utredning för att se över förutsättningar för en naturvårdsavgift inom skogsnäringen i syfte att bidra till finansiering av skogsskydd och därmed även stärka förutsättningarna för att fler skogsägare ges ersättning vid intrång, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.
 14. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen bör tillse att en översyn av skogspolitiken genomförs för att stärka uppfyllelsen av våra miljökvalitetsmål och för att uppnå hållbart nyttjande av naturresurser och tillkännager detta för regeringen.

2020/21:1319 av John Widegren (M):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att myndigheter i sitt myndighetsutövande inte bör få peka ut enskild mark utan stöd i lag eller utan överenskommelse med markägaren och tillkännager detta för regeringen.

2020/21:1320 av John Widegren (M):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att utreda huruvida prövningstillstånd vid överklagande av avverkningar i förvaltningsdomstolen är en god ordning och tillkännager detta för regeringen.

2020/21:1336 av Ann-Charlotte Hammar Johnsson m.fl. (M):

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om äganderätten och tillkännager detta för regeringen.
2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att se över möjligheterna att öka användningen av främmande träslag i skogsbruket och tillkännager detta för regeringen.

2020/21:1340 av Åsa Coenraads (M):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att utreda förutsättningarna för en fortsatt skogsproduktion och tillkännager detta för regeringen.

2020/21:1349 av Åsa Coenraads (M):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att staten ska ta ansvar för granbarkborreangrepp i egen skog och tillkännager detta för regeringen.

2020/21:1542 av Mats Green (M):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att se över möjligheterna för ett system för ersättning för beslagtagna mark på grund av art- och habitatdirektivet samt artskyddsförordningen och tillkännager detta för regeringen.

2020/21:1777 av Sten Bergheden (M):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att se över möjligheterna att underlätta för ökad dikning i skogen och tillkännager detta för regeringen.

2020/21:1793 av Sten Bergheden (M):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att samhället inte ska kunna lägga skydd eller inskränkningar på en privatägd skog utan att detta

är förhandlat och förankrat hos skogsägaren och tillkännager detta för regeringen.

2020/21:2290 av Sten Bergheden (M):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att underlätta en ökad kemisk bekämpning av granbarkborren och tillkännager detta för regeringen.

2020/21:2298 av Sten Bergheden (M):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att statens ansvar för att sköta reservaten måste bli mycket bättre så att granbarkborren inte belastar och orsakar skador på grannfastigheter och kringliggande skog, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.

2020/21:2532 av Per Åsling och Daniel Bäckström (båda C):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen tydligare bör styra sin förvaltning mot insatser inom den nuvarande skogspolitiken som stimulerar en ökad skogsproduktion och tillkännager detta för regeringen.

2020/21:2616 av Ann-Britt Åsebol (M):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om behovet av en översyn av hur nyckelbiotoperna påverkar Sveriges skogsägare och tillkännager detta för regeringen.

2020/21:2709 av Maria Gardfjell m.fl. (MP):

11. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om ett starkare lagligt skydd för Sveriges skogar och tillkännager detta för regeringen.
12. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att klimatnyttan med skogen även måste inbegripa kolinlagring i levande skogar, ökad biologisk mångfald och skydd av ekosystemtjänster och tillkännager detta för regeringen.
13. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att Skogsstyrelsen ska utveckla underlag för att bedöma biologisk funktionalitet och tillkännager detta för regeringen.

2020/21:2711 av Elisabeth Falkhaven m.fl. (MP):

5. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att verka för att hyggesfritt skogsbruk används mer frekvent och minimera gödsling av skogsmarker för att minska urlakningen från skogsbruket och effekterna av övergödningen och tillkännager detta för regeringen.

2020/21:2732 av Rebecka Le Moine m.fl. (MP):

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att Sverige ska verka för att vara ett grönt föregångsland inom naturvänligare skogsbruk med ökade arealer med naturvårdsinriktning och tillkännager detta för regeringen.
4. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att förändra skogsbruket till att bli ett mer kalhyggesfritt skogsbruk och tillkännager detta för regeringen.
5. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att verka för ett omställningsstöd för hyggesfritt skogsbruk och tillkännager detta för regeringen.

2020/21:2808 av Magnus Oscarsson m.fl. (KD):

69. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att avveckla de bestämmelser som anger en lägsta slutavverkningsålder för markägare och tillkännager detta för regeringen.
70. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att korta tiden mellan avverkningsanmälan och avverkning till tre veckor och tillkännager detta för regeringen.
72. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att all nyckelbiotopklassning tills vidare bör avbrytas till dess att den kan utföras rättssäkert, vilket bör definieras som att skogsägaren antingen samtycker till klassningen eller kompenseras ekonomiskt, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.
73. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att skydd av svensk skog som huvudspår bör byggas på frivillig grund och tillkännager detta för regeringen.
74. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att publiceringarna av skogliga grunddata bör upphöra och att data bör överlåtas till skogsägarna med upphovsrätt och tillkännager detta för regeringen.
75. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om markbyte och tillkännager detta för regeringen.
81. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om forskning på nya träslag och tillkännager detta för regeringen.
82. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att Sverige ska motsätta sig en gemensam skogspolitik inom EU och tillkännager detta för regeringen.

2020/21:2918 av Magnus Ek m.fl. (C):

6. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att Sverige bör ta till vara potentialen i den svenska skogen för biobaserade insatsvaror, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.

2020/21:2928 av Peter Helander m.fl. (C):

4. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att tillåta skogsgödsling i hela Sverige och tillkännager detta för regeringen.
8. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att utforma regelverk för att möjliggöra ett fortsatt ökat, långsiktigt och hållbart utnyttjande av skogsråvara och tillkännager detta för regeringen.
10. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att utreda hur de ekonomiska incitamenten för klimatåtgärder i skogsbruket stärks och tillkännager detta för regeringen.
11. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att lägsta slutavverkningsålder bör slopas och tillkännager detta för regeringen.
12. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att vidta åtgärder för att begränsa skadedjursangrepp på skog samt arbeta förebyggande med skogsskador och tillkännager detta för regeringen.
13. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att staten bör ansvara för att hantera och minska spridningen av granbarkborrar i skyddade områden och tillkännager detta för regeringen.

2020/21:3183 av Helena Lindahl och Peter Helander (båda C):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen ska informera berörda myndigheter om att värna äganderätten när det gäller skog och inte fortsätta att peka ut nyckelbiotoper och tillkännager detta för regeringen.

2020/21:3236 av Nina Lundström m.fl. (L):

8. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att skydda skogens ekosystemtjänster och tillkännager detta för regeringen.

2020/21:3273 av Nina Lundström m.fl. (L):

2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om skogens betydelse för klimatet och tillkännager detta för regeringen.
3. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om skogens motståndskraft mot klimatförändringar och tillkännager detta för regeringen.
11. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att förvaltningen, och brukandet, av skogen ska beakta påverkan på skogens ekosystemtjänster och tillkännager detta för regeringen.
12. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att beakta möjligheten till markbyte som långsiktig lösning för att kunna skydda gammal skog och tillkännager detta för regeringen.
13. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om vikten av förebyggande åtgärder gällande skadeangrepp i skog samt åtgärder vid angrepp av granbarkborren och att markägares möjligheter att

bekämpa skadeangrepp behöver förtydligas, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.

2020/21:3349 av Jessica Rosencrantz m.fl. (M):

36. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om den svenska skogens klimatnytta och tillkännager detta för regeringen.

2020/21:3356 av Jessica Rosencrantz m.fl. (M):

3. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att verka för att höja gränsen för när en avverkningsanmälan måste göras och tillkännager detta för regeringen.
4. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att utreda möjligheterna att i vissa fall tillåta lägre slutavverkningsålder samt försök med nya trädslag och tillkännager detta för regeringen.
6. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att jord- och skogsbruk alltid ska klassas som pågående markanvändning och tillkännager detta för regeringen.
8. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att EU-lagstiftning som påverkar skogsnäringen i Sverige ska implementeras så att det svenska aktiva skogsbruket inte begränsas och tillkännager detta för regeringen.
11. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om en utvärdering av nyckelbiotopsbegreppet och dess konsekvenser för enskilda skogsägare och tillkännager detta för regeringen.
12. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om uppföljning av vilka naturtyper som registreras som nyckelbiotoper och vad syftet med registreringen är och tillkännager detta för regeringen.
13. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att Skogsstyrelsen inte ska registrera nyckelbiotoper vid avverkningsanmälningar och tillkännager detta för regeringen.
16. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om potential för en ökad skogsproduktion med fortsatt bevarande av den biologiska mångfalden och tillkännager detta för regeringen.
17. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att den totala arealen skogsmark som är undantagen från skogsbruk inte ska öka och tillkännager detta för regeringen.
20. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen ska säkerställa att Skogsstyrelsen kartlägger och samordnar insatser mot granbarkborren, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.
21. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen bör tillse att såväl offentligt som privat ägd skog som är angripen av granbarkborren avverkas för att motverka att angreppen sprider sig, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.

22. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att minska angreppen av almsjuka och askskottsjuka och tillkännager detta för regeringen.
24. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att prioritera forskning om skogens möjligheter för att påskynda arbetet med en bioekonomi och tillkännager detta för regeringen.
25. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att miljömålet Levande skogar bör omformuleras så att det blir nåbart, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.

2020/21:3359 av Jessica Rosencrantz m.fl. (M):

13. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att den biologiska mångfalden i skogen ska värnas genom ett aktivt hållbart skogsbruk och en stark äganderätt och tillkännager detta för regeringen.

2020/21:3368 av Ulf Kristersson m.fl. (M):

60. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om det aktiva och hållbara skogsbrukets nytta för klimatomställningen och övergången till en cirkulär bioekonomi och tillkännager detta för regeringen.
62. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att inte ta mer skogsmark ur produktion och tillkännager detta för regeringen.
64. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att EU-lagstiftning som påverkar skogsnäringen i Sverige ska implementeras så att det svenska hållbara och aktiva skogsbruket inte begränsas och tillkännager detta för regeringen.

2020/21:3562 av Cecilia Widegren (M):

3. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att skogen är en av Sveriges stora tillgångar och att äganderätten bland Sveriges skogsägare ska stärkas och tillkännager detta för regeringen.

2020/21:3679 av Johan Pehrson m.fl. (L):

19. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om hållbart producerad biomassa som en begränsad resurs och tillkännager detta för regeringen.
24. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att statens styrmedel ska utformas så att ökat uttag av biomassa bara uppmuntras när klimateffekten av det ökade uttaget är nettopositiv på fem års sikt eller mindre, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.

2020/21:3696 av Pål Jonson (M):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att förbättra möjligheterna att bekämpa granbarkborren och tillkännager detta för regeringen.

BILAGA 2**Motionsyrkanden som avstyrks av utskottet**

Motion	Motionärer	Yrkanden
21. Motioner som bereds förenklat		
2020/21:574	Anders Åkesson och Per Schöldberg (båda C)	
2020/21:700	Eric Palmqvist m.fl. (SD)	31
2020/21:729	Mats Nordberg m.fl. (SD)	1, 4, 6, 8, 12, 15 idd, 16, 17, 22, 27, 28, 30 och 32
2020/21:733	Mats Nordberg m.fl. (SD)	10
2020/21:948	John Widegren m.fl. (M)	1 och 2
2020/21:1311	Elin Segerlind m.fl. (V)	1 och 3–7
2020/21:1320	John Widegren (M)	
2020/21:1336	Ann-Charlotte Hammar Johnsson m.fl. (M)	2
2020/21:1340	Åsa Coenraads (M)	
2020/21:1349	Åsa Coenraads (M)	
2020/21:1542	Mats Green (M)	
2020/21:1777	Sten Bergheden (M)	
2020/21:2290	Sten Bergheden (M)	
2020/21:2298	Sten Bergheden (M)	
2020/21:2532	Per Åsling och Daniel Bäckström (båda C)	
2020/21:2711	Elisabeth Falkhaven m.fl. (MP)	5
2020/21:2732	Rebecka Le Moine m.fl. (MP)	1, 4 och 5
2020/21:2808	Magnus Oscarsson m.fl. (KD)	81 och 82
2020/21:2928	Peter Helander m.fl. (C)	4, 10, 12 och 13
2020/21:3273	Nina Lundström m.fl. (L)	13
2020/21:3356	Jessica Rosencrantz m.fl. (M)	4 idd, 8, 17, 20 och 21
2020/21:3368	Ulf Kristersson m.fl. (M)	62 och 64
2020/21:3696	Pål Jonson (M)	